

UCHWAŁA NR XXXVIII/738/17

RADY MIASTA KATOWICE

z dnia 30 marca 2017 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach
za 2016 rok.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.) w związku z art. 110 ust. 9 oraz art. 112 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930 z późn. zm.)

**Rada Miasta Katowice
uchwala:**

§1. Przyjąć sprawozdanie Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach za 2016 rok w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta
Katowice

Krystyna Siejna

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEGO
OŚRODKA POMOCY
SPOŁECZNEJ W KATOWICACH
ZA 2016 ROK**

SPIS TREŚCI:

WSTĘP.....	6
ZASADY OGÓLNE.....	8
I. INFORMACJE OGÓLNE.....	9
A. ANALIZA ZADANIOWA BUDŻETU MOPS.....	10
II. POMOC ŚRODOWISKOWA	15
2.1 Charakterystyka podopiecznych – klientów.....	15
2.2 Sieć Terenowych Punktów Pomocy Społecznej	15
2.2.1 Praca i zadania pracowników socjalnych.....	16
2.3 Pomoc materialna.....	17
2.3.1 Charakterystyka przyznawanych świadczeń	17
Pomoc dla cudzoziemców.....	18
2.3.2 Świadczenia dla osób mogących marnotrawić przyznaną pomoc.....	18
2.4 Praca socjalna dla różnych grup podopiecznych.....	19
2.5 Porady prawne	20
2.6 Realizacja Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej PEAD i Programu Operacyjnego Pomocy Żywnościowej 2014-2020 – Programu 2015 i Podprogramu 2016 (FEAD)	20
2.7 Ocena realizacji celów oraz efektywność	21
III. WSPÓŁPRACA ZE SPOŁECZNOŚCIĄ LOKALNĄ.....	22
3.1 Współpraca ze środowiskiem lokalnym w zakresie społecznej i zawodowej readaptacji osób w trudnej sytuacji życiowej.....	22
3.2 Dotowanie zadań pomocy społecznej realizowanych przez podmioty uprawnione.....	22
3.3 Zlecanie usług podmiotom niepublicznym na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo Zamówień Publicznych (Dz.U. 2015 r. poz. 2164).....	22
3.4 Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.....	25
3.4.1 Wolontariat	25
3.4.2 Darowizny na rzecz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	25
3.4.3 Darowizny na rzecz klientów Ośrodka	25
3.5 Ocena realizacji celów oraz efektywność	26
IV. SYSTEM POMOCY DZIECKU I RODZINIE	27
4.1 Wspieranie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych.....	28
4.1.2 Asysta rodzinna.....	28
4.1.3 Poradnictwo specjalistyczne	28
4.1.4 Terapia	29
4.1.5 Mediacje.....	29
4.1.6 Wolontariat	30
4.2 Całodobowa opieka nad dzieckiem – formy prorodzinne.....	30
4.2.1 Rodziny zastępcze.....	30
4.2.2 Wsparcie dla rodzin zastępczych	32
4.2.3 Usamodzielnianie wychowankowie.....	35
4.3 Całodobowa opieka nad dzieckiem – formy instytucjonalne.....	35
4.3.1 Placówki opiekuńczo-wychowawcze:.....	35
4.3.2 Dzieci poza rodziną naturalną	36
4.3.3 Dzieci w zakładach opiekuńczo - leczniczych	37
4.4 Pomoc dla dzieci i ich rodzin	37
4.4.1 Lokalna sieć Świetlic Specjalistycznych.....	37
4.4.2 Lokalna sieć Specjalistycznych Klubów Młodzieżowych	39
4.4.3 Pomoc dla dzieci w postaci świadczeń	40
4.5 Udział Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w realizacji „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na rok 2016” w zakresie systemu opieki nad dziećmi i rodziną – szczegółowy opis znajduje się w powyższym programie.	41
4.6 Ocena realizacji celów oraz efektywność	41
V. SYSTEM OPIEKI NAD OSOBAMI STARSZYMI I NIEPEŁNOSPRAWNYMI.....	43
5.1 Praca socjalna.....	44
5.2 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze.....	44
5.3 Sieć lokalnych Dziennych Domów Pomocy Społecznej.....	46
5.4 Mieszkanie chronione	47
5.5 Domy pomocy społecznej	47
5.6 Realizacja programu „Siedemdziesiąt plus” w roku 2016	48

5.7 Ocena realizacji celów oraz efektywność	50
VI. SYSTEM POMOCY OSOBOM ZABURZONYM PSYCHICZNIE I ICH RODZINOM	52
6.1 Praca socjalna.....	53
6.2 Poradnictwo specjalistyczne	53
6.3 Specjalistyczne usługi opiekuńcze (psychologiczne).....	54
6.4 Specjalistyczne usługi opiekuńcze (pielęgnacyjne)	54
6.5 Sieć Środowiskowych Domów Samopomocy	54
6.6 Ocena realizacji celów oraz efektywność	55
6.7 Inne działania	56
VII. SYSTEM POMOCY BEZDOMNYM	57
7.1 Dział ds. bezdomnych	58
7.2 Trójstopniowy system usamodzielnienia osób bezdomnych	58
7.2.1 Ogrzewalnie, Noclegownie	58
7.2.2 Schroniska dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi i Schroniska dla bezdomnych mężczyzn	59
7.3 Działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na rzecz osób bezdomnych prowadzone w związku z udziałem w ramach „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na rok 2016.”	60
7.4 Ocena realizacji celów programu oraz efektywność	60
VIII. SYSTEM WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	62
8.1 Rehabilitacja zawodowa	63
8.2 Rehabilitacja społeczna	63
8.3 Pilotażowy program „Aktywny samorząd”	64
8.4 Rehabilitacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	65
8.5 Orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności	66
8.6 Ocena realizacji celów oraz efektywność	67
IX. POMOC RODZINIE W KRYZYSIE I PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE.....	69
9.1 Praca socjalna.....	70
9.2 Ośrodki Interwencji Kryzysowej MOPS.....	70
9.3 Współpraca MOPS z: Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej dla Rodzin z Problemem Alkoholowym prowadzonym przez Śląskie Stowarzyszenie „AdVitam Dignam”	71
9.4 Współpraca MOPS ze: Stowarzyszeniem PO MOC dla kobiet i dzieci im. Marii Niepokalanej	71
9.5 Udział Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w realizacji „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego” oraz działań określonych w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie związanych z interdyscyplinarną formułą pracy.	72
9.6. Inne działania:	73
9.7 Udział Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w działaniach związanych z udzielaniem pomocy osobom poszkodowanym w wyniku wypadków lub katastrof.	73
X. POMOC RODZINIE Z PROBLEMEM BEZROBOCIA.....	74
10.1 Praca socjalna i poradnictwo specjalistyczne.....	75
10.2 Współpraca z instytucjami rynku pracy	76
10.3 Ocena realizacji celów oraz efektywność	77
XI. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ.....	78
11.1 Konsultanci ds. uzależnień.....	79
11.2 Inne zadania	80
XII. ŚWIADCZENIA RODZINNE, ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE I FUNDUSZ ALIMENTACYJNY.....	81
12.1 Świadczenia rodzinne	81
12.2 Zasiłki dla opiekunów osób niepełnosprawnych.....	83
12.3 Fundusz alimentacyjny	83
12.4 Świadczenie wychowawcze	83
XIII. PROWADZENIE POSTĘPOWAŃ WOBEC DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH	84
XIV. DODATKI MIESZKANIOWE	84
14.1 Rozpatrywanie wniosków o dodatki mieszkaniowe.....	84
14.2 Ocena realizacji celów oraz efektywność	85
XV. ZRYCZAŁTOWANY DODATEK ENERGETYCZNY	85
XVI. PROMOCJA OŚRODKA.....	85
16.1 Konferencje.....	85
16.2 Artykuły, publikacje, kontakty z mediami	87
16.3 Nagrody, wyróżnienia	87
16.4 Kampania Na Rzecz Rodzicielstwa Zastępczego.....	88
XVII. SYSTEM WSPARCIA ROZWOJU ZAWODOWEGO DLA PRACOWNIKÓW OŚRODKA	88

17.1 Szkolenia indywidualne	88
17.2 Szkolenia grupowe.....	88
17.4 Konsultacje indywidualne	89
17.5 Studia podyplomowe, specjalizacje	89
17.6 Superwizje indywidualne i grupowe	89
17.7 Wizyty studyjne	89
17.8 Biblioteka	90
XVIII. POZYSKIWANIE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH PRZEZ OŚRODEK W CELU ROZSZERZENIA OFERTY WSPARCIA.....	91
18.1 Projekty realizowane w 2016 roku (źródła finansowania)	91
18.2 Projekt pozakonkursowy „Włącz się! Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach”	92
18.3 Program dla osób mających problemy ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie.	94
18.4 Romowie - Polacy do dialogu i współpracy.....	95
18.5 Asystent rodziny – opis projektu znajduje się w podrozdziale 4.1.2.	95
18.6 Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	95
18.7 „Młodzi podróżnicy w poszukiwaniu źródła dobrego wychowania”.....	95
18.8 „Pomocna dłoń dla rodziny”	95
18.9 Projekty do realizacji w formule ZIT	96
18.10 Inne działania Ośrodka realizowane w celu poszerzenia oferty wsparcia.....	97
18.11 Współpraca na poziomie regionalnym i krajowym.....	97
ZAKOŃCZENIE.....	100
ZAŁĄCZNIK 1 - STRUKTURA ORGANIZACYJNA I ZATRUDNIENIE	101
ZAŁĄCZNIK 2 – INFORMATYZACJA	102
ZAŁĄCZNIK 3 - ZESTAWIENIE REMONTÓW ZREALIZOWANYCH W 2016 ROKU	103
ZAŁĄCZNIK 4 – WYKAZ POTRZEB GMINY KATOWICE W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ NA ROK 2017	104

WYJAŚNIENIA SKRÓTÓW UŻYTYCH W SPRAWOZDANIU

CPS – Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii

CAM – Młodzieżowe Centrum Animacji

CRS – Centrum Rehabilitacji Społecznej i Poradnictwa Specjalistycznego w sprawach dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi

DBD –Dział ds. bezdomnych

DDPS – Dzienny Dom Pomocy Społecznej

SDK – Schroniska dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi

SDN – Schroniska dla bezdomnych mężczyzn

DPS – Dom Pomocy Społecznej

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

FEAD - Fundusz Europejskiej Pomocy Najbardziej Potrzebującym

GUS – Główny Urząd Statystyczny

IT - technologia informacyjna (ang. information technology IT)

KIS – Klub Integracji Społecznej

KZGM – Komunalny Zakład Gospodarki Mieszkaniowej

LPR – Lokalny Program Rewitalizacji

MCh – Mieszkanie Chronione

MEN – Ministerstwo Edukacji Narodowej

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

NZOZ- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

OHP – Ochotniczy Hufiec Pracy

OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej

OW – Ośrodek Wsparcia

ON- Osoby Niepełnosprawne

PCAL – Program Centrum Aktywności Lokalnej

PCK – Polski Czerwony Krzyż

PION – Program Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych „Teraz My!”

GiCAL – Giszowieckie Centrum Aktywności Lokalnej

PEAD - Europejski Program Pomocy Żywnościowej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

POKL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy

TPPS – Terenowy Punkt Pomocy Społecznej

WPS – Wydział Polityki Społecznej

WTZ – Warsztat Terapii Zajęciowej

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

WSTĘP

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach przedstawia sprawozdanie ukazujące działania realizowane na przestrzeni 2016 roku.

Mijający rok upłynął pod znakiem dużych zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej w kraju, rzutujących na zadania służb pomocy społecznej. Szczególne znaczenie z punktu widzenia funkcjonowania służb pomocy społecznej miało wprowadzenie lub modyfikacja takich aktów prawnych jak: ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (wprowadzająca program 500+), ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zauważalna była też ewolucja aktów prawa miejscowego – przyjęte zostały dokumenty strategiczne, przy tworzeniu których aktywnie uczestniczyli pracownicy Ośrodka, takie jak Strategia Rozwoju Miasta Katowice, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych czy Lokalny Program Rewitalizacji.

Niezmiennie działania Ośrodka nakierowane na wspieranie mieszkańców miasta Katowice wiązały się ze szczególną dbałością o jakość świadczonych usług, profesjonalizm pracowników oraz stałe dopasowywanie form wsparcia do zmieniających się (ale na bieżąco aktualizowanych) potrzeb mieszkańców miasta. Szczególnym przykładem wysokich standardów obsługi było wzorcowe wdrożenie rozwiązań organizacyjnych związanych z obsługą programu 500+ (Katowice jako pierwsze miasto w Polsce wypłaciło świadczenia w ramach programu, płynne przyjmowanie wniosków od pierwszego dnia wskazanego w ustawie).

Ośrodek nadal skutecznie wykorzystywał środki zewnętrzne do realizacji zadań – w efekcie rozbudowując ofertę wsparcia, wdrażając nowatorskie, zindywidualizowane wsparcie dla mieszkańców, rodzin i społeczności lokalnych. Realizacja projektów możliwa była dzięki absorpcji środków unijnych (tryb konkursowy, pozakonkursowy), środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Edukacji Narodowej a w najbliższej przyszłości również w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Realizacja misji Ośrodka nie byłaby możliwa bez aktywnej polityki miasta, położenia szczególnego nacisku na działania w zakresie aktywizacji społecznej i polityki senioralnej. Skuteczność i szerokie spektrum działania wiązało się z aktywną współpracą z podmiotami zewnętrznymi (instytucjami, organizacjami), dzięki którym na terenie miasta efektywnie funkcjonuje rozbudowany system wsparcia dla mieszkańców miasta. Przykładem zaawansowanej współpracy były m.in.:

- realizacja wspólnie z Urzędem Pracy Programu Aktywizacja i Integracja (w tym prowadzenie przez pracowników Ośrodka zajęć grupowych),
- współpraca z Uniwersytetem Śląskim (współorganizacja konferencji naukowej dot. asysty rodzinnej i poradnictwa specjalistycznego „Ewolucja systemu wspierania rodziny – priorytety i wyzwania”),
- współpraca z Sądem Rejonowym w Katowicach (udział pracowników Ośrodka w konferencji naukowej dot. mediacji, organizacja szkolenia dla pracowników Ośrodka z zakresu mediacji, cykl spotkań o charakterze szkoleniowym kuratorów zawodowych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej z pracownikami socjalnymi i asystentami rodziny),
- pogłębiona współpraca z Aresztem Śledczym w Katowicach (spotkania edukacyjne pracowników Ośrodka z osobami osadzonymi, wymiana informacji o ofercie obu instytucji nakierowanej na skuteczną readaptację osób osadzonych).

Szczególny wymiar miała również współpraca z organizacjami pozarządowymi – związana z realizacją projektów partnerskich przy wykorzystaniu funduszy unijnych (w tym np. prowadzenie Klubu Integracji Społecznej z Instytutem Współpracy i Partnerstwa Lokalnego).

Duża rola Ośrodka wiązała się z wdrażaniem zapisów ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (sieć punktów pomocy prawnej) oraz działaniami nakierowanymi na promowanie idei rodzicielstwa zastępczego (w tym w oparciu o prowadzoną na dużą skalę kampanię społeczną).

Miarą skuteczności służb pomocy społecznej jest odpowiednio przygotowana do realizacji zadań kadra – również w tym zakresie Ośrodek podejmował szereg działań, wdrażał rozwiązania pozwalające na rozwój zawodowy pracowników Ośrodka a zarazem możliwie najwyższą jakość usług. Warto podkreślić, że Ośrodek w 2016 r. świadczył m.in. usługę streetworkera, rozbudowywał usługi asystenckie, powiększał zróżnicowaną ofertę poradnictwa specjalistycznego (w tym mediacji, terapii, wsparcia psychologicznego, poradnictwa pedagogicznego), poszerzał ofertę programów aktywności lokalnej. Pracownicy Ośrodka angażowali się w realizację nowatorskich przedsięwzięć i projektów, dzielili się swymi doświadczeniami z pracownikami z innych miast (m.in. również w ramach wizyt studyjnych). Mijający 2016 to kolejny rok, w którym pracownicy Ośrodka mogli korzystać z rozbudowanej oferty kursów i szkoleń (w tym m.in. szkoleń z zakresu podnoszenia poziomu bezpieczeństwa), superwizji (rozbudowana została znacząco oferta superwizji

merytorycznych i psychologicznych dla różnych grup pracowników prowadzonych przez zewnętrznych ekspertów).

Ośrodek skutecznie wykorzystywał narzędzia informatyczne, w celu dalszego usprawniania obsługi mieszkańców (w tym takie rozwiązania jak E-PUAP, EMPATIA czy SEKAP).

ZASADY OGÓLNE

1. Wsparcie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny, ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

2. Usamodzielnianie rodziny

Rodzina, w pierwszej kolejności, powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swymi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności. Pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin poprzez przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiska. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współudziału w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

3. Zasada pomocniczości

Pomoc powinna być nakierowana na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, na wsparcie osoby w rodzinie, w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, Kościołów, organizacji pozarządowych. Wsparcie instytucjonalne w sytuacji, gdy osoba, jej otoczenie, rodzina, środowisko lokalne, staje przed problemami, których samodzielnie nie potrafi rozwiązać. Formy wsparcia dziennego powinny być wykorzystane przed formami całodobowymi.

4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Działania powinny służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych oraz integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

I. INFORMACJE OGÓLNE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest samodzielną jednostką samorządową, powołaną uchwałą Miejskiej Rady Narodowej Katowic Nr XIII/82/90 z dnia 28 lutego 1990 roku dla realizacji zadań pomocy społecznej. Ośrodek działa zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (*jednolity tekst Dz. U. z 2016 r., poz. 930 z późniejszymi zmianami*).

Przedmiotem działalności Ośrodka są zadania wynikające z:

- 1) ustawy o pomocy społecznej,
- 2) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 3) ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (w tym realizacja zadań finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w ramach pilotażowego programu Aktywny Samorząd oraz zadań wykonywanych przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności),
- 4) ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- 5) ustawy o dodatkach mieszkaniowych, ustawy Prawo energetyczne,
- 6) ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- 7) ustawy o repatriacji,
- 8) ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- 9) ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 10) ustawy Prawo o ruchu drogowym (karty parkingowe).

Środki na realizację zadań pomocy społecznej pochodzą ze środków budżetu miasta i z dotacji rządowych, a zadania dzieli się odpowiednio na zadania własne i zadania zlecone.

Plan finansowy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach na rok 2016 wynosi:

zadania własne i zlecone	252 694 658,00 zł
fundusz celowy PFRON, program pilotażowy „Aktywny Samorząd”	5 363 236,66 zł
RAZEM:	258 057 894,66 zł

Środki otrzymane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach za IV kwartały 2016 roku wynoszą:

zadania własne i zlecone	244 308 148,99 zł
fundusz celowy PFRON, program pilotażowy „Aktywny Samorząd”	5 363 236,66 zł
RAZEM:	249 671 385,65 zł

W okresie sprawozdawczym MOPS wykorzystał:

	Wykorzystane środki (w zł.)
Zadania własne gminy	84 873 953,23 zł
Zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej	144 904 626,85 zł
Zadania powiatu	12 203 036,45 zł
Zadania realizowane przez powiat z zakresu administracji rządowej	2 326 532,46 zł
Fundusz celowy PFRON, PROGRAM PILOTAŻOWY Aktywny Samorząd	5 192 609,80 zł
RAZEM:	249 500 758,79 zł

A. ANALIZA ZADANIOWA BUDŻETU MOPS

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, o dodatkach mieszkaniowych oraz udziela świadczeń finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Ośrodek realizował również pilotażowy program „Aktywny Samorząd” oraz 2 projekty współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Rok 2016 był pierwszym rokiem realizacji Programu 500+.

Wykonanie wydatków w 2016 roku uległo znacznemu wzrostowi, który wynika w głównej mierze z wypłaty świadczenia wychowawczego oraz dodatku wychowawczego w ramach programu 500+, świadczenia rodzicielskiego a także ze wzrostu wydatków w zakresie zadań opieka nad osobami starszymi, praca socjalna oraz wsparcie rodziny i piecza zastępcza.

	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Budżet MOPS (łącznie z funduszem celowym PFRON, program pilotażowy AS)	139 666 333	144 690 154	149 455 991	151 428 822	249 500 759
% wzrostu w roku 2016 w stosunku do roku 2012:					78,64%
% wzrostu w roku 2016 w stosunku do roku 2015:					64,76%

Porównanie wydatków MOPS w latach 2015-2016

Rodzaj wydatku		Część całości wydatków (w %)	
		2015	2016
I Pomoc Materialna		52,56%	69,64%
	1. Świadczenia z pomocy społecznej na bieżące potrzeby rodziny	10,18%	6,11%
	2. Świadczenia rodzinne	23,96%	15,76%
	3. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	6,88%	3,96%
	4. Świadczenia rodzicielskie	0,00%	2,21%
	5. Świadczenia wychowawcze, dodatki wychowawcze	0,00%	35,08%
	6. Dodatki mieszkaniowe	11,21%	6,32%
	7. Dodatki energetyczne	0,33%	0,20%
II Pomoc niematerialna		38,45%	24,25%
	1. Praca Socjalna	3,71%	2,28%
	2. Opieka nad dzieckiem i rodziną	5,32%	3,15%
	3. Wsparcie rodziny i piecza zastępcza	5,53%	3,58%
	4. Opieka nad osobami starszymi	14,31%	9,18%
	5. Pomoc osobom zaburzonym i ich rodzinom	0,54%	0,33%
	6. Pomoc dla osób bezdomnych	1,68%	1,09%
	7. Wsparcie dla osób niepełnosprawnych	5,38%	3,21%
	8. Pomoc rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy	0,44%	0,28%
	9. Pomoc rodzinie z problemem bezrobocia	0,08%	0,04%
	10. Poradnictwo i profilaktyka problemu uzależnień	0,26%	0,16%
	11. Opiekun prawny	0,05%	0,03%
	12. Pomoc dla repatriantów	0,00%	0,02%
	13. Pomoc dla cudzoziemców	0,00%	0,00%

	14. Budżet obywatelski (...)	0,00%	0,11%
	15. Wsparcie inicjatyw mieszkańców Katowic	0,00%	0,03%
	16. Realizacja projektów w ramach funduszy strukturalnych	1,13%	0,75%
	17. Pomoc dla osób poszkodowanych w wyniku wybuchu gazu w kamienicy przy ul. Chopina	0,03%	0,00%
	III Pozostałe wydatki	8,98%	6,11%
	1. Remonty	0,21%	0,15%
	2. Zakupy inwestycyjne	0,15%	0,06%
	3. Koszty obsługi	8,63%	5,91%

POMOC MATERIALNA

1. Świadczenia z pomocy społecznej na bieżące potrzeby rodziny

Przyznawanie świadczeń z pomocy społecznej na bieżące potrzeby rodziny jest rozumiane jako wsparcie w prowadzonej pracy socjalnej mającej na celu usamodzielnienie klienta, szczególnie, jeśli są one przyznawane w formie warunkowej. Świadczenia z pomocy społecznej udzielane są w szczególności w formie zasiłków stałych, okresowych oraz celowych.

W 2016 roku pomoc w formie świadczeń dla **6 863** rodzin wyniosła **15 236 817,84 zł**.

2. Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego

W 2016 roku Ośrodek wypłacił dla 15 210 osób następujące świadczenia:

- ⇒ świadczenia rodzinne w kwocie **36 660 210,94 zł**,
- ⇒ składki zdrowotne w kwocie **318 513,00 zł**,
- ⇒ składki emerytalno-rentowe dla podopiecznych w kwocie **1 808 023,00 zł**,
- ⇒ pomoc dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne w kwocie **1 200,00 zł**,
- ⇒ zasiłki dla opiekunów w kwocie **538 292,00 zł**.

W 2016 roku wypłacono świadczenia rodzicielskie dla **911** decyzji w kwocie **5 513 735,64 zł**.

Koszt wypłaconych w 2016 roku świadczeń z funduszu alimentacyjnego wyniósł **9 879 370,06 zł** dla **2 642** dzieci.

3. Świadczenia wychowawcze, dodatki wychowawcze

Od kwietnia 2016 roku Ośrodek wypłacił następujące świadczenia:

- ⇒ świadczenia wychowawcze w kwocie **85 851 688,10 zł** dla **19 893** dzieci,
- ⇒ dodatki wychowawcze dla rodzin zastępczych w kwocie **1 683 772,58 zł** dla **1 683** dzieci.

4. Dodatki mieszkaniowe

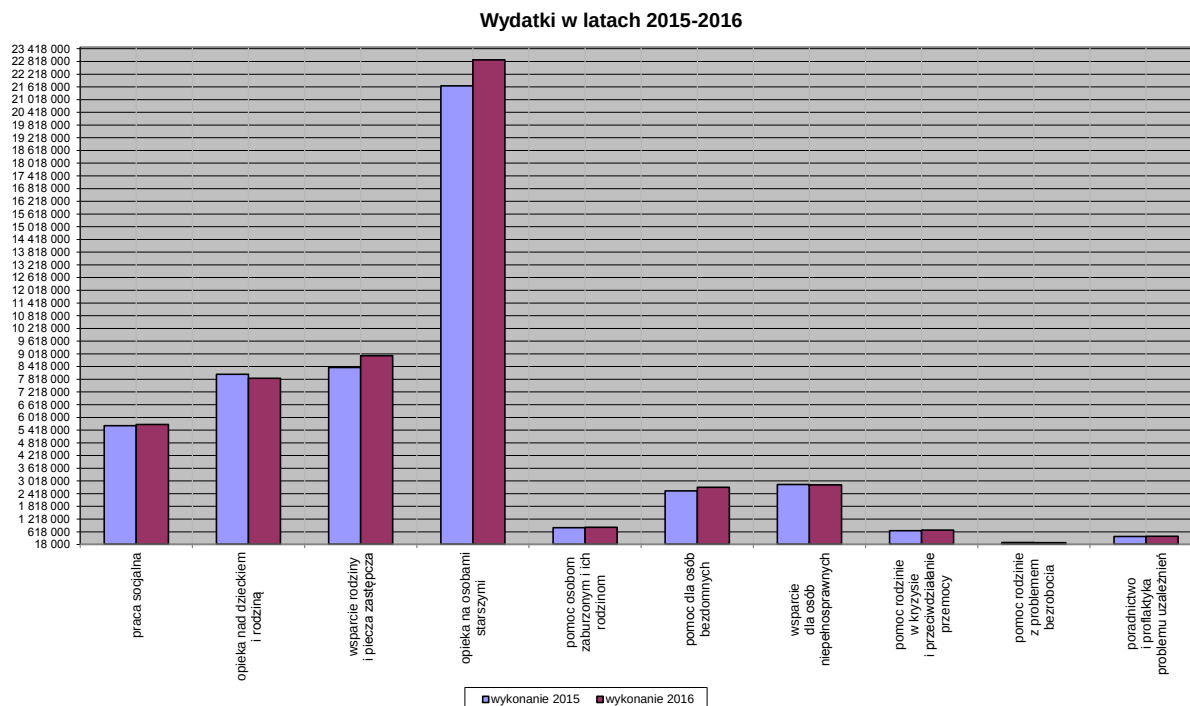
W 2016 roku wypłacono dodatki mieszkaniowe w kwocie **15 767 343,27 zł** dla **6 271** rodzin.

5. Dodatki energetyczne

W 2016 roku wypłacono dodatki energetyczne w kwocie **492 057,04 zł** dla **3 824** rodzin.

POMOC NIEMATERIALNA

Pomoc niematerialna jest udzielana osobom starszym i niepełnosprawnym, rodzinom zastępczym, rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osobom bezrobotnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi, osobom bezdomnym, osobom uzależnionym od alkoholu oraz ofiarom przemocy. Pomoc ta jest realizowana w formie rzeczowej i instytucjonalnej.

Zmiany wielkości udzielonej pomocy w podziale na poszczególne zadania przedstawiono na powyższym wykresie. W większości zadań zmiany są minimalne. Znaczny wzrost wydatków wystąpił ponownie w zadaniu Opieka nad osobami starszymi. Spowodowane to jest ciągle zwiększającą się liczbą mieszkańców Katowic, za których opłacany jest pobyt w domu pomocy społecznej na terenie innego powiatu, jak również stałym systematycznym wzrostem kosztu utrzymania 1 mieszkańca dps. Zauważalny wzrost wydatków nastąpił także w zadaniu Wsparcie rodziny i piecza zastępcza, co jest spowodowane koniecznością zatrudnienia odpowiedniej ilości asystentów rodziny i koordynatorów pieczy zastępczej do wymogów ustawowych.

ZAKRES POMOCY NIEMATERIALNEJ

1. Praca socjalna

Najważniejszym zadaniem w pomocy środowiskowej jest praca socjalna, rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi, która jest obowiązkowym zadaniem własnym Miasta, prowadzona przez pracowników socjalnych w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej i Dział ds. bezdomnych przy współudziale Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii oraz innych komórek organizacyjnych MOPS. Koszt prowadzenia pracy socjalnej, którą objęto **6 863** rodzin wyniósł **5 685 755,29 zł**.

2. Opieka nad dzieckiem i rodziną

Pomoc ta jest realizowana poprzez:

- ⇒ pomoc instytucjonalną: Świetlice Specjalistyczne, Specjalistyczne Kluby Młodzieżowe prowadzone przez MOPS, których utrzymanie kosztowało **2 007 567,44 zł**,
- ⇒ dofinansowywanie wypoczynku letniego na kwotę **416 046,73 zł**,
- ⇒ dofinansowanie do „zielonej szkoły” na kwotę **25 250,00 zł**,
- ⇒ wyprawki szkolne na kwotę **90,00 zł**,
- ⇒ obiady dla dzieci i młodzieży (w tym: obiady dowożone przez firmy usługowe) na kwotę **4 933 865,56 zł**,
- ⇒ dożywianie dodatkowe na kwotę **112 199,30 zł**,
- ⇒ poradnictwo dla rodzin z dziećmi i młodzieży na kwotę **322 617,62 zł**,
- ⇒ zakup artykułów szkolnych dla uczniów romskich w ramach Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020 na kwotę **6 966,08 zł**,
- ⇒ bilety dla dzieci na dojazd do szkoły, w tym dzieci z rodzin wielodzietnych, na kwotę **8 134,00 zł**,

- ⇒ projekt "Młodzi podróżnicy w poszukiwaniu źródła dobrego wychowania" dofinansowywanego ze środków Fundacji Banku Zachodniego WBK S.A. im. Stefana Bryły na kwotę **5 069,75 zł**,
  - ⇒ doposażenie bazy harcerskiej poprzez zakup czasz namiotowych na kwotę **24 973,71 zł**.
- Koszt łączny pomocy w 2016 roku wyniósł **7 862 780,19 zł** dla **4 174** rodzin.

3. Wsparcie rodziny i piecza zastępcza

Pomoc ta jest realizowana poprzez:

- ⇒ świadczenia dla rodzin zastępczych, w wysokości **4 670 388,92 zł**,
- ⇒ opłacenie pobytu dziecka w zakładzie opiekuńczo-leczniczym w kwocie **217 559 zł**,
- ⇒ wynagrodzenia i składki dla zawodowych rodzin zastępczych, w kwocie **563 129,65 zł**,
- ⇒ pomoc dla usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, w wysokości **989 086,19 zł**,
- ⇒ szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz dla rodzin zastępczych już funkcjonujących na kwotę **29 326,25 zł**,
- ⇒ działalność asystentów rodzin, której koszt wyniósł **978 003,26 zł**,
- ⇒ działalność koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej **1 486 575,04 zł**.

Koszt pomocy w 2016 roku wyniósł **8 934 068,31 zł** dla **561** rodzin.

4. Opieka nad osobami starszymi

Opieka jest prowadzona poprzez następujące działania:

- ⇒ w miejscu zamieszkania:
  - świadczenie usług opiekuńczych i specjalistyczno-opiekuńczych na kwotę **3 299 079,18 zł**,
  - zakup usług świadczonych przez domy pomocy społecznej w kwocie **4 140 694,89 zł**,
  - realizację programów m.in.: grupa wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych: "Radość życia – wszystko mogę" na kwotę **15 853,79 zł**,
- ⇒ pomoc instytucjonalną:
  - ponoszenie kosztów prowadzenia mieszkań chronionych na kwotę **743 618,52 zł**,
  - ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańców Katowic w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów, na kwotę **14 459 389,81 zł**,
  - ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańców Katowic w rodzinnych domach pomocy społecznej na kwotę **235 200,00 zł**.

Koszt pomocy dla **3 500** osób starszych w 2016 roku wyniósł **22 893 836,19 zł**.

5. Pomoc osobom zaburzonym i ich rodzinom

W celu zapewnienia pomocy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej:

- ⇒ zorganizował i sfinansował dla podopiecznych specjalistyczne usługi opiekuńcze na kwotę **43 198,87 zł**,
- ⇒ prowadzi Centrum Rehabilitacji Społecznej świadczące różnego typu usługi dla osób zaburzonych psychicznie, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze polegające na uczeniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, pielęgnacji – jako wspieranie procesu leczenia oraz pomocy mieszkaniowej oraz poradnictwo specjalistyczne, łącznie na kwotę **762 267,21 zł**,
- ⇒ finansuje posiłki dla podopiecznych środowiskowych domów samopomocy, których koszt wyniósł: **25 568,85 zł**.

Koszt pomocy dla **706** osób z zaburzeniami w 2016 roku wyniósł **831 034,93 zł**.

6. Pomoc dla osób bezdomnych

Pomoc prowadzona jest poprzez następujące działania:

- ⇒ udzielenie schronienia w Schroniskach dla bezdomnych mężczyzn, których utrzymanie wynosiło **859 487,79 zł**,
- ⇒ pomoc dla bezdomnych kobiet i dzieci w Schroniskach dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi, których utrzymanie wynosiło **1 061 049,23 zł**,
- ⇒ pomoc w formie pracy socjalnej w Dziale ds. bezdomnych, której koszt wyniósł **464 507,72 zł**,
- ⇒ zakup usług noclegowych w Ośrodku Św. Jacka przy Caritas Archidiecezji Katowickiej na kwotę **326 021,00 zł**,
- ⇒ koszty magazynowania i dystrybucji żywności w ramach PEAD - **8 000,00 zł**.

Koszt pomocy dla **850** rodzin bezdomnych w 2016 roku wyniósł **2 719 065,74 zł**.

7. Wsparcie dla osób niepełnosprawnych

Pomoc prowadzona jest poprzez następujące działania:

- ⇒ orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Łączny koszt poniesiony na orzekanie wyniósł **552 036,35 zł**,
- ⇒ realizacja zadań na rzecz osób niepełnosprawnych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz w ramach programu pilotażowego „Aktywny Samorząd” wielkość wydatków na świadczenia wyniosła **5 192 609,80 zł**,
- ⇒ zakup usług rehabilitacyjnych w ośrodkach dla niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, w kwocie **2 275 996,36 zł**.

Koszt pomocy dla **1 583** osób niepełnosprawnych w 2016 roku wyniósł **8 020 642,51 zł**.

8. Pomoc rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy

Koszt pomocy dla **2 312** osób dotkniętych problemem przemocy domowej oraz znajdujących się w innych sytuacjach kryzysowych wyniósł **699 927,91 zł**.

9. Pomoc rodzinie z problemem bezrobocia

Koszt konsultacji dla **28** rodzin z problemem bezrobocia oraz koszt prac społecznie-użytecznych dla **28** osób w 2016 roku wyniósł łącznie **104 843,56 zł**.

10. Poradnictwo i profilaktyka problemu uzależnień

Koszt konsultacji dla **1 380** osób z problemem alkoholowym wyniósł **403 395,92 zł**.

11. Opiekun prawny

W bieżącym roku wypłacono **20** opiekunom prawnym łącznie **85 914,56 zł**.

12. Pomoc dla repatriantów

Wypłacono zasiłki: transportowy, na zagospodarowanie i bieżące utrzymanie oraz szkolny na kwotę **49 886,05 zł** dla **2** rodzin repatriantów.

13. Pomoc dla cudzoziemców

W 2016 roku Ośrodek wypłacił świadczenia na kwotę **9617,76 zł** dla **2** rodzin cudzoziemskich.

14. Budżet obywatelski - Wyposażenie i uzupełnienie zużytego wyposażenia Dziennych Domów Opieki - Pomocy Społecznej w Katowicach

Zakup wyposażenia do DDPS na kwotę **278 714,92 zł**, w tym w ramach inwestycji **72 450,50 zł**.

15. Wsparcie inicjatyw mieszkańców Katowice

Łączna wartość środków przeznaczonych na inicjatywy zrealizowane w 2016 roku przez Ośrodek we współpracy z wnioskodawcami wyniosła **65 452,23 zł**.

16. Realizacja projektów realizowanych w ramach funduszy strukturalnych

Wydatki projektu systemowego „Włącz się – program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach” wyniosły **1 755 401,21 zł**. Wydatki projektu „Pomocna dłoń dla rodziny” wyniosły – **104 902,21 zł**.

Łącznie w ramach realizacji projektów **1 860 303,42 zł**.

POZOSTAŁE WYDATKI

⇒ Remonty. W 2016 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Katowicach nakłady na remonty **5** obiektów wyniosły **363 327,13 zł**.

⇒ Zakupy inwestycyjne w 2016 roku zostały zrealizowane na kwotę **140 329,82 zł**.

⇒ Koszt obsługi związany z przyznawaniem świadczeń i utrzymaniem Ośrodka wyniósł **14 740 838,88 zł**, w tym koszt utrzymania użyczanych obiektów **394 112,64 zł**.

Wydatki na koszty obsługi związane z przyznawaniem świadczeń i utrzymaniem Ośrodka w 2016 roku stanowiły **5,91 %** ogółu poniesionych wydatków. Wydatki wzrosły nominalnie, co można uzasadnić przejściem nowego zadania, natomiast w stosunku do ogółu poniesionych wydatków procent wydatków poniesionych na koszty obsługi znacząco spadł.

II. POMOC ŚRODOWISKOWA

Pomoc środowiskowa stanowi jedno z zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Celem strategicznym jest wspomaganie osób i rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności realizacji potrzeb życiowych i uczestnictwa w życiu społecznym.

2.1 Charakterystyka podopiecznych – klientów

W 2016 roku o pomoc środowiskową MOPS na podstawie ustawy o pomocy społecznej zwróciło się **9 246** rodzin.

Powód trudnej sytuacji życiowej	liczba rodzin objętych pomocą
	w roku 2016
Ubóstwo	3 758
Sieroctwo	1
Bezdomność	627
Potrzeba ochrony macierzyństwa	156
w tym wielodzietność	46
Bezrobocie	2 737
Niepełnosprawność	2 467
Długotrwała lub ciężka choroba	1 979
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – ogółem	2 389
w tym : rodziny niepełne	1 422
rodziny wielodzietne	605
Przemoc w rodzinie	29
Alkoholizm	392
Narkomania	35
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	27
Trudności integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	3
Zdarzenie losowe	11
Sytuacja kryzysowa	14

Najczęściej występującymi problemami trudnej sytuacji życiowej są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz długotrwała choroba.

	liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Katowicach	Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą MOPS
2016	5 970*	3 012

*stan na dzień 31.12.2016 r.

2.2 Sieć Terenowych Punktów Pomocy Społecznej

Zadania Terenowych Punktów Pomocy Społecznej:

- pomoc materialna,
- praca socjalna skierowana na rodzinę, grupę i środowisko lokalne,
- poradnictwo prawne i psychologiczne,
- konsultacje w sprawach dotyczących uzależnienia od alkoholu.

Pracownicy socjalni dokonują systemowej diagnozy rodziny, badając jej możliwości samodzielnego przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, budują wraz z nią plan pomocy i podejmują różne formy pracy socjalnej, ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów i usamodzielnienie rodzin z różnymi dysfunkcjami.

Ścisłe współpracują ze specjalistami i konsultantami w opracowaniu diagnozy, planowaniu i prowadzeniu pracy socjalnej. Pracownicy socjalni tworzą i realizują programy dla grup z konkretnymi problemami, które mają charakter grup wsparcia lub grup samopomocowych, przy wykorzystaniu wolontariatu i zasobów dzielnicy. Pracownicy socjalni współpracują z działającymi w dzielnicy instytucjami, organizacjami, w celu lepszego rozeznania potrzeb i organizowania pomocy. Ważną formą aktywizacji społeczności lokalnej jest wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi. Pracownicy socjalni wraz z organizacjami i grupami nieformalnymi współtworzą politykę pomocy społecznej w dzielnicy.

styczeń-grudzień 2016	Liczba rodzin objętych pomocą	Liczba przeprowadzonych wywiadów	Liczba etatów pracowników socjalnych*
TPPS 1	685	1852	10
TPPS 2	668	1764	10
TPPS 3	750	1871	10
TPPS 4	767	1894	11
TPPS 5	772	1755	11
TPPS 6	756	1901	10
TPPS 7	799	1936	11
TPPS 8	787	2018	10
TPPS 9	707	1734	11
TPPS 10	740	2055	11
RAZEM:	7431	18 780	105

*stan na 31.12.2016

2.2.1 Praca i zadania pracowników socjalnych

Podstawowym zadaniem pracownika socjalnego jest szczegółowe rozeznanie sytuacji osoby i rodziny zwracającej się o pomoc oraz na podstawie wywiadu środowiskowego stworzenie holistycznej diagnozy. Opracowana diagnoza jest punktem wyjściowym do skonstruowania długofalowego planu pracy z osobą/rodziną. Mając na uwadze podniesienie jakości świadczonych usług, pracownicy socjalni rozwijają realizowane już metody pracy oraz podejmują nowe zadania tj.:

- współpracę ze specjalistami zatrudnionymi w tut. Ośrodku w szczególności psychologami, konsultantami do spraw uzależnień, przemocy w rodzinie, zaburzeń psychicznych, konsultantami do spraw prawnych, koordynatorami pieczy zastępczej oraz asystentami rodziny w celu realizacji długofalowego planu pomocy,
- współpracę z Policją, w ramach której odbywają się cykliczne spotkania Grup Roboczych w ramach realizacji procedury Niebieskie Karty, mające na celu wymianę informacji, ustalanie wspólnych działań na rzecz środowisk zagrożonych przemocą oraz działania mające charakter interwencyjny,
- współpracę z przedstawicielami szkół, przedszkoli, żłobków, poradni psychologiczno- pedagogicznych skierowaną na zaspokojenie potrzeb dzieci,
- przekazywanie systematycznie informacji do Sądu Rodzinnego na temat rodzin objętych nadzorem kuratora, ponadto wnioskowanie o wydanie zarządzeń opiekuńczo – wychowawczych oraz stała współpraca z kuratorami na rzecz zagrożonych środowisk,
- udział w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka w Domach Dziecka i podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej,
- współpracę z Parafiami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej,
- współpracę z właścicielami i administratorami lokali mieszkalnych,
- utrzymywanie stałej współpracy z przychodniami, szpitalami, mającej na celu zaspokojenie potrzeb klientów i udzielenie odpowiedniego wsparcia,
- realizację środowiskowych form pracy socjalnej,
- pełnienie funkcji opiekuna prawnego dla osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej, kuratora dla osoby częściowo ubezwłasnowolnionej, doradcy tymczasowego,

- udział w działaniach akcyjnych, takich jak np: Dzień Dziecka, Wigilia organizowana przez Zakon Maltański, Złot Rodzin Abstynenckich w Małym Cichym organizowany przez Trzeźwościowe Stowarzyszenie Kulturalno-Turystyczne,
- udział w działaniach akcyjnych dotyczących zdarzeń losowych i klęsk żywiołowych,
- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych na zlecenie Sądu bądź innych zewnętrznych instytucji,
- przeprowadzanie wywiadów w związku z ubieganiem się osób o świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek wychowawczy oraz w związku z postępowaniami wobec dłużników alimentacyjnych,
- rozpoznawanie sytuacji rodzin pod kątem występowania problemu uzależnienia od alkoholu oraz w ramach możliwości obejmowanie pracą socjalną z równoczesnym zgłaszaniem do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- współpraca z agencjami świadczącymi usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych,
- w ramach prezentacji działalności Ośrodka współprowadzenie szkoleń i konferencji,
- udział w tworzeniu diagnozy problemów w mieście Katowice,
- typowanie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej do objęcia usługą asystenta rodziny a następnie prowadzenie rodzin objętych usługą metodą zespołu ds. pracy z rodziną,
- współrealizowanie Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 poprzez kwalifikację beneficjentów, wydawanie skierowań, informowanie o terminach wydawania żywności, rekrutowanie do udziału w organizowanych warsztatach żywieniowych,
- rekrutowanie rodzin do projektu pozakonkursowego „Włącz się ! Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach”,
- udział pracownika socjalnego w posiedzeniu dot. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, o którym mowa w art. 130 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- przeprowadzanie wywiadów alimentacyjnych oraz prowadzenie negocjacji na okoliczność ustalenia odpłatności za pobyt osób w Domu Pomocy Społecznej, Mieszkaniu Chronionym,
- udział w realizacji „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego” za rok 2016 poprzez wspólne patrole ze Strażą Miejską,
- prowadzenie postępowań w sprawach przyznania pomocy oraz pracy socjalnej repatriantom oraz uchodźcom.

W 2016 roku kontynuowana była współpraca ze Stowarzyszeniem Wiosna w ramach ogólnopolskiej akcji „Szlachetna paczka”. Ponadto, pracownicy socjalni są współrealizatorami miejskich programów tj.:

- program dla osób starszych i niepełnosprawnych „Siedemdziesiąt Plus”(szczegółowy opis w rozdziale V pkt.5.6), „Kawa i Herbata dla Seniora” oraz „Miejskiego Systemu Powiadamiania Ratunkowego”,
- program dla rodzin z dziećmi „Babcia, Dziadek i Ja”, w ramach którego w roku **2016** roku wydano **87** legitymacji.

Mając na uwadze wspomaganie osób i rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do realizacji potrzeb życiowych i uczestnictwa w życiu społecznym, pracownicy socjalni inicjują i realizują programy dostosowane do potrzeb środowisk lokalnych. W ramach powyższych programów specjaliści podejmują pracę w oparciu o zdiagnozowane już problemy, jak również podejmują szeroko rozumianą profilaktykę. Adresatami programów są rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, rodziny zastępcze, osoby starsze i niepełnosprawne.

2.3 Pomoc materialna

2.3.1 Charakterystyka przyznawanych świadczeń

Pomoc materialna na utrzymanie rodziny - zadania własne

Rodzaj świadczenia	Kwota świadczeń (w zł.)
Zasiłek okresowy	6 101 397,95

Rodzaj świadczenia	Kwota świadczeń (w zł.)
Zasiłki stałe	6 261 401,12
Składka na ubezpieczenie zdrowotne	537 449,56

Zasiłek celowy	Kwota świadczeń (w zł.)
W tym:	
Żywność i środki czystości	19 072,03
Leki i świadczenia zdrowotne	86 066,37
Wydatki mieszkaniowe	129 254,34
Opał	941 022,06
Dofinansowanie do kosztów pobytu w szpitalu	0,00
Inne	1 141 786,41
Zdarzenie losowe (zasiłek przyznawany osobie lub rodzinie które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego)	19 368,00

Razem zadania własne: **15 236 817,84 zł**

Świadczenia dla repatriantów

W 2016 r. na świadczenia wydawkowano kwotę **49 886,05 zł** ze środków budżetu państwa m.in. na pokrycie kosztów przejazdu, zagospodarowanie i bieżące utrzymanie oraz pokrycie kosztów związanych z podjęciem nauki. Środki finansowe wypłacono na podstawie decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Pomoc dla cudzoziemców

W 2016 r. wypłacono pomoc pieniężną dla 2 rodzin cudzoziemców w ramach Indywidualnego Programu Integracji w łącznej kwocie **9 617,76 zł**.

2.3.2 Świadczenia dla osób mogących marnotrawić przyznaną pomoc

Pomoc w formie niepieniężnej

Rodzaj świadczenia	Kwota świadczeń (w zł.)
Bony	1 406 865,00

W celu zapobiegania marnotrawieniu przyznanych świadczeń lub wykorzystywaniu ich niezgodnie z przeznaczeniem MOPS przyznaje świadczenia do realizacji w formie niepieniężnej. Przyznanie świadczenia w formie niepieniężnej gwarantuje, że świadczenie zostanie wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i zaspokoi podstawowe potrzeby klienta. Świadczenia te przyznawane były w formie:

- zasiłków stałych, okresowych i celowych w formie bonów żywnościowych, które mogą być realizowane wyłącznie w celu zakupu żywności,
- pomocy warunkowej:
  - na leki – wypłata zasiłku następowała z zaliczki w TPPS, a zakup leków dokonywany był bezpośrednio przez pracownika socjalnego,
  - na bieżące wydatki mieszkaniowe – zwrot klientowi po okazaniu dowodu wpłaty określonych sum na bieżące opłaty mieszkaniowe, zgodnie z zawartym porozumieniem. Istotnym elementem przyznawania pomocy warunkowej jest trening umiejętności gospodarowania środkami finansowymi oraz wyrobienie nawyku regularnego opłacania wydatków mieszkaniowych,
- posiłków wydawanych codziennie dla około **510** osób przez Jadłodajnie prowadzone przez organizacje pozarządowe na podstawie umów na dotacje zawieranych przez Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice:

JADŁODAJNIE	Liczba posiłków
Jadłodajnia Rzymsko - Katolickiej Parafii Św. Anny przy Pl. Wyzwolenia 21	150
Jadłodajnia Rzymsko - Katolickiej Parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny Pl. Szramka 1	160
Jadłodajnia Górnośląskiego Towarzystwa Charytatywnego ul. Jagiellońska 17	200
RAZEM:	510

2.4 Praca socjalna dla różnych grup podopiecznych

Pracownicy socjalni zatrudnieni w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej nadal pracują w ramach czterech specjalizacji:

- **osób starszych i niepełnosprawnych** – podejmowane działania są nakierowane na aktywizację społeczną osób, które ze względu na wiek, chorobę i/lub niepełnosprawność nie mogą samodzielnie realizować swoich potrzeb życiowych oraz tworzenie sieci wsparcia, która umożliwi pomoc tym osobom w funkcjonowaniu w środowisku. Ze względu na stale rosnącą populację osób starszych i niepełnosprawnych, wypracowywane są nowe formy pracy socjalnej, zapobiegające zjawisku wykluczenia społecznego. W szczególnie trudnych okresach dla osób starszych, takich jak zima i lato pracownicy socjalni dodatkowo monitorują środowiska osób starszych.
- **osób bezrobotnych** – w stosunku do tej grupy klientów, praca pracowników socjalnych polega na podejmowaniu działań aktywizujących zawodowo i społecznie w celu zwiększenia szans klienta na podjęcie zatrudnienia. Nadal kontynuowana jest współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Katowicach w zakresie aktywizacji zawodowej klientów Ośrodka.
- **rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi** – założeniem pracy w tej specjalizacji jest zaspokojenie podstawowych potrzeb dzieci. Dotychczas wypracowane standardy oraz zdobyte doświadczenie pozwalają na systemowe podejście do pracy z rodziną. Jej celem jest udzielenie pomocy i wsparcia w przezwyciężaniu występujących w rodzinie problemów i niwelowaniu istniejących zaniedbań. Cel ten realizowany jest zarówno poprzez indywidualną pracę socjalną, jak i formy grupowe. W sytuacjach zagrożenia dobra i bezpieczeństwa dziecka podejmowane są działania interwencyjne przy współudziale Policji, Sądu i Ośrodka Interwencji Kryzysowej.
- **rodzin zastępczych, naturalnych oraz usamodzielnianych wychowanków** – praca socjalna ukierunkowana jest głównie na wspieranie rodziny zastępczej w pełnionej przez nią roli. Z młodymi osobami opuszczającymi placówki lub rodziny zastępcze prowadzona jest praca, której celem jest umożliwienie samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.

Dzięki wysokiemu poziomowi prowadzonej metodyki pracy socjalnej możliwe jest aktywne włączenie w rozwiązywanie swoich problemów dużej liczby osób i rodzin. W 2016 r. wykonano następujące formy pracy socjalnej dla **6 863** rodzin:

FORMA PRACY SOCJALNEJ*	LICZBA
Kontakty z rodziną (wizyta, interwencja kryzysowa, odwiedziny, organizacja wolnego czasu)	4 981
Kontakty z instytucjami (załatwianie dokumentu tożsamości, spraw w biurach, współpraca ze służbami porządkowymi itp.)	550
Współpraca z innymi organizacjami (wystąpienia o pomoc do organizacji charytatywnych, organizacja umieszczenia w DPS, współpraca z pracownikami socjalnymi innych instytucji)	384
Funkcjonowanie rodziny (rozładowywanie konfliktów rodzinnych, kontakty z rodziną zewnętrzną, resocjalizacja)	91
Alimenty (pomoc w załatwieniu alimentów, odnalezienie opiekuna prawnego, przygotowanie i wniesienie sprawy o alimenty, reprezentowanie w instytucjach prawnych)	9
Świadczenia ZUS i pokrewne (przygotowanie i wniesienie sprawy o świadczenia emeryt-rent., pomoc w ustaleniu stopnia niepełnosprawności)	23
Zaopatrzenie (dostarczanie żywności, lekarstw, opału, innych przedmiotów)	4
Zakupy (żywności, lekarstw, środków higieny osobistej, opału, innych przedmiotów)	41
Usługi (załatwianie usług hydraulicznych, RTV, napraw sprzętu domowego, organizacja pomocy usługowej przez organizacje pozarządowe)	142
Żywnienie (załatwienie żywienia w szkole, zakładzie pracy)	366
Mieszkanie (załatwienie ubezpieczenia mieszkania, sprzętów, zamiany mieszkania, przeprowadzki, pomoc w uzyskaniu lokalu socjalnego)	435
Kontakty z otoczeniem (kontakty z klubami seniora, nawiązanie kontaktów z sąsiadami, kreowanie kontaktów społecznych)	140
Praca (pomoc w podjęciu pracy zarobkowej, współpraca z zakładem pracy)	229
Oświata (współpraca ze szkołą, załatwienie żłobka, przedszkola, douczanie dzieci, umieszczenie w Domu Dziecka)	121
Czas wolny (załatwianie kolonii, wakacji w miejscu zamieszkania, zimowiska)	208

Opieka medyczna w miejscu zamieszkania (załatwienie wizyty lekarza, współpraca ze służbami medycznymi, współpraca z placówkami zwalczającymi uzależnienia)	106
Współpraca ze szpitalami (organizacja umieszczenia w szpitalu, organizacja pobytu w szpitalu, odwiedziny)	39
Poradnictwo specjalistyczne (organizacja ogólnych porad prawnych, pedagogicznych, pomocy psychologicznej, porady indywidualne)	706
Inne formy pracy socjalnej	4 922

* podział na kategorie oraz opisy do kategorii są zgodne ze słownikiem centralnym znajdującym się w systemie komputerowym Pomost Std. dystrybuowanym przez MRPiPS.

2.5 Porady prawne

W każdym Terenowym Punkcie Pomocy Społecznej jest zatrudniony konsultant ds. prawnych prowadzący poradnictwo prawne dla podopiecznych. Udziela również porad pracownikom socjalnym w indywidualnych sprawach, dotyczących świadczeń pomocy społecznej i pracy socjalnej. W 2016 roku udzielono łącznie porad w następującym zakresie:

Indywidualne konsultacje prawne dla podopiecznych w zakresie :	Liczba porad w 2016 r.
Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (rozwoły i podział majątku, sprawy o ustalenie ojcostwa, zaprzeczenie ojcostwa, przemoc w rodzinie, ustalenie alimentów)	835
Zabezpieczenia społecznego (sprawy związane ze stosunkiem pracy, pozwy i odwołania do ZUS)	147
Ochrony praw lokatorów (dotyczące spraw mieszkaniowych, eksmisji, uzyskania tytułu prawnego do lokalu, najmu i podnajmu)	229
Konsultacje w środowisku	19
Razem:	1 230

W 2016 r. udzielono **43** indywidualnych konsultacji prawnych dla pracowników socjalnych m.in. w sprawach z zakresu prawa rodzinnego.

2.6 Realizacja Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej PEAD i Programu Operacyjnego Pomocy Żywnościowej 2014-2020 – Programu 2015 i Podprogramu 2016 (FEAD)

W okresie od stycznia do czerwca 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dla Instytucji Pośredniczącej i beneficjentów biorących udział w Programie Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym kontynuował wydawanie skierowań do Podprogramu 2015 (FEAD) osobom, które spełniały kryteria ww. programu. Realizacja Podprogramu 2015 obejmowała okres maj 2015 roku – czerwiec 2016 roku. W 2016 roku do Podprogramu 2015 wydano **267** skierowań dla **713** osób.

Powyższy program w Katowicach realizowały następujące organizacje:

- Polski Komitet Pomocy Społecznej, Al. Korfantego 84a,
- Górnośląskie Towarzystwo Charytatywne ul. Sienkiewicza 23.

W sierpniu 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach rozpoczął wydawanie skierowań do Podprogramu 2016 dla osób spełniających kryteria określone w wytycznych do ww. programu. W okresie od sierpnia do końca grudnia 2016 roku do Podprogramu 2016 wydano **1 339** skierowań dla **3 056** osób.

Powyższy program w Katowicach realizowały następujące organizacje:

- Polski Komitet Pomocy Społecznej z siedzibą przy Al. Korfantego 84a. Punkt wydawania żywności mieści się w Katowicach przy ul. 1-go Maja 24,
- Górnośląskie Towarzystwo Charytatywne ul. Sienkiewicza 23,
- Caritas Archidiecezji Katowickiej, który podpisał umowy na realizację Podprogramu 2016 z:
  - Ośrodkiem św. Jacka, ul. Dębowa 23,
  - Parafią św. Szczepana, ul. Ks. Markiefki 89,
  - Parafią Wniebowzięcia MP Różańcowej, ul. Zadole 36,

- Parafią Wniebowzięcia NMP, ul. Graniczna 26,
- Parafią św. Apostołów Piotra i Pawła, ul. Mikołowska 32,
- Parafią św. Ludwika IX Króla i Wniebowzięcia NMP, ul. Panewnicka 76.

2.7 Ocena realizacji celów oraz efektywność

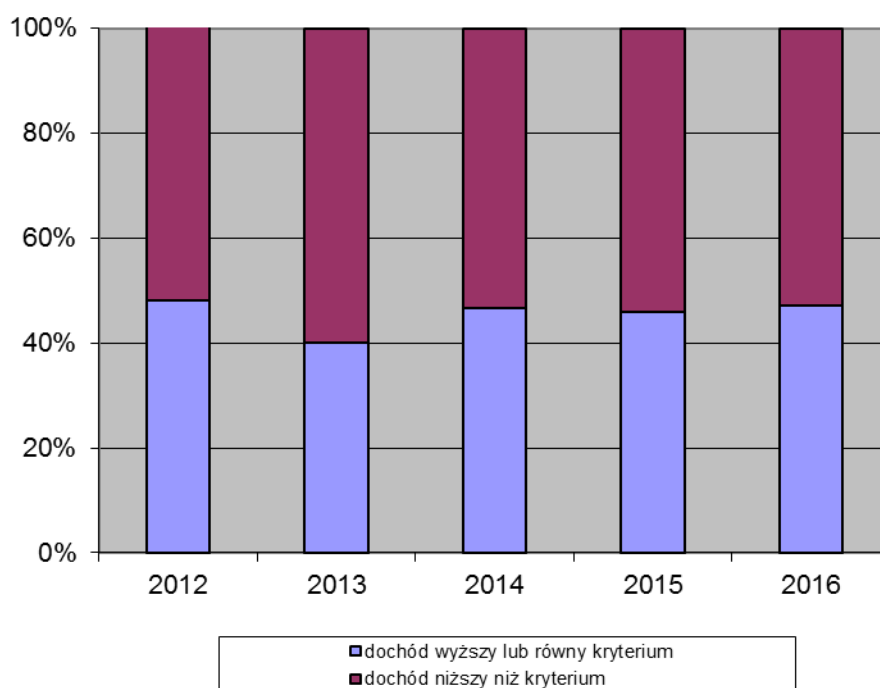
Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji zadań z zakresu pomocy środowiskowej.

Liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka od kilku lat utrzymuje się na porównywalnym poziomie.

Rok	Liczba mieszkańców Katowic (dane z GUS) stan na koniec roku	Liczba rodzin, które zgłosiły się o pomoc do Ośrodka	Liczba osób w tych środowiskach	% mieszkańców Katowic objętych pomocą
2012	290 782	10 765	26 912	9,26
2013	287 782	10 070	25 175	8,75
2014	284 674	9 851	24 628	8,65
2015	281 374	9 657	24 142	8,58
2016	277 827*	9 246	23 115	8,32

*liczba mieszkańców Katowic zameldowanych na pobyt stały – stan na dzień 31.12.2016 r.

Struktura rodzin korzystających z pomocy środowiskowej

W 2016 roku stwierdzono nieznaczny spadek liczby rodzin, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w stosunku do liczby osób, których dochód przekracza ww. kryterium.

III. WSPÓŁPRACA ZE SPOŁECZNOŚCIĄ LOKALNĄ

Współpraca samorządu ze społecznością lokalną stanowi jeden z elementów „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Katowice na lata 2016-2021”. Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest zwiększenie partycypacji obywatelskiej mieszkańców i roli organizacji pozarządowych w realizowaniu polityki społecznej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach realizował „Program współpracy miasta Katowice z organizacjami pozarządowymi na 2016 rok” koordynowany przez Wydział Polityki Społecznej. Podstawowym celem programu jest stworzenie koalicji na rzecz pracy w środowisku i wokół społecznych problemów, inicjowanie ruchów samopomocowych i obywatelskich, promowanie i wdrażanie pracy wolontaryjnej i zespołowej, inicjowanie lokalnych prospołecznych akcji i wydarzeń.

Na podstawie art. 19b ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016r. poz. 1817 z późn. zm.) mieszkańcy miasta Katowice mają prawo do złożenia wniosku o realizację zadania publicznego miasta Katowice w zakresie inicjatywy lokalnej. W 2016 roku do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wpłynęło 9 inicjatyw lokalnych, z których 6 zostało pozytywnie ocenionych i zrealizowanych przez Ośrodek przy współpracy z wnioskodawcami. Były to następujące inicjatywy: „Sikawka dla bajtla, jajeczko dla starki - to Wielkanoc na Bagnie jak z bajki”, „Magiczny Dzień Sąsiada”, „Pierwszy Szopienicki Festiwal Zdrowego Stylu Życia”, „V Ligocki Festyn Rodzinny Środek Lata pt. Zwiedz Europę Naszym Tropem”, „Biwak dla dzieci i młodzieży w Dolince Murckowskiej LATO 2016” oraz „VIII Załęski Festyn Rodzinny”. Łączna wartość środków przeznaczonych na inicjatywy zrealizowane w 2016 roku przez Ośrodek we współpracy z wnioskodawcami wyniosła 65 452,23 zł.

3.1 Współpraca ze środowiskiem lokalnym w zakresie społecznej i zawodowej readaptacji osób w trudnej sytuacji życiowej

Współpraca ze społecznością lokalną w zakresie readaptacji osób w trudnej sytuacji życiowej realizowana była w ramach Programów Aktywności Lokalnej, których głównym celem było podniesienie poziomu aktywności mieszkańców oraz instytucji lokalnych na rzecz samodzielnego rozwiązywania ważnych, zdiagnozowanych problemów społecznych, dotyczących m.in. osoby korzystające z pomocy MOPS, zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. W ramach projektu „Włącz się ! Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach” realizowane były: Program Aktywności Lokalnej w Zawodziu, Program Aktywności Lokalnej w Welnowcu, Józefowcu i Dębie, Program Aktywności Lokalnej w Giszowcu oraz Program Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych „Teraz My!”. Więcej informacji na ww. temat w rozdziale XVIII.

3.2 Dotowanie zadań pomocy społecznej realizowanych przez podmioty uprawnione

W 2016 roku Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice prowadził dotowanie zadań z pomocy społecznej realizowanych przez podmioty uprawnione.

3.3 Zlecanie usług podmiotom niepublicznym na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo Zamówień Publicznych (Dz.U. 2015 r. poz. 2164).

Lp.	Podmiot niepubliczny	Zadanie	Liczba miejsc	Wykonanie za I-XII.2016 r.
POMOC OSOBOM Z RODZIN DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ			20	146 301,00
1	Śląskie Stowarzyszenie „Ad Vitam Dignam”	Prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi	10	68 948,00
2	Stowarzyszenie „Po Moc” dla Kobiet i Dzieci im. M. Niepokalanej	Zapewnienie schronienia wraz z wyżywieniem dla kobiet i kobiet z dziećmi	10	77 353,00
OPIEKA NAD DZIECKIEM			51	81 392,40
1	Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia „Opoka”	Przygotowywanie dożywiania dodatkowego dla dzieci DDPS Nr 5 i 7	51	81 392,40
PROWADZENIE NABORU NA KANDYDATÓW DO PEŁNIENIA FUNKCJI RODZINY ZASTĘPCZEJ ORAZ ORGANIZOWANIE SZKOLEŃ DLA RODZIN ZASTĘPCZYCH			12*	18 008,30**

1	Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom”, Siemianowice Śl. ul. Jaworowa 2	Prowadzenie naboru na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych	12*	18 008,30**

*liczba uczestników, w tym 7 osób z projektu „Pomocna dłoń dla rodziny”

**w tym 10 408,30 zł. w ramach projektu „Pomocna dłoń dla rodziny”

Lp.	Podmiot niepubliczny	Zadanie	Liczba miejsc	Wykonanie za 2016 rok (w zł)
POMOC OSOBOM BEZDOMNYM			50	326 021,00
1	Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jacka	Prowadzenie Schroniska dla bezdomnych mężczyzn	50	326 021,00
POMOC OSOBOM ZABURZONYM			20	7 693,35
1	Caritas Archidiecezji Katowickiej - Ośrodek Św. Jacka	Przygotowywanie i dowożenie gorących posiłków do Środowiskowego Domu Samopomocy przy ul. Brata Alberta 4	20	7 693,35
POMOC OSOBOM STARSZYM I NIEPEŁNOSPRAWNYM			332/212	3 215 156,15
1	Caritas Archidiecezji Katowickiej - Ośrodek Św. Jacka	Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Brata Alberta 4	36/20	329 249,20
2	Caritas Archidiecezji Katowickiej - Ośrodek Św. Jacka	Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Dębowej 23	25/20	266 931,38
3	Katowickie Stowarzyszenie na rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia „OPOKA”	Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Głogowskiej 23	50/30	432 926,63
4	Katowickie Stowarzyszenie na rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia „OPOKA”	Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Świdnickiej 35	45/30	456 703,16
5	Katowickie Stowarzyszenie na rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia „OPOKA”	Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Tysiąclecia 45	37/21	357 100,10
6	Katowickie Stowarzyszenie na rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia „OPOKA”	Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Oblatów 24	98/65	984 170,40
7	Katowickie Stowarzyszenie na rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia „OPOKA”	Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Gliwickiej 74	41/26	388 075,28
ŚWIADCZENIE USŁUG OPIEKUŃCZYCH			LICZBA GODZIN 90 145,20	757 087,17
1	Polski Czerwony Krzyż Śląski Oddział Okręgowy*	Świadczenie usług opiekuńczych	1 380,47	12 672,23
2	Polski Komitet Pomocy Społecznej Śląski Zarząd Wojewódzki	Świadczenie usług opiekuńczych	83 459,88	692 667,44
3	Polski Komitet Pomocy Społecznej Śląski Zarząd Wojewódzki*	Świadczenie usług opiekuńczych	1 257,65	10 564,25
4	Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom Osób Niepełnosprawnych oraz Im Samym „Convivere”	Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych	4 047,20	41 183,25

*Umowa obowiązywała do dnia 31.12.2015 r., usługi wykonane w XII'15, a zapłacone w I'16.

Ponadto na podstawie ustawy prawo zamówień publicznych świadczone są usługi na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Podmiot	Nazwa projektu	Wykonanie za I-XII 2016 r. (w zł.)
USŁUGI NA RZECZ DZIECI I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNEJ		2 275 996,36
Śląskie Stowarzyszenie Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych AKCENT Ośrodek Aktywizacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych	Dzienny pobyt osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia	280 942,74
Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym - Oddział Odrodzenie Ośrodek Rehabilitacyjno-Oświatowy Dziennego Pobytu dla Dzieci Niepełnosprawnych	Dzienny pobyt dzieci powyżej 6 roku życia, młodzieży i osób niepełnosprawnych	277 015,72
Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym - Oddział Odrodzenie Ośrodek Rehabilitacyjno-Oświatowy Dziennego Pobytu dla Dzieci Niepełnosprawnych	Gimnastyka korekcyjna	39 585,78
Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym - Oddział Odrodzenie Ośrodek Rehabilitacyjno-Oświatowy Dziennego Pobytu dla Dzieci Niepełnosprawnych	Opracowywanie i realizacja indywidualnych programów rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	99 297,94
Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym - Oddział Odrodzenie Ośrodek Rehabilitacyjno-Oświatowy Dziennego Pobytu dla Dzieci Niepełnosprawnych	Świadczenie poradnictwa psychologicznego i prowadzenie grup wsparcia dla rodzin dzieci i młodzieży korzystających z usług	6 313,65
Katowicka Fundacja Pomocy Dzieciom Kalekim (Niepełnosprawnym) Samodzielny Ośrodek Rehabilitacyjno – Oświatowy dla Dzieci Niepełnosprawnych Centrum Rozwoju Dziecka	Dzienny pobyt dzieci powyżej 6 roku życia, młodzieży i osób niepełnosprawnych	679 664,35
Katowicka Fundacja Pomocy Dzieciom Kalekim (Niepełnosprawnym) Samodzielny Ośrodek Rehabilitacyjno – Oświatowy dla Dzieci Niepełnosprawnych Centrum Rozwoju Dziecka	Gimnastyka korekcyjna	41 214,88
Katowicka Fundacja Pomocy Dzieciom Kalekim (Niepełnosprawnym) Samodzielny Ośrodek Rehabilitacyjno – Oświatowy dla Dzieci Niepełnosprawnych Centrum Rozwoju Dziecka	Świadczenie poradnictwa psychologicznego i prowadzenie grup wsparcia dla rodzin dzieci i młodzieży korzystających z usług	11 244,31
Katowicka Fundacja Pomocy Dzieciom Kalekim (Niepełnosprawnym) Samodzielny Ośrodek Rehabilitacyjno – Oświatowy dla Dzieci Niepełnosprawnych Centrum Rozwoju Dziecka	Opracowywanie i realizacja indywidualnych programów rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	350 164,90
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Katowicach Giszowcu Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy	Gimnastyka korekcyjna	27 910,59
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Katowicach Giszowcu Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy	Hipoterapia	149 998,86
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Katowicach Giszowcu Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy	Logorytmika	96 500,76
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Katowicach Giszowcu Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy	Świadczenie poradnictwa psychologicznego i prowadzenie grup wsparcia dla rodzin dzieci i młodzieży korzystających z usług	44 252,90
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Katowicach Giszowcu Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy	Stymulacja rozwoju psychoruchowego przy użyciu sprzętu MASTER	126 794,88

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Katowicach Giszowcu Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy	Opracowywanie i realizacja indywidualnych programów rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	45 094,10

3.4 Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych

3.4.1 Wolontariat

Wolontariat	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Liczba wolontariuszy	215	155	110	89	55
Liczba godzin pracy wolontariuszy	6 266	5 224,5	2 945,5	2 464,5	2 291

W 2016 roku liczba osób pracujących w ramach wolontariatu uległa zmniejszeniu w stosunku do roku 2015. Liczba godzin przepracowanych przez Wolontariuszy również uległa zmniejszeniu.

Zadanie	Liczba wolontariuszy	Liczba godzin pracy wolontariuszy
Wolontariat na rzecz dzieci i młodzieży		
Świetlice Specjalistyczne	12	732,5
Kluby Młodzieżowe	1	30
PAL-W w ramach projektu „Włącz się! Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach”	9	146,5
Program „Słonecznik”	13	207,5
RAZEM:	35	1 116,5
Wolontariat na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych		
Program „Słonecznik - Wolontariat na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych”	13	773,5
„Teraz My” - Program Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych	3	188
RAZEM:	16	961,5
Wolontariat na rzecz osób dotkniętych problemem przemocy		
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	2	105
RAZEM:	2	105
Wolontariat na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi		
Centrum Rehabilitacji Społecznej i Poradnictwa Specjalistycznego	2	108
RAZEM:	2	108

Wolontariat daje możliwość pozyskania dodatkowych środków w postaci świadczenia usług na rzecz podopiecznych i Ośrodka. Szacunkowy koszt wolontariatu wynosi **35 628,04 zł.** (Jako podstawę kalkulacji przyjęto: dla wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży, osób dotkniętych problemem przemocy – średnią godzinową stawkę pracownika socjalnego zatrudnionego w terenie 15,64 zł; dla wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, osób bezdomnych – średnią godzinową stawkę opiekuna 15,45 zł; dla wolontariatu w postaci prac administracyjno-biurowych – średnią godzinową stawkę referenta 14,33 zł).

3.4.2 Darowizny na rzecz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

W 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał **dary rzeczowe**, m. in. artykuły spożywcze, artykuły szkolne, odzież, zabawki, projektor multimedialny, artykuły do przeprowadzenia remontu sali świetlicowej, środki czystości, artykuły higieniczne dla niemowląt, gry do konsoli, meble, sprzęt sportowy, opłacenie kosztów wycieczek w ramach akcji „Zima w mieście” - na łączną kwotę **53 842,45 zł.**

3.4.3 Darowizny na rzecz klientów Ośrodka

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach pośredniczy w przekazywaniu osobom potrzebującym używanych mebli, artykułów gospodarstwa domowego oraz innych elementów wyposażenia

mieszkania. Osoby chętne zgłaszają do Ośrodka używane, ale jeszcze dobre i sprawne rzeczy, które chcą przekazać dla osób potrzebujących takiej pomocy, a Ośrodek pośredniczy w przekazywaniu i transporcie tych rzeczy osobom potrzebującym.

W 2016 r. przekazano nieodpłatnie na rzecz klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej następujące sprzęty:

Realizacja darowizn na rzecz podopiecznych w 2016 roku	
Rodzaj darowizny	szt./kpl.
meble	153
wyposażenie mieszkania	29
artykuły gospodarstwa domowego	21
RAZEM:	203

3.5 Ocena realizacji celów oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji zadań z zakresu współpracy Ośrodka ze społecznością lokalną.

Zakres współpracy:

	2012	2013	2014	2015	2016
Poniesione wydatki na realizację współpracy z podmiotami niepublicznymi	8 130 851,59	6 691 031,39	6 766 397	7 373 048	6 827 655,73
Liczba organizacji pozarządowych i innych podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	16	12	12 + 2*	12 + 1*	11
Liczba projektów	41	31	31 + 2*	31 + 1*	30
Średni koszt projektu	198 313,50	215 839,72	205 042,33	237 840,26	227 588,52

*dotyczy podmiotów niepublicznych nie będących organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., poz.1118 z późn. zm.)

Oceniając efektywność realizacji celów z zakresu współpracy z podmiotami niepublicznymi należy zaznaczyć, iż ze względu na przekazanie w 2012 roku realizacji zadań związanych prowadzeniem świetlic i klubów przez organizacje pozarządowe do Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice, zmniejszyła się znacząco liczba projektów oraz liczba realizatorów w 2013 roku.

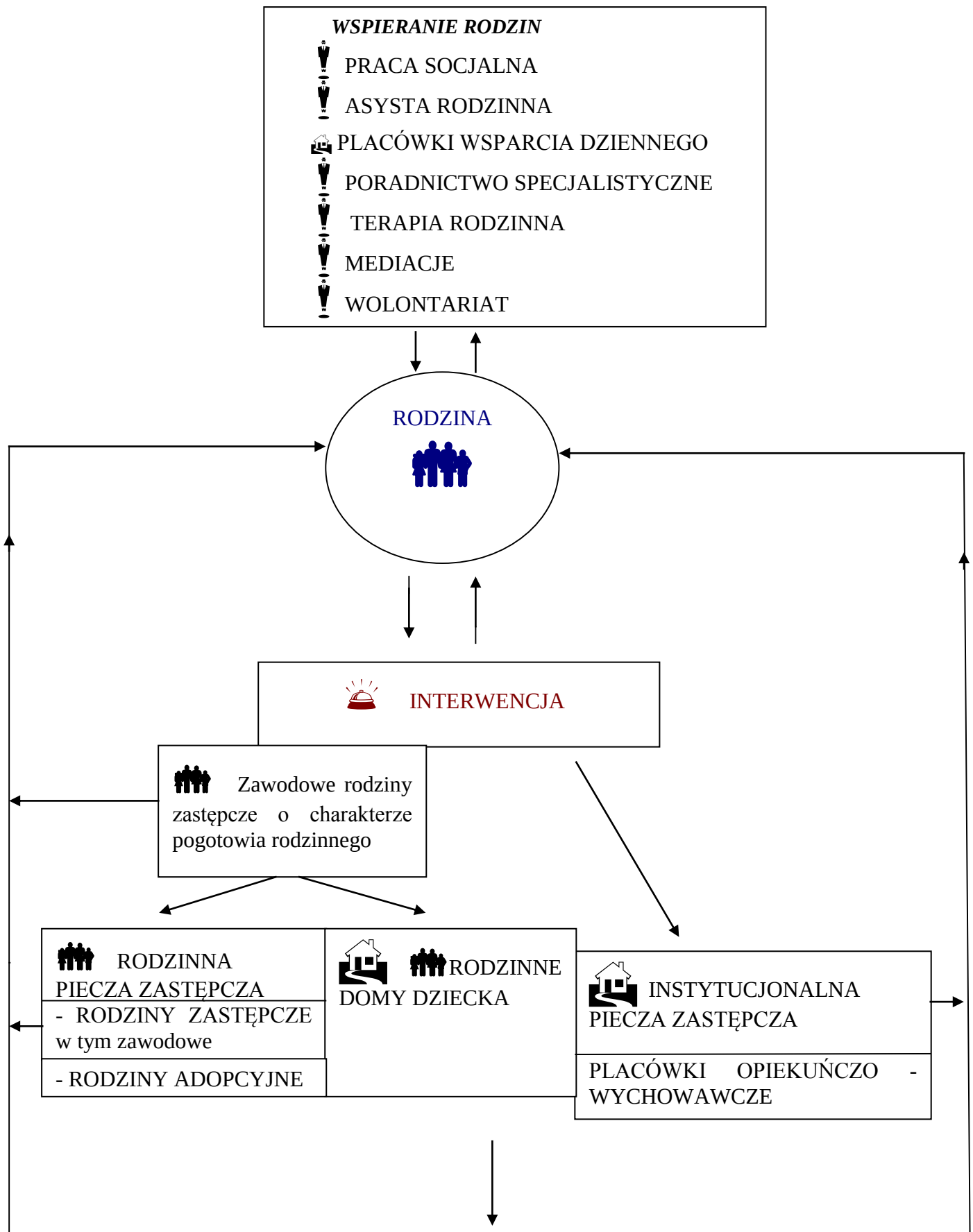
W następnych latach liczba realizatorów oraz projektów utrzymywały się na podobnym poziomie. Wydatki w 2016 roku były na bardzo podobnym poziomie w stosunku do 2013 i 2014 roku natomiast mniejsze w stosunku do 2015 roku. Spadek wydatków głównie dotyczył usług opiekuńczych. W 2016 roku organizacje pozarządowe wykonywały inny typ usług niż w 2015 roku, co wiązało się z mniejszą liczbą godzin, a co za tym idzie z mniejszym wykonaniem finansowym. Zmiana nastąpiła także wśród realizatorów usług opiekuńczych, ponieważ umowa z Polskim Czerwonym Krzyżem obowiązywała do dnia 31.12.2015 r., a usługi wykonane w XII'15, a zapłacone zostały w I'2016 roku. Nowym wykonawcą usług, zgodnie z przeprowadzonym postępowaniem w ramach PZP zostało Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom Osób Niepełnosprawnych oraz Im Samym „Convivere”.

Ponadto zmniejszenie ogólnej liczby wykonawców usług i zrealizowanych projektów wynika z faktu, iż w 2015 roku realizowane były 2 imprezy dla dzieci (impreza sportowa z okazji Dnia Dziecka dla Katowickich placówek wsparcia oraz biwak dla dzieci i młodzieży), natomiast w 2016 roku takie projekty nie były realizowane. Impreza z okazji Dnia Dziecka organizowana była dla wszystkich placówek wsparcia dziennego, jednak w 2016 roku zmieniono masową formę, ponieważ poszczególne placówki zaczęły organizować ww. imprezę we własnym zakresie.

Na uwagę zasługuje również fakt, iż zadanie pt. „Prowadzenie naboru na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych” realizowane było dla 7 osób w ramach środków zewnętrznych pozyskanych z RPO WSL 2014-2020 na realizację projektu „Pomocna dłoń dla rodziny”.

Podsumowując można stwierdzić, iż realizacja zadań z zakresu współpracy Ośrodka ze społecznością lokalną wpisuje się w działania miasta Katowice nakierowane na wzrost partycypacji podmiotów innych niż jednostki miejskie w realizację zadań z zakresu polityki społecznej.

IV. SYSTEM POMOCY DZIECKU I RODZINIE

Wspieranie rodziny stanowi jeden z elementów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Katowice na lata 2016-2021. Celem strategicznym jest tworzenie systemu pomocy dziecku i rodzinie, pozwalającego na utrzymanie dziecka w rodzinie naturalnej lub zapewnienie opieki i wychowania poza rodziną naturalną z zachowaniem preferencji form prorodzinnych. Na system opieki dla tej kategorii klientów, na który w roku 2016 r. wydatkowano kwotę **16 796 848,50 zł** składa się:

4.1 Wspieranie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych

4.1.1 Praca socjalna z rodzinami z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, prowadzona jest przez pracowników socjalnych Terenowych Punktów Pomocy Społecznej, których działania w omawianym obszarze są nakierowane na zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno – bytowych dzieci. Ponadto prowadzona jest również praca z rodzinami zastępczymi, naturalnymi oraz usamodzielnianymi wychowankami. Działania pracowników socjalnych mają w tym przypadku na celu diagnozę sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, rozpoznanie nieprawidłowości w pełnieniu funkcji rodziny zastępczej oraz wynikających z tego problemów opiekuńczo – wychowawczych. W odniesieniu do rodzin naturalnych, praca socjalna ma na celu przygotowanie rodziny do ponownego podjęcia opieki nad dzieckiem.

4.1.2 Asysta rodzinna

W 2016 r. Ośrodek kontynuował realizację specjalistycznej pracy socjalnej w zakresie asysty rodzinnej. Realizacja zadań z zakresu asysty rodzinnej stanowi odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby korzystających z pomocy Ośrodka mieszkańców Katowic. Celem świadczenia usługi jest poprawa sytuacji życiowej rodzin w trudnej sytuacji rodzinnej, w tym w szczególności stworzenie optymalnych warunków służących wychowywaniu dzieci i pokonywaniu bieżących problemów, nabycie i doskonalenie umiejętności społecznych rodziców i zwiększenie kompetencji rodzicielskich. Adresaci usługi to rodziny, w których dominującym problemem są trudności opiekuńczo – wychowawcze z dziećmi, gotowe do rozwiązywania swojej trudnej sytuacji i współpracujące z pracownikiem socjalnym, posiadające zasoby pozwalające rozwiązać zidentyfikowane problemy przy wykorzystaniu posiadanych możliwości i zasobów, w szczególności zagrożone wykluczeniem społecznym oraz umieszczeniem dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Usługa w zakresie asysty rodzinnej była realizowana na terenie miasta Katowice przez **24** odpowiednio przygotowanych pracowników Ośrodka (jeden asystent świadczył wsparcie do 26 lutego 2016 roku). Pracownicy realizujący zadania z zakresu asysty rodzinnej objęli wsparciem **291** rodzin, w tym **74** rodziny w ramach projektu pozakonkursowego „Włącz się! Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach” oraz **35** rodzin w ramach projektu „Pomocna dłoń dla rodziny” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020. Ośrodek dzięki pozyskanym środkom z MRPiPS zrefundował wynagrodzenia 16 zatrudnionych w ramach środków gminnych pracowników realizujących zadania z zakresu asysty rodzinnej.

Realizacja usługi asystenta rodziny w 2016 r.

Liczba rodzin, które rozpoczęły usługę z zakresu „Asysty rodzinnej” w 2016 r.	Liczba rodzin planowanych do kontynuacji usługi z zakresu „Asysty rodzinnej” w 2017 r.	Liczba rodzin (narastająco) w 2016r. korzystających z usługi asystenta rodziny.
77	232	291

W ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinom zastępczym udzielało pomocy i wsparcia również **25** koordynatorów (szczegółowe informacje w sprawozdaniu organizatora rodzinnej pieczy zastępczej).

4.1.3 Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne dla mieszkańców Katowic (bez względu na ich sytuację dochodową), rodzin w trudnej sytuacji życiowej, rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi oraz dla młodzieży realizowane było przez psychologów, pedagogów, terapeutów oraz mediatora Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii. Obejmowało ono diagnozowanie problemów osób/rodzin, ich zasobów i barier oraz udzielanie specjalistycznego wsparcia, pomocy psychologicznej i pedagogicznej. W ramach poradnictwa prowadzona była także psychoedukacja. Kontynuowano także prowadzenie poradnictwa specjalistycznego (zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r.) w formie psychoterapii indywidualnej i rodzinnej w ujęciu systemowym oraz mediacji.

Wsparcie psychologiczne i pedagogiczne

Wsparcie psychologiczne i pedagogiczne miało na celu wzmocnienie poczucia odpowiedzialności osób, w szczególności rodziców za własną sytuację życiową, adekwatne spostrzeganie swoich problemów, a także zmianę stylu wychowania dzieci i zwrócenie uwagi na ich indywidualne potrzeby, dostarczanie wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodziców. Wsparcie w stosunku do młodzieży miało na celu wzrost umiejętności planowania swojej przyszłości oraz naukę budowania celów życiowych poprzez wykorzystywanie własnych zasobów.

W okresie sprawozdawczym psycholog CPS udzielał także wsparcia i pomocy osobom zamieszkującym mieszkania chronione przy ul. Łętowskiego.

Liczba udzielonych specjalistycznych, indywidualnych porad psychologiczno – pedagogicznych dla rodzin i klientów w 2016 r.	1 134
Liczba osób, które skorzystały z porad psychologiczno – pedagogicznych w 2016 r.	315
Łączny wymiar godzin udzielonych porad w 2016 r.	1 176

Ponadto w okresie sprawozdawczym psycholog zaangażowany był w diagnozę osób oczekujących na umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej, której elementem było wydanie opinii psychologicznej dotyczącej oceny funkcji poznawczych u osób diagnozowanych.

Poradnictwo specjalistyczne realizowane było również w oparciu o formułę wsparcia grupowego. Zajęcia, o których mowa prowadzone były w ramach „Treningu Umiejętności Rodzicielskich”.

Program „Trening Umiejętności Rodzicielskich (TUR)”

Trening to cykl warsztatów związanych z podnoszeniem kompetencji rodzicielskich. Warsztaty kierowane były do rodziców, którzy w trakcie wychowywania dzieci napotykają na szereg trudności. Trudności te dotyczą zarówno porozumiewania się z dzieckiem, jak i egzekwowania ustalonych zasad, rozwiązywania pojawiających się konfliktów czy problemów wychowawczych. Warsztaty przeznaczone były też dla tych rodziców, którzy nie radzą sobie z własnymi emocjami pojawiającymi się w kontakcie z dzieckiem i których metody wychowawcze okazały się nieskuteczne albo nieprawidłowe. Uczestnicy warsztatów otrzymywali dyplomy ukończenia szkolenia, w przypadku ukończenia całego cyklu 8 spotkań. Spotkania odbywały się w systemie indywidualnym i grupowym.

Liczba uczestników programu w 2016 r.	14
Liczba godzin programu w 2016 r.	71
Liczba spotkań w ramach programu w 2016 r.	52

4.1.4 Terapia

Głównym założeniem terapii jest traktowanie rodziny jako systemu całościowego, w którym problem czy choroba ma wpływ na funkcjonowanie wszystkich członków rodziny. W procesie terapii rodzin, psychoterapeuta koncentruje się na rodzinie jako systemie, uwzględniając wszystkich uczestników terapii. Jest zarówno obserwatorem, jak i komentatorem tego, co dzieje się pomiędzy poszczególnymi osobami. W okresie sprawozdawczym realizowane były działania z zakresu wsparcia psychoterapeutycznego w formie psychoterapii indywidualnej, rodzinnej i psychoterapii par w ujęciu systemowym.

Liczba osób biorących udział w terapii w 2016 r.	185
Liczba przeprowadzonych sesji terapeutycznych w 2016 r.	1 456
Liczba godzin przeprowadzonych sesji terapeutycznych w 2016 r.	1 513

4.1.5 Mediacje

Mediacje dają możliwość wspólnego rozwiązania sporu przez strony, bez narzucania im rozwiązań, które nie zawsze są zgodne z ich potrzebami. Biorąc udział w mediacji strony mają możliwość przedstawić fakty z własnej perspektywy, wyrazić swoje obawy i uczucia, a przede wszystkim zdecydować w swojej sprawie i o sobie. Mediacje prowadzone są w sprawach rodzinnych oraz rozwodowych i separacyjnych. Mediacje prowadził mediator wpisany na listę mediatorów przy Sądzie Okręgowym w Katowicach, uprawnionych do prowadzenia mediacji w sprawach rodzinnych.

Ilość osób biorących udział w mediacjach w 2016 r.	76
Ilość godzin mediacji w 2016 r.	160
Ilość spotkań dotyczących mediacji w 2016 r.	129

4.1.6 Wolontariat

Pomoc dzieciom i młodzieży w ramach Programu „Słonecznik”

W 2016 roku udzielono wsparcia dzieciom i młodzieży mającym problemy w nauce poprzez organizację wolontariatu w formie bezpłatnych korepetycji. Wsparciem objęte były dzieci będące mieszkańcami Katowic, w wieku 6 – 13 lat uczęszczające do szkół podstawowych, których rodzice wyrazili zgodę na udzielanie korepetycji oraz korzystali ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

W okresie sprawozdawczym pomocy dzieciom udzielało **13** wolontariuszy. Pięcioro z nich udzielało korepetycji wychowankom Świetlicy Specjalistycznej nr 5. Ponadto ośmiu wolontariuszy udzielało korepetycji w miejscu zamieszkania dziecka.

Łączna liczba dzieci, które wzięły udział w programie w 2016 r.	29
Łączna liczba wolontariuszy, którzy wzięli udział w programie w 2016 r.	13
Łączna liczba godzin przepracowanych przez wolontariuszy w 2016 r.	207

4.2 Całodobowa opieka nad dzieckiem – formy prorodzinne

4.2.1 Rodziny zastępcze

Jedną z form opieki zastępczej o charakterze prorodzinnym są rodziny zastępcze, do których zaliczamy:

- rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem,
- rodziny zastępcze niezawodowe,
- rodziny zastępcze zawodowe

Rodzina zastępcza może być objęta wsparciem i pomocą pracownika socjalnego w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo - wychowawczych. Na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej udzielana jest pomoc pieniężna.

liczba rodzin zastępczych	ogółem narastająco
	375
w tym: spokrewnionych	243
niezawodowe, zawodowe	132
liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	519
w tym: w rodzinach spokrewnionych	319
w rodzinach niezawodowych, zawodowych	200

	Łączna wartość (w zł)
Jednorazowe świadczenie na pokrycie wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	18 349,00
Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	4 568 451,47
Dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	83 588,45*

* z pomocy w formie dofinansowania do wypoczynku skorzystało 150 dzieci z rodzin zastępczych

W 2016 roku ustanowionych przez Sąd zostało **34** nowych rodzin zastępczych. Liczba dzieci w nich umieszczonych wyniosła łącznie **47**. Zarówno rodzinom zastępczym, jak i rodzicom naturalnym dzieci oferowana jest praca socjalna w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej, specjalistyczne poradnictwo, w tym prawne, psychologiczne, terapeutyczne i pedagogiczne w Centrum Poradnictwa Specjalistycznego

Metodyki i Strategii oraz w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Rodziny informowane są o działających organizacjach i stowarzyszeniach pozarządowych.

W tym zawodowe rodziny zastępcze:

Zawodowe rodziny zastępcze o charakterze pogotowia rodzinnego, realizując funkcje interwencyjne, zapewniają dzieciom krótkoterminową opiekę zastępczą w sytuacji kryzysu rodziny naturalnej, do czasu unormowania sytuacji życiowej ich rodziny. Celem pracy pogotowia rodzinnego jest umożliwienie dziecku powrotu do rodziny naturalnej. W trakcie pobytu dziecka zapewnia się utrzymanie i umacnianie więzi z rodziną naturalną. Kontakty rodziców i krewnych z dziećmi, mają także na celu korektę zachowań i postaw wychowawczych rodziny naturalnej. Dlatego ważnym elementem w pracy pogotowia rodzinnego jest stały kontakt z pedagogiem i psychologiem. W przypadku braku możliwości powrotu dziecka do rodziny naturalnej, poszukuje się możliwości umieszczenia dziecka w długoterminowej rodzinie zastępczej lub adopcyjnej. Osoby pełniące zadania pogotowia rodzinnego otrzymują na podstawie zawartych umów wynagrodzenie.

W okresie sprawozdawczym tj. od stycznia do grudnia 2016 r. na terenie Katowic działało narastająco 5 pogotowii rodzinnych, które łącznie zapewniały **15 miejsc**. Z dniem 31 marca 2016 r. zakończyły się dwie umowy z pogotowiem rodzinnym i od dnia 1 kwietnia funkcjonowały 3 pogotowia rodzinne, zapewniające 9 miejsc. Z dniem 16 września jedna z rodzin ponownie podjęła obowiązki pogotowia rodzinnego. Obecnie działają 4 pogotowia rodzinne, zapewniające łącznie 12 miejsc, w których na dzień 31 grudnia przebywało 15 dzieci.

Zawodowym rodzinom zastępczym przysługuje rocznie 30 dni kalendarzowych przerwy w sprawowaniu pieczy zastępczej. W czasie urlopu zawodowej rodziny zastępczej dzieci pozostają pod opieką rodzin pomocowych. W okresie od stycznia do grudnia 2016 r. wypłacono z tego tytułu wynagrodzenia dla rodzin pomocowych na łączną kwotę **21 684,03 zł**. Ponadto zawodowa rodzina zastępcza, w której przebywa więcej niż 3 dzieci, ma prawo do pomocy w opiece nad dziećmi i prowadzeniu gospodarstwa domowego. W tym celu zawarto umowy zlecenia z 6 osobami. Osobom tym, w okresie od stycznia do grudnia 2016 r. wypłacono wynagrodzenia na łączną kwotę **37 214,28 zł**.

Dzieci w pogotowiach rodzinnych:

	liczba dzieci w pogotowiach rodzinnych w okresie sprawozdawczym	w tym dzieci nowopryjęte	podstawa umieszczenia dziecka w pogotowiu rodzinnym – liczba dzieci umieszczonych w okresie sprawozdawczym – dotyczy dzieci nowopryjętych		
			na podstawie postanowienia sądu	w tym: zmiana z opieki instytucjonalnej na pogotowie rodzinne	w wyniku interwencji Policji
Łącznie narastająco	37 w tym 1 dziecko przyjęte 30.12.2016, na które nie wypłacono świadczeń w grudniu	23	18	0	5

Na pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dzieci przebywających w pogotowiach rodzinnych, MOPS udziela pomocy pieniężnej w ramach zadań własnych powiatu.

Zawodowe rodziny zastępcze zapewniają dzieciom długoterminową opiekę zastępczą do czasu zakończenia pracy z rodziną naturalną i usamodzielnienia rodziny lub do czasu przysposobienia dziecka albo jego usamodzielnienia. Osoby pełniące zadania zawodowej rodziny zastępczej otrzymują na podstawie zawartych umów wynagrodzenie.

W 2016 r. jedna rodzina podjęła obowiązki zawodowej rodziny zastępczej, przyjmując dwoje nowych dzieci od dnia 1 czerwca (przed przekształceniem w zawodową rodzinę zastępczą, jako niezawodowa rodzina zastępcza - rodzina ta opiekowała się 1 dzieckiem). Obecnie w Katowicach funkcjonują 4 zawodowe rodziny zastępcze, w których na dzień 31 grudnia przebywało **14** dzieci.

Zawodowe rodziny zastępcze specjalistyczne zapewniają dzieciom długoterminową opiekę zastępczą w sytuacjach konieczności objęcia dziecka specjalistyczną opieką medyczną i rehabilitacją. W zawodowej

rodzinie zastępczej specjalistycznej może przebywać od 1 do 3 dzieci. Osoby pełniące zadania zawodowej rodziny zastępczej specjalistycznej otrzymują na podstawie zawartych umów wynagrodzenie.

W 2016 r. zakończono współpracę z jedną zawodową rodziną zastępczą specjalistyczną. Umowa była zawarta do 31 marca. Obecnie osoby te pełnią funkcję niezawodowej rodziny zastępczej dla 3 dzieci oraz otrzymują emerytury. Od dnia 1 kwietnia w Katowicach funkcjonuje 1 zawodowa rodzina zastępcza specjalistyczna, w której na dzień 31 grudnia przebywało 2 dzieci.

Koszt utrzymania dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych:

Rodzaj zawodowej rodziny zastępczej	Łączna liczba miesięcy pobytu dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych	Łączne wydatki na pomoc pieniężną na pokrycie kosztów utrzymania dzieci wraz z wynagrodzeniami za okres sprawozdawczy narastająco (ze składkami MOPS)	Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka
5 rodzin o charakterze pogotowia rodzinnego - 36 dzieci	179	484 559,52	2 707,04
3 zawodowe rodziny zastępcze - 16 dzieci	149	454 046,87	3 047,29
2 zawodowe rodziny zastępcze specjalistyczne - 3 dzieci	27	137 374,17	5 087,93

4.2.2 Wsparcie dla rodzin zastępczych

Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych i usamodzielnianych wychowanków

Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych i usamodzielnianych wychowanków z terenu Katowic realizowane było przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zatrudniający wysoko wykwalifikowaną kadrę merytoryczną psychologów i pedagoga. Obejmowało ono diagnozowanie problemów rodzin zastępczych, ich zasobów i barier oraz udzielanie specjalistycznego wsparcia, pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Poradnictwo specjalistyczne miało na celu wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu powierzonej im funkcji, wzmocnienie poczucia ich odpowiedzialności za wychowywanie dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, adekwatne spostrzeganie swoich problemów oraz problemów dzieci, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodzin zastępczych, podniesienie świadomości rodziny poprzez zwrócenie uwagi na indywidualne potrzeby jej członków. Rodzinom zastępczym udzielano również wsparcia w radzeniu sobie z pojawiającymi się kryzysami czy problemami. Poradnictwo w stosunku do młodzieży miało na celu wzrost umiejętności planowania swojej przyszłości oraz naukę budowania celów życiowych poprzez wykorzystywanie własnych zasobów.

Liczba udzielonych specjalistycznych, indywidualnych porad psychologiczno – pedagogicznych dla rodzin zastępczych i wychowanków w nich umieszczonych w 2016 r.	537
Liczba osób, które skorzystały z porad psychologiczno – pedagogicznych w 2016 r.	226

Ponadto w trzecim kwartale 2016 r. psycholog wraz z pedagogiem Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej prowadzili poradnictwo specjalistyczne dla zawodowych rodzin zastępczych. W ramach w/w poradnictwa odbyły się 2 spotkania z 2 rodzinami zawodowymi oraz dziećmi w nich umieszczonymi. Łącznie tą formą poradnictwa objętych zostało 8 osób. W okresie od października do grudnia 2016 r. psycholog Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej prowadził poradnictwo specjalistyczne dla zawodowych rodzin zastępczych oraz dla dzieci w nich umieszczonych, w ramach którego odbyło 18 spotkań z 9 rodzinami zawodowymi (22 osoby).

Badania psychologiczne i pedagogiczne kandydatów na rodziny zastępcze

W 2016 roku w ramach zapewnienia dziecku opieki i wychowania poza rodziną naturalną z zachowaniem preferencji form prorodzinnych, psycholog i pedagog Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej wykonywali badania psychologiczne i pedagogiczne kandydatów na rodziny zastępcze

spokrewnione, niezawodowe i zawodowe. Na podstawie wyników badań sporządzana była opinia psychologiczno – pedagogiczna stanowiąca element całościowej oceny kandydatów.

Liczba opinii psychologiczno - pedagogicznych sporządzonych w 2016 r.	57
Liczba osób, którym wykonano badania psychologiczno – pedagogiczne w 2016 r.	82

W 2016 r. dwóch kandydatów (1 rodzina) przed rozpoczęciem procesu opiniowania złożyło rezygnację z pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w związku z czym nie zostali poddani badaniom psychologiczno – pedagogicznym i nie została wydana opinia psychologiczno - pedagogiczna. W przypadku czterech rodzin, po raz kolejny na wniosek Sądu Rodzinnego koordynator rodzinnej pieczy zastępczej wspólnie z psychologiem sporządził opinię, jednak z uwagi na krótki czas od ostatnich badań psychologiczno – pedagogicznych (w trzech przypadkach kandydatów na rodzinę zastępczą, a w jednym predyspozycji i motywacji niezawodowej rodziny zastępczej) odstąpiono od ich przeprowadzania.

Badanie predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej

W 2016 roku w związku z nowelizacją Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej psychologzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej wykonywali badania psychologiczne rodzicom zastępczym pełniącym funkcję rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej. Na podstawie wyników badań sporządzana była opinia określająca predyspozycje i motywację rodziców zastępczych do dalszego pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej.

Liczba opinii dotyczących predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej sporządzonych w 2016 r.	49
Liczba osób, którym wykonano badania predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej w 2016 r.	79

Badanie predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej i pomocowej

W 2016 r. psychologzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej wykonywali badania psychologiczne kandydatom zgłaszającym gotowość do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej i pomocowej. Na podstawie wyników badań sporządzana była opinia określająca predyspozycje i motywację kandydatów do pełnienia powyższej funkcji.

Liczba opinii dotyczących predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej i pomocowej sporządzonych w 2016 r.	3
Liczba osób, którym wykonano badania predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej i pomocowej w 2016 r.	5

W 2016 r. dwóch kandydatów (1 rodzina) przed rozpoczęciem procesu opiniowania złożyło rezygnację z pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej w związku z czym nie zostali poddani badaniom psychologiczno – pedagogicznym i nie została wydana również opinia psychologiczno – pedagogiczna. Odbyła się jedynie wizyta koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i psychologa w miejscu zamieszkania kandydatów na rodzinę zaprzyjaźnioną.

Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych

Adresatami wsparcia były rodziny zastępcze spokrewnione. Rodzice zastępczy mieli potrzebę uzyskiwania wsparcia psychologicznego i edukacji psychologicznej związanej ze specyfiką wychowywania dzieci w rodzinie zastępczej. W 2016 r. odbywały się spotkania grupy wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych. Grupa wsparcia dawała możliwość dalszego rozwoju nabytych kompetencji oraz dzielenia się swoim doświadczeniem związanym z rodzicielstwem zastępczym. Podejmowane w czasie spotkań zagadnienia wynikały z bieżących doświadczeń uczestników, które były wzbogacane o treści służące podniesieniu kwalifikacji oraz rozwojowi osobistemu. Spotkania grup wsparcia były prowadzone przez psychologa i pedagoga Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Liczba osób, którym udzielono wsparcia w 2016 r.	10
Liczba spotkań grupowych w 2016 r.	10
Liczba godzin spotkań grupowych w 2016 r.	15

Szkolenia dla kandydatów na spokrewnione rodziny zastępcze

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie rodzinnej pieczy zastępczej (art.44 pkt.5) pracownicy merytoryczni Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej prowadzili szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej.

Liczba spotkań grupowych w 2016 r.	21
Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniu w 2016 r.	21
Liczba godzin spotkań grupowych w 2016 r.	62

Zgodnie z założeniami programu „Szkolenia dla kandydatów na spokrewnione rodziny zastępcze” w ramach I edycji szkolenia odbyły się spotkania z rodzinami uczestniczącymi w nim w miejscu ich zamieszkania. W okresie sprawozdawczym odbyło się **9** dwugodzinnych spotkań.

W związku z sytuacją rodzinną, zawodową i zdrowotną kandydatów na spokrewnione rodziny zastępcze z **10** osobami materiał szkoleniowy zrealizowany został w ramach indywidualnych spotkań, przy czym 2 osoby wzięły również udział w pierwszym spotkaniu szkolenia grupowego w marcu 2016 r.

Liczba spotkań w ramach indywidualnego szkolenia w 2016 r.	32
Liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach w ramach szkolenia indywidualnego w 2016 r.	10
Liczba godzin spotkań szkoleń indywidualnych w 2016 r.	64

Szkolenia dla rodzin zastępczych

W marcu 2016 r. zostało przeprowadzone szkolenie dla spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych poświęcone tematyce „Tożsamość dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej – podtrzymywanie relacji z rodziną naturalną”. Głównym celem szkolenia było przekazanie wiedzy z zakresu rozwoju tożsamości dziecka w nawiązaniu do jego rodziny pochodzenia. Ponadto szkolenie miało na celu wzbogacenie wiedzy uczestników na temat wpływu rodziny zastępczej na kształtowanie obrazu rodziców naturalnych dziecka oraz znaczenia podtrzymywania relacji rodziny zastępczej z rodziną naturalną dziecka.

W czerwcu 2016 r. zostało przeprowadzone kolejne szkolenie dla spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych - „ABC umiejętności wychowawczych”, którego celem było rozwijanie i wzmacnianie umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych poprzez przekazanie wiedzy na temat stosowanych metod wychowawczych i ich skutków dla rozwoju dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej. Celem szkolenia było również wzbogacenie wiedzy na temat konstruktywnych metod wychowawczych, a także rozwijanie i wzmacnianie umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych w tym zakresie. Z uwagi na duże zainteresowanie tematem przeszkolone zostały dwie grupy rodziców zastępczych.

Tematyka szkoleń była odpowiedzią na zapotrzebowanie zgłoszone przez rodziny zastępcze w grudniu 2015 r. Szkolenia dają możliwość podnoszenia kwalifikacji i kompetencji rodzin zastępczych. Realizowane były przez kadrę merytoryczną Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

W październiku 2016 r. odbyło się czterogodzinne szkolenie dla rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych z terenu miasta Katowice, pod tytułem „ABC umiejętności wychowawczych – konsekwencja w praktyce”. Szkolenie to było kontynuacją szkolenia „ABC umiejętności wychowawczych”, z dnia 10.06.2016 r. Głównym celem szkolenia było rozwijanie i praktyczne wzmacnianie umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych w oparciu o konsekwencję i stosowanie adekwatnych metod wychowawczych. Szkolenie miało w całości charakter warsztatowy, ukierunkowany na ćwiczenie zdobytych przez uczestników umiejętności wychowawczych. Z uwagi na małą liczebność grupy treści programowe oraz ćwiczenia dostosowywane były do indywidualnych potrzeb uczestników oraz zgłaszanych przez nich problemów wychowawczych.

Liczba przeszkolonych grup rodzin zastępczych w 2016 r.	4
Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach grupowych w 2016 r.	25
Liczba godzin szkoleń grupowych w 2016 r.	19

4.2.3 Usamodzielniani wychowankowie

Pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo - wychowawczych mogą otrzymać:

- pomoc pieniężną na usamodzielnienie,
- pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki,
- pomoc na zagospodarowanie.

	Liczba osób narastająco	Liczba świadczeń	Średnie świadczenie (w zł.)	Łączna wartość (w zł.)
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	39	39	4 356,82	169 916,84
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	168	1583	490,07	755 787,17
Pomoc na zagospodarowanie	33	33	1 920,67	63 382,18

A ponadto:

- pomoc w formie pracy socjalnej, mającą na celu integrację ze środowiskiem i usamodzielnienie życiowe wychowanka; z tej formy pomocy korzystają wszyscy usamodzielniani wychowankowie.

Pomoc na usamodzielnienie udzielana jest na podstawie sporządzonego Indywidualnego Programu Usamodzielnienia. Program sporządza osoba usamodzielniana wraz z wyznaczonym opiekunem przy współudziale pracownika socjalnego lub koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

4.3 Całodobowa opieka nad dzieckiem – formy instytucjonalne

W ramach prowadzonej pracy socjalnej, w sytuacji diagnozowania poważnych problemów opiekuńczo – wychowawczych, pracownicy socjalni występują do sądu o wydanie stosownych zarządzeń opiekuńczych. W 2016 r. z takimi wnioskami wystąpiono w stosunku do 30 rodzin.

Po wyczerpaniu możliwości udzielenia dziecku pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia go w rodzinie zastępczej lub adopcyjnej, dziecko może zostać skierowane na pobyt całodobowy w placówce opiekuńczo - wychowawczej.

4.3.1 Placówki opiekuńczo-wychowawcze:

1. Placówka opiekuńczo-wychowawcza Dom Dziecka „Zakątek”.
2. Placówka opiekuńczo-wychowawcza Dom Dziecka „Stanica”.
3. Placówka opiekuńczo-wychowawcza Dom Dziecka „Tęcza”.
4. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 1.
5. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 2.
6. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 3.

W swojej strukturze ww. placówki prowadzą mieszkanie usamodzielnienia.

	Liczba wydanych dla dzieci skierowań w trybie interwencyjnym w 2016 r.		Liczba wydanych dla dzieci skierowań w trybie socjalizacyjnym w 2016 r.		Liczba zmienionych dla dzieci skierowań z trybu interwencyjnego na socjalizacyjny w 2016 r.	
	z Katowic	spoza Katowic	z Katowic	spoza Katowic	z Katowic	spoza Katowic
Domy Dziecka	51	4	45	2	28	0

Ponadto w przypadkach, kiedy nie było możliwe skierowanie dziecka do odpowiedniej placówki opiekuńczo-wychowawczej z powodu braku miejsc w placówkach na terenie Katowic, wnioskowano do innych powiatów o wydanie skierowań do placówek położonych na terenie tych powiatów – na podstawie powyższych wniosków w 2016 roku umieszczono na terenie innych powiatów 1 dziecko.

Losy wychowanków w ww. placówkach w 2016 r. przedstawia tabela poniżej.

Liczba dzieci z Katowic, które opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze	
Ogółem	94
W tym biorąc pod uwagę powód zwolnienia:	
Dom rodzinny	36
Rodzina zastępcza	12
Adopcja	8
Zakwalifikowanie do innej formy opieki, jakiej?	
Placówka resocjalizacyjna	9
Schronisko dla nieletnich	1
Dom Samotnej Matki	0
Inne np. pełnoletność	28

4.3.2 Dzieci poza rodziną naturalną

Ogólna liczba dzieci umieszczonych poza rodziną naturalną

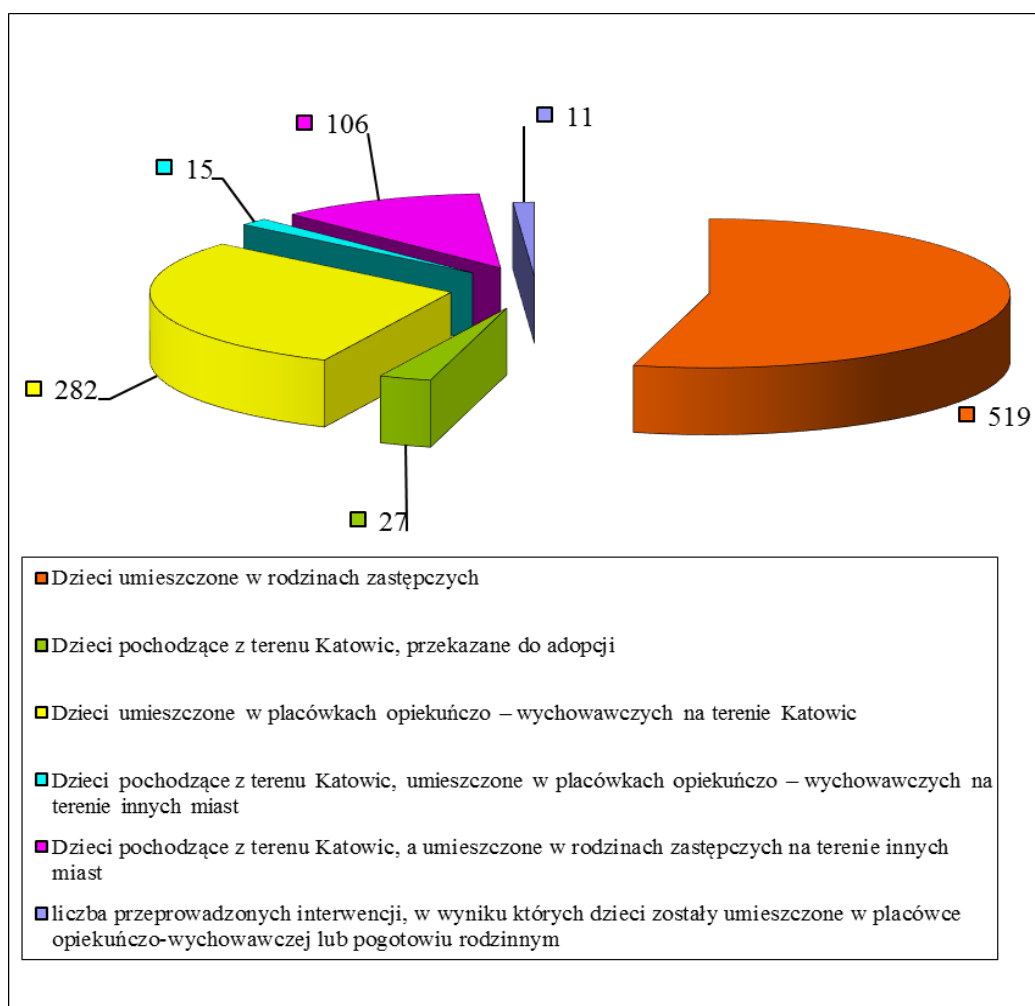
Formy prorodzinne

Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych	519
Dzieci pochodzące z terenu Katowic, przekazane do adopcji	27
Dzieci pochodzące z terenu Katowic, a przebywające w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka na terenie innych miast	106
Razem	652

Formy instytucjonalne

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie Katowic	282
Dzieci pochodzące z terenu Katowic, przebywające w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych miast	15
Razem	297

Po przeprowadzeniu 11 interwencji w placówce opiekuńczo – wychowawczej lub pogotowiu rodzinnym zostało umieszczonych 24 dzieci.

4.3.3 Dzieci w zakładach opiekuńczo - leczniczych

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej pokrywa koszt wyżywienia i zakwaterowania dzieci, które są pozbawione opieki rodziców i ze względu na stan zdrowia Sąd umieścił je w zakładzie opiekuńczo - leczniczym. Koszt opłaty za jeden miesiąc wynosi nie mniej niż dwukrotna wartość najniższej emerytury. W okresie od stycznia do grudnia 2016 roku opłacany był pobyt i wyżywienie za **14** dzieci. Wydatki łącznie na ten cel wyniosły w okresie sprawozdawczym **217 559,00 zł**.

4.4 Pomoc dla dzieci i ich rodzin

4.4.1 Lokalna sieć Świetlic Specjalistycznych

Zadanie w części realizowane w ramach:

- Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, działającego na podstawie Uchwały Nr XVII/311/15 Rady Miasta Katowice z dnia 29 października 2015 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016 r. oraz
- Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, działającego na podstawie Uchwały Nr XVII/310/15 Rady Miasta Katowice z dnia 29 października 2015 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2016 r.

Z uwagi na wejście w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zmianie uległo nazewnictwo Świetlic i Klubów Środowiskowych na Świetlicę Specjalistyczną oraz Specjalistyczny Klub Młodzieżowy.

– **ŚWIETLICE SPECJALISTYCZNE MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ** adresują swoją pomoc do dzieci i młodzieży w wieku 6-15 lat, uczęszczających do szkoły podstawowej lub gimnazjum, wywodzących się z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w szczególności z rodzin ubogich, rozbitych, niepełnych, niezaradnych, zagrożonych wykluczeniem

społecznym lub uzależnieniami. Mają one na celu utrzymanie dziecka w jego naturalnym środowisku poprzez wsparcie funkcji opiekuńczych rodziny. W zakresie potrzeb bytowych zgodnie ze standardem usług obejmują zadania takie jak: pobyt dzieci w placówkach w godzinach popołudniowych, zapewniając wychowankom w tym czasie poczucie bezpieczeństwa i właściwe warunki do odpoczynku, życia społecznego i nauki przez 5 dni w tygodniu; wyżywienie składające się z dwóch posiłków dziennie. Głównym celem powyższych oddziaływań jest efektywne przygotowanie dziecka do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu m. in. poprzez nabycie praktycznych umiejętności życiowych i społecznych przy jednoczesnym wsparciu rodziny w formie pracy socjalnej oraz poradnictwa psychologiczno – pedagogicznego.

Nazwa, numer i adres Świetlicy	Liczba dzieci, które skorzystały z placówki (narastająco)
Świetlica Specjalistyczna Nr 1, ul. Orkana 7a	24+5*
Świetlica Specjalistyczna Nr 2, Pl. Powstańców 3	44+11*
Świetlica Specjalistyczna Nr 3, ul. Gliwicka 74a	42+5*
Świetlica Specjalistyczna Nr 4, ul. Świdnicka 35a	48+10*
Świetlica Specjalistyczna Nr 5, ul. Czecha 2	43+11*
RAZEM	201+42*

*liczba dzieci, które na podstawie uzgodnień uczęszczały do placówek w ramach wolnych miejsc w okresie wakacji letnich 2016 r.

■ **PROWADZONE PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE**

Umowy i finansowanie realizowane jest przez Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice:

Lp.	Nazwa i adres placówki	Przez kogo prowadzona	Liczba miejsc
<u>Placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej</u>			
1. Świetlice Specjalistyczne			
1	Świetlica Specjalistyczna ul. Kilińskiego 15, Katowice	Katolicka Fundacja Dzieciom	70
2	Świetlica Specjalistyczna ul. Morcinka 19 a, Katowice	Fundacja dla Ludzi Potrzebujących Pomocy GNIAZDO	40
3	Świetlica Specjalistyczna im. Św. Brata Alberta ul. Brata Alberta 4, Katowice	Caritas Archidiecezji Katowickiej	30
4	Świetlica Specjalistyczna im. Św. Jacka ul. Dębowa 23, Katowice	Caritas Archidiecezji Katowickiej	40
5	Świetlica Specjalistyczna im. św. Agaty ul. Solskiego 2, Katowice	Caritas Archidiecezji Katowickiej	30
6	Świetlica Specjalistyczna im. św. Barbary ul. Młodzieżowa 10, Katowice	Caritas Archidiecezji Katowickiej	30
7	Świetlica Specjalistyczna ul. Gliwicka 148, Katowice	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Dom Aniołów Stróżów” ul. Andrzeja 12a, Katowice	55
<u>Placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej</u>			
1. Świetlice Opiekuńcze			
8	Świetlica Opiekuńcza im. św. Wojciecha ul. Chopina 14/1, Katowice	Caritas Archidiecezji Katowickiej	25
9	Świetlica Opiekuńcza „NIKISZ” Polskiego Towarzystwa Kulturalnego pl. Wyzwolenia 18, Katowice	Polskie Towarzystwo Kulturalne	30
10	Świetlica Opiekuńcza dla dzieci w wieku przedszkolnym, ul. Mikusińskiego 8, Katowice	Rzymsko-Katolicka Parafia św. Józefa Robotnika	15
11	Świetlica Opiekuńcza zwana Klubem Dziecięco-Młodzieżowym „Szansa dla każdego” ul. 3-go Maja 36/2, Katowice	Stowarzyszenie „Szansa dla każdego”	30
2. Koła zainteresowań			
12	Koło zainteresowań pod nazwą „Klub Profilaktyczny EKIPA” ul. Bednorza 20, Katowice	Parafia Ewangelicko-Augsburska	30

13	Koło zainteresowań „W Słonecznej Dolinie” ul. Dudy Gracza 6, Katowice	Parafia Ewangelicko-Augsburska	15
<u>Placówki wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę</u>			
14	Praca podwórkowa realizowana przez wychowawcę ul. Gliwicka 148, Katowice	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Dom Aniołów Stróżów” ul. Andrzeja 12a, Katowice	brak określonego maksymalnego limitu
15	Praca podwórkowa realizowana przez wychowawcę w dzielnicy Katowice Bogucice	Fundacja dla Ludzi Potrzebujących Pomocy GNIAZDO	brak określonego maksymalnego limitu
16	Praca podwórkowa realizowana przez wychowawcę w dzielnicy Katowice-Śródmieście	Parafia Ewangelicko-Augsburska	brak określonego maksymalnego limitu
RAZEM:			440

4.4.2 Lokalna sieć Specjalistycznych Klubów Młodzieżowych

• **SPECJALISTYCZNE KLUBY MŁODZIEŻOWE MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ** są kontynuacją pracy socjoterapeutycznej Świetlic Specjalistycznych. Klub przeznaczony jest dla młodzieży w wieku 12-18 lat, absolwentów szkoły podstawowej, uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych wywodzących się z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w szczególności z rodzin ubogich, rozbitych, niepełnych, niezaradnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym lub uzależnieniami. Klub działa w godzinach popołudniowych 5 dni w tygodniu. Cele i zadania Klubu są tożsame z zadaniami Świetlic Specjalistycznych.

Nazwa, numer i adres Klubu	Liczba dzieci, które skorzystały z placówki (narastająco)
Specjalistyczny Klub Młodzieżowy Nr 1, ul. Orkana 7a	17
Specjalistyczny Klub Młodzieżowy Nr 2, ul. Krakowska 138	26+4*
Specjalistyczny Klub Młodzieżowy Nr 3, ul. Czecha 2	16+4*
RAZEM	59+8*

*liczba dzieci, które na podstawie uzgodnień uczęszczały do placówek w ramach wolnych miejsc w okresie wakacji letnich 2016 r.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku całkowity koszt zadania (Świetlice Specjalistyczne i Specjalistyczne Kluby Młodzieżowe) wyniósł: **2 007 567,44 zł**

Świetlice Specjalistyczne, Specjalistyczne Kluby Młodzieżowe Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, w okresie ferii zimowych i wakacji letnich zorganizowały zimowy wypoczynek dzieci i młodzieży w mieście Katowice 2016, w którym wzięło udział **175** dzieci (w tym: **133** dzieci wychowanków Świetlic i **32** Klubów, **10** dzieci ze środowiska) i letni wypoczynek dzieci i młodzieży w mieście Katowice 2016, w którym wzięło udział **304** dzieci (w tym **141** dzieci wychowanków Świetlic i **35** Klubów, **63** dzieci które na podstawie uzgodnień uczęszczały do placówek w ramach wolnych miejsc w okresie wakacji letnich 2016r. oraz **65** dzieci ze środowiska lokalnego).

PROWADZONE PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Oprócz Specjalistycznych Klubów Młodzieżowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, zajmujących się pomocą skierowaną do młodzieży, współpracujemy także z Młodzieżowym Klubem Wspierania Rozwoju Osobistego Fundacji dla Ludzi Potrzebujących Pomocy „Gniazdo” oraz Środowiskowym Klubem Młodzieżowym Katolickiej Fundacji Dzieciom. Finansowanie realizowane jest przez Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice.

Lp.	Nazwa i adres placówki	Przez kogo prowadzona	Liczba miejsc
<u>Placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej</u>			
Kluby Młodzieżowe			
1	Młodzieżowy Klub Wspierania Rozwoju Osobistego ul. Morcinka 19 a, Katowice	Fundacja dla Ludzi Potrzebujących Pomocy GNIAZDO	15

2	Młodzieżowy Klub Specjalistyczny ul. Kilińskiego 15, Katowice	Katolicka Fundacja Dzieciom	25
RAZEM:			40

Monitoring systematycznej realizacji obowiązku szkolnego oraz prowadzenie pomocy w nauce i reedukacji szkolnej jest priorytetem w działaniu każdej Świątlicy i Klubu Młodzieżowego bez względu na podmiot prowadzący, wynika to z doceniania roli wykształcenia w uzyskaniu samodzielności wychowanków w ich dorosłym życiu.

4.4.3 Pomoc dla dzieci w postaci świadczeń

W ramach pomocy dla dzieci realizowano następujące świadczenia:

- Dożywianie uczniów szkół podstawowych i gimnazjum

Głównymi realizatorami dożywiania były:

- szkoły podstawowe i gimnazja we współpracy z Wydziałem Edukacji oraz Zespołem Obsługi Jednostek Oświatowych (od 1.01.2017 roku zmiana nazwy na Centrum Usług Wspólnych),
- podmioty niepubliczne wyłonione zgodnie z procedurą ustawy prawo zamówień publicznych:
Grzegorz Mucha Sprzedaż Artykułów Spożywczych – firma przygotowująca i dowożąca gorące posiłki uczniom Szkoły Podstawowej Nr 10, Gimnazjum Nr 18 oraz Zespołu Szkół Specjalnych Nr 8, 10.

W okresie ferii zimowych i wakacji letnich, tutejszy Ośrodek w porozumieniu z Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta Katowice zapewnił posiłek wszystkim potrzebującym dzieciom. W każdej z dzielnic Miasta dyżurowały szkoły, w których wydawano posiłki. Rozwiązanie to pozwoliło na zapewnienie dzieciom dożywiania, także w okresie przerw w nauce szkolnej.

- Dowóz posiłków do szkół

W ramach ww. zadania, zapewniono dowóz posiłków do 12 katowickich szkół, w których zostały zlikwidowane stołówki szkolne: Szkoła Podstawowa Nr 5, Zespół Szkół Specjalnych Nr 7, 9, 11, 12, Gimnazjum Nr 5, 10, 11, 14, 16, 19, 23. W ramach powyższego zadania wydano kwotę **103 250,00 zł**.

- Dożywianie dodatkowe

Jednym z ważniejszych zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jest zapewnienie dożywiania dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo, rodzin w stosunku do których istnieją uzasadnione przesłanki o możliwości wykorzystania środków finansowych niezgodnie z przeznaczeniem oraz z rodzin, które nie są w stanie zapewnić swym dzieciom zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, w tym odpowiedniego dożywiania.

W 2016 r. realizatorami dożywiania dodatkowego byli: Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 1, 4, 5, 7.

Wydatki w ramach pomocy dzieciom.

	Realizacja przez MOPS dożywiania uczniów	Realizacja dożywiania bez konieczności przeprowadzania wywiadu środowiskowego	Dożywianie w żłobku i przedszkolu	Dożywianie dodatkowe
Liczba dzieci	2 838	108	1 284	96
Kwota (w zł)	2 783 946,31	38 991,06	2 007 678,19	112 199,30

- Wypoczynek dzieci

W 2016 r. zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach ogłosił przetarg na zorganizowanie wypoczynku letniego dla dzieci w miejscowościach górskich, w drodze którego wyłonił organizatora wypoczynku letniego dla dzieci, z którym to organizatorem podpisano stosowną umowę. Organizator wypoczynku zobowiązany został do przestrzegania standardów dotyczących m.in.: zakwaterowania, obiektów kolonijnych, warunków sanitarnych, zapewnienia odpowiedniej kadry wychowawców, stawki żywieniowej, ubezpieczenia oraz opieki medycznej.

Organizatorem wypoczynku letniego dla dzieci w 2016 r. w miejscowości Rabka Zdrój została Agencja Turystyczna OLA ul. Fojkisa 4a/4 Siemianowice Śląskie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, na wniosek rodzica/opiekuna prawnego dziecka, udzielał również dofinansowania do wypoczynku letniego w formie zasiłku celowego osobom, których dzieci skorzystały z wypoczynku organizowanego przez parafie oraz innych organizatorów, którzy spełniali określone standardy. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z dofinansowania do wypoczynku poza miejscem zamieszkania skorzystały także dzieci przebywające w rodzinach zastępczych.

Wydatki w ramach pomocy dzieciom.

	Wypoczynek dzieci	Wyprawka szkolna dla dzieci	Zielona szkoła	Bilety dla dzieci na dojazd do szkół, w tym dzieci z rodzin wielodzietnych
Liczba dzieci	558	1	62	24
Kwota (w zł)	416 046,73	90,00	25 250,00	8 134,00

4.5 Udział Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w realizacji „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na rok 2016” w zakresie systemu opieki nad dziećmi i rodziną – szczegółowy opis znajduje się w powyższym programie.

4.6 Ocena realizacji celów oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny.

1. Budowanie sieci placówek wsparcia dziennego

ŚWIETLICE

Dzielnica miasta	2012		2013		2014		2015		2016	
	Liczba świetlic	Liczba miejsc	Liczba świetlic	Liczba miejsc	Liczba świetlic	Liczba miejsc	Liczba świetlic	Liczba miejsc	Liczba świetlic	Liczba miejsc
Śródmieście	4	do 9.II-136 od 10.II-141*	4	141	5	161	4	155	4	155
Nikiszowiec	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30
Dąb	1	40	1	40	1	40	1	40	1	40
Józefowiec	1	15	1	15	1	15	1	15	1	15
Koszutka	1	40	1	40	1	40	1	40	1	40
Ligota	1	29	1	29	1	29	1	30	1	30
Załęże	1	30	1	30	2	85	2	85	2	85
Szopienice	1	36	1	36	1	36	1	36	1	36
Brynów	1	20	1	20	1	20	1	18	1	18
Zawodzie	1	28	1	28	1	30	1	30	1	30
Murcki	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30
Giszowiec			1	50	1	30	1	30	1	30
Katowice łącznie	14	do 9 II-434 od 10 II-439*	16	544	17	546	16	539	16	539

* od 10 II 2012 r. Świetlica zwiększyła liczbę miejsc z 25 na 30

	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba świetlic ogółem	14	16	17	16	16
Liczba świetlic typu opiekuńczego*	4	5	5	4	4
Liczba świetlic typu specjalistycznego*	10	11	12	12	12

*podział zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

OGNIKO WYCHOWAWCZE, KOŁA ZAINTERESOWAŃ

Dzielnica miasta	2014		2015		2016	
	Liczba świetlic	Liczba miejsc	Liczba świetlic	Liczba miejsc	Liczba świetlic	Liczba miejsc
Śródmieście	2	45	2	30	1	15
Szopienice	1	30	1	30	1	30
Katowice łącznie	3	75	3	60	2	45

KLUBY

Dzielnica miasta	2012		2013		2014		2015		2016	
	Liczba klubów	Liczba miejsc	Liczba klubów	Liczba miejsc	Liczba klubów	Liczba miejsc	Liczba klubów	Liczba miejsc	Liczba klubów	Liczba miejsc
Śródmieście	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Szopienice	1	20	1	20	1	20	1	20	1	20
Brynów	1	8	1	8	1	8	1	10	1	10
Koszutka	1	15	1	15	1	15	1	15	1	15
Zawodzie	1	10*	1	10	1	10	1	10	1	10
Katowice łącznie	5	78*	5	78	5	78	5	80	5	80

* od IX.2012r. utworzono Specjalistyczny Klub Młodzieżowy Nr 3 MOPS Katowice

	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba klubów ogółem	5	5	5	5	5
Liczba klubów typu opiekuńczego*	0	0	0	0	0
Liczba klubów typu specjalistycznego*	5	5	5	5	5

*podział zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Kluby młodzieżowe stanowią kontynuację pracy prowadzonej w Świetlicach.

2. Zapewnienie opieki dzieciom

	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba dzieci umieszczonych poza rodziną naturalną – ogółem, w tym:	666	670	614	615	801
Dzieci przebywające w instytucjonalnej formie opieki	71*	84*	46*	78*	282
Dzieci przebywające w rodzinnej opiece zastępczej	595	586	568	537	519

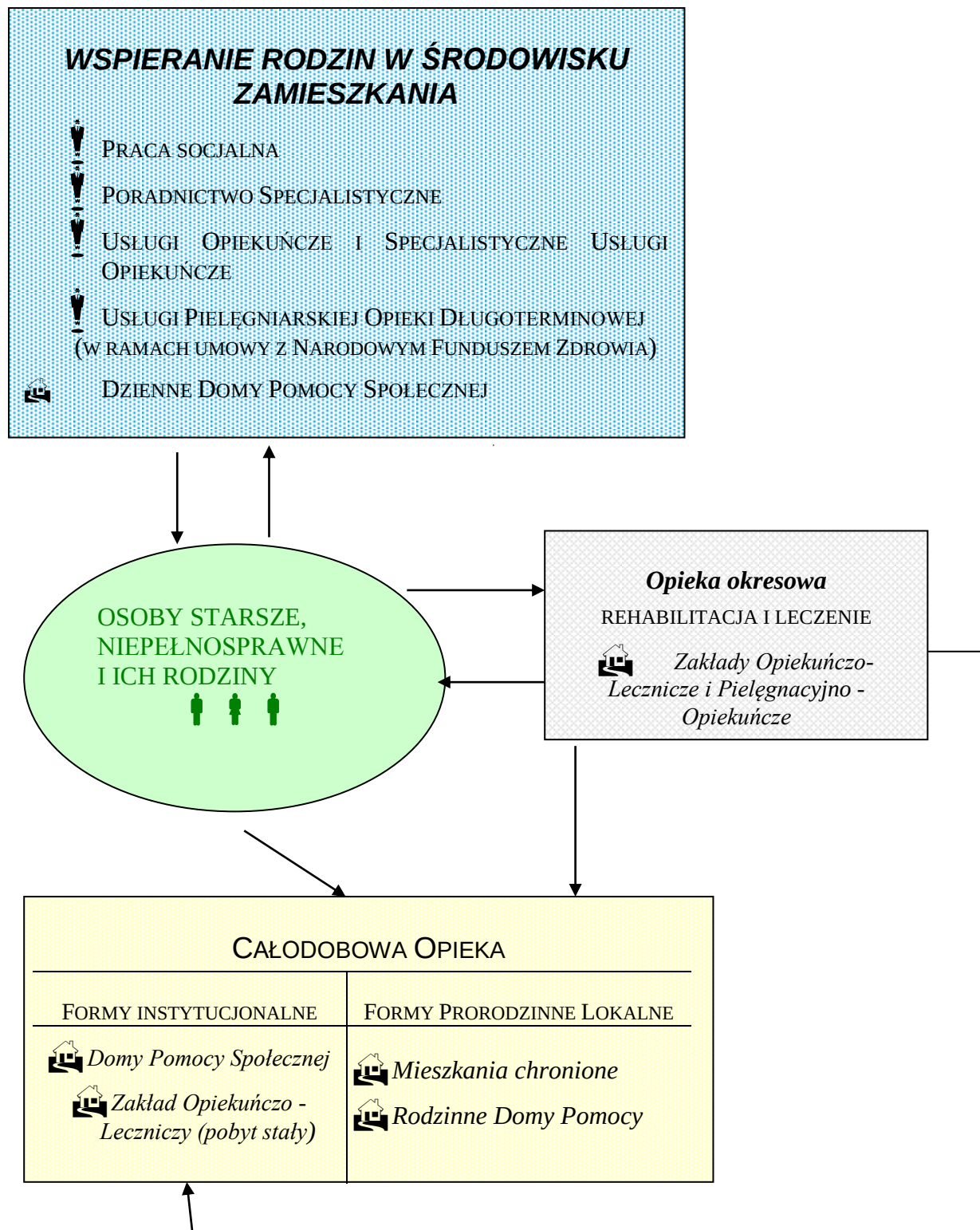
* liczba wydanych skierowań w danym roku

3. Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków

Liczba wychowanków objętych pomocą:	2012	2013	2014	2015	2016
Finansową	200	192	185	174	177
Rzeczową	49	31	32	32	33
Lokalową z zasobów miejskich	40	30	32	16	42
Wydatki na realizację programu	912 549,11	833 854,54	905 977,47	880 593,15	989 086,19

Otrzymanie przez wychowanków dużej ilości mieszkań z zasobów Miasta Katowice spowodowało zwiększenie kosztów realizacji programu.

V. SYSTEM OPIEKI NAD OSOBAMI STARSZYMI I NIEPEŁNOSPRAWNYMI

Wspieranie osób w wieku senioralnym stanowi jeden z elementów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Katowice na lata 2016-2021. Na system opieki dla tej kategorii klientów, składa się:

5.1 Praca socjalna

Praca socjalna ma na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, a także inicjowanie kontaktów rodzinnych, podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobami wymagającymi takiej pomocy, w tym zawieranie umów alimentacyjnych, porozumień na świadczenie usług, zapewnienie osobom uprawnionym usług w ramach pielęgniarstwa opieki środowiskowej, uwrażliwienie społeczności lokalnych na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych, rozpowszechnienie idei wolontariatu, objęcie opieką wolontarystyczną osób potrzebujących pomocy oraz skorzystanie przez osoby starsze i niepełnosprawne z przysługujących im uprawnień np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp.

5.2 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Usługi świadczone są przez firmy, organizacje pozarządowe, osoby fizyczne, z którymi Ośrodek zawarł stosowne umowy.

Wykaz realizatorów usług, z którymi od 01.01.2016 r. zawarto umowy na podstawie ustawy prawo zamówień publicznych:

	Wykonawca	Zakres usług	Liczba osób*	Liczba godzin	Koszt (w zł)	Cena 1 godz. usług wg ostatnio obowiązującej umowy (w zł.)**	Średni koszt roboczogodz. poniesiony przez MOPS
1	Agencja Opiekuńczo-Medyczna i Handlowa Sp. z o.o. Katowice, ul. Okrzei 6/16	Opiekuńcze część 1***	-	1 947,40	17 253,99	-	-
2	Agencja Opiekuńczo-Medyczna i Handlowa Sp. z o.o. Katowice, ul. Okrzei 6/16	Opiekuńcze część 2***	-	2 419,30	21 096,31	-	-
3	Śląski Oddział Okręgowy PCK Katowice, ul. PCK 8	Opiekuńcze część 3***	-	1 380,47	12 672,23	-	-
4	Śląski Zarząd Wojewódzki PKPS Katowice, ul. Korfańskiego 84a	Opiekuńcze część 4***	-	1 257,65	10 564,25	-	-
5	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Medyczny - Opiekuńczy Alicja Kluczna Dąbrowa Górnicza, ul. Kościuszki 27	Specjalistyczne opiekuńcze część 1***	-	111,33	1 168,97	-	-
6	Agencja Opiekuńczo-Medyczna i Handlowa Sp. z o.o., Katowice, ul. Okrzei 6/16	Specjalistyczne opiekuńcze część 2***	-	587,70	6 429,43	-	-
7	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Medyczny - Opiekuńczy Alicja Kluczna Dąbrowa Górnicza, ul. Kościuszki 27	Specjalistyczne opiekuńcze część 3***	-	56,64	623,04	-	-
8	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Medyczny - Opiekuńczy Alicja Kluczna Dąbrowa Górnicza, ul. Kościuszki 27	Specjalistyczne opiekuńcze część 4***	-	164,74	1 812,14	-	-
9	Śląski Zarząd Wojewódzki PKPS Katowice, ul. Korfańskiego 84a	Opiekuńcze część 1	431	83 459,88	692 667,44	8,30	8,30
10	Agencja Służby Społecznej Kościelak	Opiekuńcze	439	78 388,16	896 223,72	11,50	11,43

	Spółka Jawna Warszawa, ul. Kwiatowa 7a	część 2					
11	Agencja Opiekuńczo-Medyczna i Handlowa Sp. z o.o., Katowice, ul. Okrzei 6/16	Opiekuńcze część 3	362	84 623,24	709 142,80	8,38	8,38
12	Agencja Opiekuńczo-Medyczna i Handlowa Sp. z o.o., Katowice, ul. Okrzei 6/16	Opiekuńcze część 4	290	61 872,61	509 830,29	8,24	8,24
13	Agencja Opiekuńczo-Medyczna i Handlowa Sp. z o.o., Katowice, ul. Okrzei 6/16	Specjalistyczne opiekuńcze część 1	37	4 388,62	45 027,25	10,26	10,26
14	Agencja Opiekuńczo-Medyczna i Handlowa Sp. z o.o., Katowice, ul. Okrzei 6/16	Specjalistyczne opiekuńcze część 2	112	24 022,64	242 997,79	10,12	10,12
15	Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom Osób Niepełnosprawnych oraz Im Samym „Convivere” Katowice, ul. Okrzei 6/16	Specjalistyczne opiekuńcze część 3	41	4 047,20	41 183,25	10,19	10,18
16	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Medyczno-Opiekuńczy Alicja Kluczna Dąbrowa Górnicza, ul. Kościuszki 27	Specjalistyczne opiekuńcze część 4	81	7 879,95	90 386,28	11,48	11,47
RAZEM:			1 793	356 607,53	3 299 079,18	-	-

*W podanej liczbie osób występują przypadki, że ta sama osoba ma przyznane dwa rodzaje usług: usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze.

**Podana cena 1 godziny usług dotyczy usług wykonywanych w dni robocze i dni wolne/święteczne oraz w godzinach nocnych

***Umowa obowiązywała do dnia 31.12.2015 r., w I'16 zapłacono za usługi wykonane w XII'15.

Program „Słonecznik”

W roku 2016 realizowana była pomoc wolontariuszy dla osób starszych i niepełnosprawnych w ramach programu „Słonecznik”. Adresatami programu były osoby starsze, które z powodu swojego wieku oraz osoby niepełnosprawne, które z powodu swych ograniczeń wymagają wsparcia ze strony Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

Główny cel pomocy w ramach programu to:

- utrzymanie więzi społecznych i bezpieczeństwa w środowisku zamieszkania w odniesieniu do osób starszych i niepełnosprawnych,
- poszerzenie kontaktów społecznych i aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa.

Usługi wolontariuszy realizowane były bezpośrednio w środowisku na rzecz osoby starszej, niepełnosprawnej wymagającej pomocy i wsparcia.

Wolontariat na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	
Liczba wolontariuszy(liczba umów)	13 (17)
Liczba godzin wolontariatu	774
Oszczędności dla MOPS (w zł.)*	7 542,98

* obliczono na podstawie obowiązujących stawek za usługi opiekuńcze

Grupa wsparcia „Radość życia – wszystko mogę”

Program realizuje Terenowy Punkt Pomocy Społecznej nr 8 w Katowicach. Spotkania grupy wsparcia odbywają się w sali Miejskiego Domu Kultury w Katowicach przy ul. Boya Żeleńskiego 83. Celem głównym programu jest poprawa sprawności funkcjonalnej i jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych, zapewnienie potrzeb towarzyskich, kulturalnych poprzez ich aktywizację w tworzeniu sposobu spędzania czasu wolnego. Zgodnie z założeniami programu jest to grupa otwarta, dla osób w wieku 50+, starszych lub niepełnosprawnych mieszkańców Katowic, które chcą być jeszcze aktywne i przykładem dla innych. Każda osoba w trakcie spotkań robi to, na co ma ochotę tzn. część wykonuje prace ręczne w ramach terapii zajęciowej, inni rozwiązują krzyżówki, inni z kolei uczą się obsługi komputera, komórek czy podstawowych zwrotów z języka angielskiego. W przypadku gdy dane zajęcia są typowo tematyczne, wtedy cała grupa bierze w nich udział jednocześnie. Dodatkową atrakcją jest udział w imprezach integracyjnych z młodzieżą np. z okazji Dnia Seniora, wycieczkach autokarowych itp. Planowane też są wyjścia do kina bądź teatru, muzeów lub innych atrakcyjnych miejsc. W 2016 roku z zaproponowanych zajęć grupy skorzystało **67** osób.

Program o tej samej formule realizuje Terenowy Punkt Pomocy Społecznej nr 9 w Katowicach. Spotkania grupy wsparcia odbywają się w sali Miejskiego Domu Kultury w Katowicach przy ul. Kołodzieja 42. W 2016 roku z zajęć grupy skorzystało **29** osób.

Moduł psychologiczny do programu „Radość życia – wszystko mogę”

W 2016 roku psycholodzy CPS rozpoczęli współpracę z koordynatorem programu grupy wsparcia „Radość życia – wszystko mogę”. Wzbogacono aktualnie istniejący program o moduł zajęć o charakterze psychologicznym. Zajęcia z psychologami odbywały się zazwyczaj raz w miesiącu w trakcie planowanych spotkań grupy wsparcia, tj. w poniedziałki w godz. 10:00-13:00.

Celem warsztatów była ogólna poprawa samopoczucia i funkcjonowania uczęszczających na zajęciach seniorów. Zajęcia dotyczyły norm i zasad panujących w grupie, komunikacji, umiejętności współpracy, tolerancji, poczucia własnej wartości, itp. Zamierzeniem osób prowadzących była poprawa funkcjonowania i współpracy członków grupy, zwiększenie otwartości, uwrażliwienie na potrzeby innych, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, wzrost poczucia własnej wartości oraz w konsekwencji zwiększenie satysfakcji z własnego życia.

Średnia liczba uczestników zajęć w 2016 r.	40
Liczba przeprowadzonych zajęć w 2016 r.	5
Liczba godzin zajęć w 2016 r.	15

5.3 Sieć lokalnych Dziennych Domów Pomocy Społecznej

Dzienne Domy Pomocy Społecznej są ośrodkami wsparcia przeznaczonymi dla osób samotnych lub osób w rodzinach, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy, a są jej pozbawione lub rodzina takiej pomocy nie może zapewnić.

Podopieczni korzystali z usług sieci 9 Dziennych Domów Pomocy Społecznej:

Lp.	Nazwa i adres Dziennego Domu Pomocy Społecznej	Prowadzony przez	Liczba miejsc Pobyt/ Posiłki na wynos	Liczba osób, które skorzystały z DDPS Pobyt/Posiłki na wynos	Koszt osobodnia Pobyt/ Posiłki na wynos (w zł.)	Wykonanie za I-XII.2016 r. (w zł.)
1	DDPS 2 ul. Głogowska 23	Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA	50/30	60/36	21,45/16,60	432 926,63
2	DDPS 5 ul. Świdnicka 35	Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA	45/30	55/43	24,20/17,40	456 703,16
3	DDPS 1 ul. Czecha 2	Agencja Opiekuńczo – Medyczna i Handlowa sp. z o.o.	50/20	60/26	28,10/13,00	458 152,56
4	DDPS 4 ul. Wiślana 9	Agencja Opiekuńczo – Medyczna i Handlowa sp. z o.o.	45/30	58/45	28,50/13,10	467 386,18
5	DDPS 3 ul. Tysiąclecia 45	Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA	37/21	46/26	26,80/14,06	357 100,10
6	DDPS 6 ul. Oblatów 24	Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA	98/65	120/88	28,84/14,60	984 170,40
7	DDPS 7 ul. Gliwicka 74	Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA	41/26	62/32	26,00/14,26	388 075,28
8	DDPS ul. Brata Alberta 4	Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jacka	36/20	41/36	25,00/14,60	329 249,20
9	DDPS - Dąb ul. Dębowa 23	Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jacka	25/20	33/28	26,25/14,60	266 931,38
RAZEM:			427/262	535/360	-	4 140 694,89

Dzienne Domy Pomocy Społecznej zapewniają swoim pensjonariuszom następujące rodzaje usług: pobyt w godz. 8.00 do 16.00 od poniedziałku do piątku oraz wyżywienie (śniadanie i obiad) na miejscu, posiłki na wynos, usługi higieniczne (natrysk, usługi pralnicze), terapię zajęciową, trening umiejętności, ogólną rehabilitację ruchową, porady i wsparcie psychologiczne indywidualne, grupowe zajęcia psychologa ze społecznością pensjonariuszy, grupy wsparcia, grupy samopomocowe, zebrania społeczności, imprezy organizowane na terenie i poza ośrodkiem wsparcia.

Środki w ramach Budżetu Obywatelskiego Miasta Katowice

W 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach otrzymał w ramach Budżetu Obywatelskiego do realizacji zadanie „Wyposażenie i uzupełnienie zużytego wyposażenia Dziennych Domów Opieki-Pomocy Społecznej w Katowicach” w ramach którego dokonano m.in. zakupu wyposażenia, mebli oraz sprzętu RTV i AGD dla 9 Dziennych Domów Pomocy Społecznej na łączną kwotę **278 714,92 zł.**

5.4 Mieszkanie chronione

Mieszkanie chronione ma za zadanie zapewnienie odpowiedniego wsparcia w środowisku i umożliwienie samodzielnego życia osobom, które ze względu na wiek, niepełnosprawność lub chorobę nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez dom pomocy społecznej, a usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania są niewystarczające lub ze względu na warunki mieszkaniowe czy bytowe, są trudne do realizacji. Na terenie Katowic działają trzy mieszkania chronione będące jednostkami organizacyjnymi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach:

1. Mieszkanie Chronione dla osób starszych

Mieszkanie chronione mieści się przy ul. Łętowskiego 6a i jest przeznaczone dla **8** osób.

2. Mieszkanie Chronione dla osób z upośledzeniem umysłowym

Mieszkanie chronione mieści się przy ul. Gliwickiej 74a i przeznaczone jest dla **7** osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim i umiarkowanym.

3. Mieszkanie Chronione dla osób starszych lub osób niepełnosprawnych

Mieszkanie mieści się przy ul. Łętowskiego 6a i jest przeznaczone dla **6** osób.

W okresie sprawozdawczym z usług świadczonych w mieszkaniach chronionych skorzystało:

- **9** osób w mieszkaniu chronionym dla osób starszych przy ul. Łętowskiego 6a,
- **9** osób w mieszkaniu chronionym dla osób z upośledzeniem umysłowym przy ul. Gliwickiej 74,
- **7** osób w nowym mieszkaniu chronionym dla osób starszych lub osób niepełnosprawnych przy ul. Łętowskiego 6a.

Wydatki na realizację zadania wyniosły **743 618,52 zł.**

5.5 Domy pomocy społecznej

Świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne, na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku lub choroby. Formy i zakres usług wynikają z indywidualnych potrzeb mieszkańców z uwzględnieniem świadczeń z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.

W 2016 r. MOPS przeprowadził **389** postępowań administracyjnych w sprawie skierowania osób starszych i/lub niepełnosprawnych do domu pomocy społecznej, z czego:

- **147** osób skierowano do dps na terenie Katowic,
- **184** osoby zostały skierowane do dps położonych na terenie innych powiatów, w tym:
  - **88** osób do dps dla osób w podeszłym wieku,
  - **54** osoby do dps dla osób przewlekłe somatycznie chorych,
  - **19** osób do dps dla osób przewlekłe psychicznie chorych,
  - **4** osoby do dps dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
  - **1** osoba do dps dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
  - **18** osób do dps dla osób niepełnosprawnych fizycznie,
- **6** osobom odmówiono skierowania do dps,
- w **52** przypadkach umorzono postępowanie z powodu zgonu osoby, bądź rezygnacji z umieszczenia.

Ruch pensjonariuszy w dps na terenie Katowic oraz na terenie innych powiatów przedstawiał się następująco:

Dom	Liczba miejsc	Stan na dzień 31.12.2016	Zmarło lub zrezygnowało w 2016 r.	Przyjęto w 2016 r.	Liczba osób wpisanych na listę osób oczekujących	W tym liczba osób oczekujących z wydaną decyzją o umieszczeniu na dzień 31.12.2016 r.
DPS „PRZYSTAŃ” przy ul. Adamskiego 22	88	88	10	10	50	25
DPS „ZACISZE” przy ul. Traktorzystów 42	98	98	24	24	81	21
DPS „SENIOR RESIDENCE” przy ul. Pijarskiej 4	97, w tym 65 dla mieszkańców Katowic	83, w tym 18 osób spoza gminy Katowice	29, w tym 7 osób spoza gminy Katowice	29, w tym 7 osób spoza gminy Katowice	38, w tym 4 osoby oczekujące spoza gminy Katowice	11, w tym 4 osoby spoza gminy Katowice
DPS na terenie innych powiatów	-	-	95*	118	158	-

*w tym 5 osób przeniesionych do dps na terenie Katowic

Domy Pomocy Społecznej na terenie Katowic

Dom	Liczba osób przebywających w DPS na nowych zasadach	Średni miesięczny koszt pobytu w DPS
DPS „PRZYSTAŃ” ul. Adamskiego 22	77	3 724,10 zł
DPS „ZACISZE” ul. Traktorzystów 42	89	3 519,59 zł
DPS „SENIOR RESIDENCE” ul. Pijarska 4	83, w tym 18 osób spoza gminy Katowice	3 622,00 zł – dla mieszkańców Katowic 3 800,00 zł – dla osób spoza gminy Katowice

Domy Pomocy Społecznej na terenie innych gmin

	Liczba osób, które przebywały w DPS, na nowych zasadach	Koszt pobytu mieszkańców Katowic w DPS na terenie innych gmin
DPS na terenie innych gmin	633	14 459 389,81 zł

Rodzinny Dom Pomocy Społecznej

Zgodnie art.52 ust.1 ustawy o pomocy społecznej osoba wymagająca z powodu wieku lub niepełnosprawności pomocy innych osób może korzystać z usług opiekuńczych i bytowych w formie pobytu w rodzinnym domu pomocy. Dom ten dysponuje **8** miejscami. Miesięczny koszt utrzymania 1 osoby wynosi **2 450,00 zł**. W ramach swojej działalności, rodzinny dom zapewnia usługi bytowe: miejsce pobytu, wyżywienie i utrzymanie w czystości oraz usługi opiekuńcze, pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych, niezbędną pomoc w załatwieniu spraw osobistych, a także kontakt z otoczeniem, organizację czasu wolnego, jak również pomoc w zakupie odzieży i obuwia i niezbędnych artykułów osobistego użytku.

W 2016 roku z usług Rodzinnego Domu Pomocy Społecznej skorzystało **8** osób. Wydatki na realizację zadania wyniosły **235 200,00 zł**.

5.6 Realizacja programu „Siedemdziesiąt plus” w roku 2016

W roku 2016 w Katowicach realizowany był program „Siedemdziesiąt plus”. Adresatami programu są mieszkańcy miasta Katowice w wieku starszym, szczególnie po ukończeniu siedemdziesiątego roku życia.

Cele programu to:

- zaspakajanie realizacji potrzeb zdrowotnych,
- zaspakajanie realizacji potrzeb mieszkaniowych,
- ułatwianie udziału w życiu społecznym,
- zaspakajanie realizacji potrzeb socjalnych.

Osoby objęte programem „Siedemdziesiąt Plus” w 2016 roku, zostały objęte świadczeniami w różnych formach. W ramach programu:

1. Ze świadczeń przyznawanych na podstawie ustawy o pomocy społecznej skorzystało **1 595** osób (m.in. w formie zasiłku celowego na opał, leki, zasiłku okresowego, zasiłku stałego, usług opiekuńczych, usług Dziennego Domu Pomocy Społecznej, Domu Pomocy Społecznej).

2. Z zasiłku pielęgnacyjnego wypłacanego na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych skorzystało **1 435** osób, w tym **395** osób z tytułu wieku oraz **1 040** osób z tytułu niepełnosprawności.

3. Z dodatku mieszkaniowego wypłacanego na podstawie ustawy o dodatkach mieszkaniowych skorzystało **712** osób, w tym **449** osób skorzystało również z dodatku energetycznego wypłacanego na podstawie ustawy Prawo energetyczne.

4. Z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych skorzystało:

- **150** osób w formie turnusu rehabilitacyjnego,
- **2** osoby w formie usuwania barier w komunikowaniu się,
- **7** osób w formie dofinansowania do sprzętu rehabilitacyjnego.

Pracownicy socjalni w ramach realizowanego programu nawiązali również współpracę z różnymi instytucjami w celu zabezpieczenia szczególnych potrzeb mieszkańców Katowic po siedemdziesiątym roku życia.

Lp.	Rodzaj sprawy	Ilość osób
1.	Zgłoszenie z KZGM w sprawach mieszkaniowych	88
2.	Zgłoszenia ze Spółdzielni Mieszkaniowych w sprawach mieszkaniowych	33
3.	Zgłoszenia od Prywatnych Właścicieli w sprawach mieszkaniowych	24
4.	Osoby skierowane do prawnika - konsultacje prawne	153
5.	Osoby skierowane do psychologa	65
6.	Osoby objęte wolontariatem	3
7.	Osoby do objęcia wsparciem zgłoszone przez Policję	71
8.	Osoby zgłoszone do objęcia wsparciem przez inne instytucje	92

W ramach działań programu „Siedemdziesiąt plus” informowano również klientów MOPS o możliwości skorzystania z badań profilaktycznych w ramach ochrony zdrowia. Osoby starsze mogły skorzystać z „Programu profilaktyki dla osób trzeciego i czwartego wieku”, w ramach którego wykonywano następujące badania: morfologia krwi, CRP, TSH, oznaczenie poziomu cholesterolu całkowitego, frakcji cholesterolu, trójglicerydów w surowicy krwi, oznaczenie poziomu glukozy, oznaczenie poziomu PSA - tylko u mężczyzn, dokonanie lekarskiej oceny stanu zdrowia według protokołu badania przekazanego przez Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice, badanie palpacyjne piersi u kobiet, badanie wzroku z użyciem tablic okulistycznych, orientacyjne badanie słuchu, przeprowadzenie oceny czynników ryzyka złamania biodra, ocena sprawności fizycznej z wyłonieniem osób zagrożonych niesprawnością ruchową, badanie sprawności pamięci MMSE (mini mental status examination) dla osób wyrażających zgodę na badanie, edukacja zdrowotna z zakresu zasad zdrowotnego stylu życia, interpretacja uzyskanych wyników oraz ewentualne skierowanie do dalszej diagnostyki w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego. W 2016 roku poinformowano **240** osób o możliwości skorzystania z wyżej wymienionych badań.

Miejski System Powiadamiania Ratunkowego dla osób niepełnosprawnych mieszkańców Katowic

W ramach realizacji celu, jakim jest zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób starszych i niepełnosprawnych kontynuowano Miejski System Powiadamiania Ratunkowego. System ten kierowany jest do osób, które nie zawsze są w stanie porozumieć się z dyspozytorem przyjmującym zgłoszenie i udzielić informacji koniecznych do udzielenia pomocy w sytuacji zagrożenia. Uczestnik Systemu Powiadamiania Ratunkowego musi posiadać telefon stacjonarny bądź komórkowy z przyciskami, w którym zostanie zaprogramowany numer alarmowy. W sytuacji zagrożenia po naciśnięciu przycisku dyspozytor w Miejskim

Centrum Ratownictwa uzyskuje informacje o konieczności udzielenia pomocy oraz dane osoby zgłaszającej. W roku 2016 nie objęto systemem nowych osób, zaktualizowano natomiast dane osób objętych systemem.

5.7 Ocena realizacji celów oraz efektywność

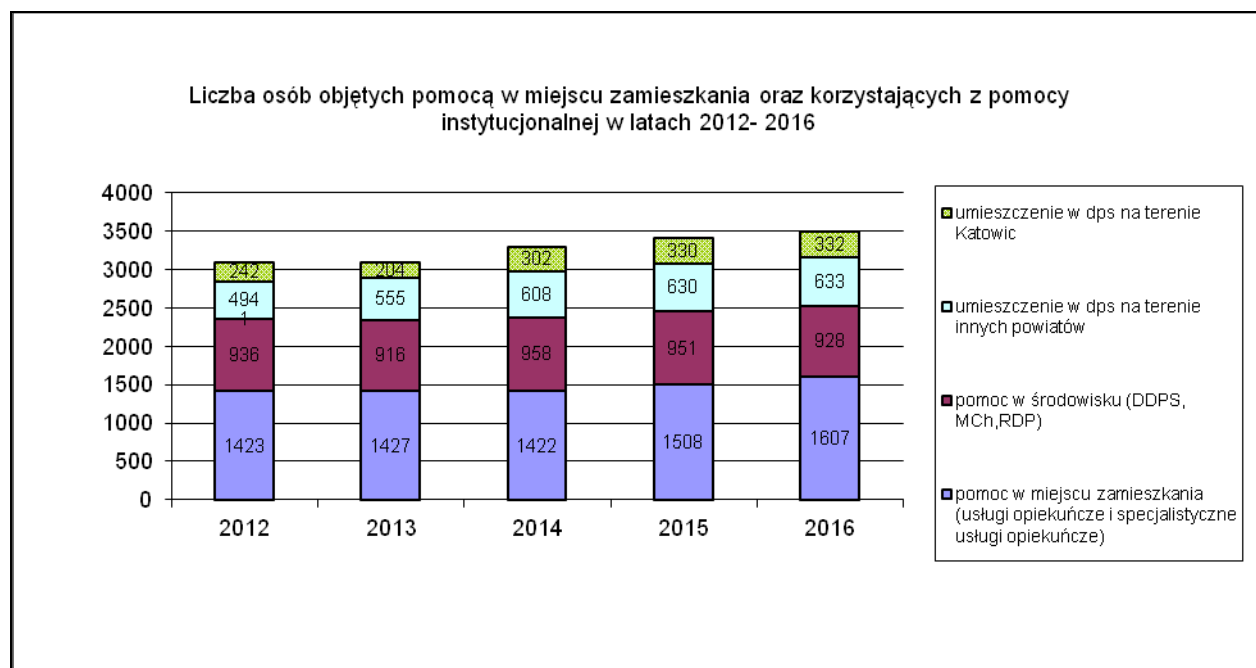
Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji zadań z zakresu wspierania osób w wieku senioralnym.

1. Zakres pomocy:

	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Wydatki na realizację pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych (w zł.)	17 313 665,89	18 979 683,07	20 820 468,75	21 669 393,59	22 893 836,19
Liczba osób, które skorzystały z pomocy	3 095	3 102	3 290	3 419	3 500
Koszt pomocy na 1 osobę (w zł.)	5 594,08	6 118,53	6 328,41	6 337,93	6 541,10

W 2016 roku nastąpił wzrost wydatków na realizację pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w związku ze wzrostem liczby osób umieszczonych w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów oraz wzrostem średnich miesięcznych kosztów utrzymania osób umieszczonych w tych dps.

2. Zapewnienie opieki

3. Sieć Ośrodków Wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych

Liczba miejsc w OW w podziale na dzielnice	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Dzielnica Śródmieście - Wschód	56	56	56	56	56
Dzielnica Załęże	67	67	67	67	67
Dzielnica os. Tysiąclecia	58	58	58	58	58
Dzielnica Dąb	45	45	45	45	45
Dzielnica Koszutka	163	163	163	163	163
Dzielnica Zawodzie	70	70	70	70	70
Dzielnica Ligota	75	75	75	75	75
Dzielnica Bogucice	75	75	75	75	75
Dzielnica Piotrowice	80	80	80	80	80
RAZEM:	689	689	689	689	689

4. Aktywizacja środowiska na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Liczba umów zawartych z wolontariuszami	13	18	15	16	7
Liczba umów alimentacyjnych i porozumień zawartych z rodziną w sprawie pomocy usługowej	124	113	98	105	89
Liczba osób objętych usługami w ramach pielęgniarstwa długoterminowego	98	83	53	78	76

W 2016 roku zawarto łącznie **89** porozumień i umów z rodzinami w sprawie pomocy usługowej, w wyniku czego Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zaoszczędził kwotę **61 187,46 zł**.

Zmalała liczba osób korzystających z pielęgniarstwa długoterminowego, wymagających wzmożonej opieki medycznej – w 2016 r. objęto tymi usługami **76** osób. Oszczędności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z tego tytułu wyniosły **105 071,12 zł**.

5. Zapewnienie opieki całodobowej

Średni okres oczekiwania osoby na umieszczenie w dps na terenie innych powiatów w 2016 roku

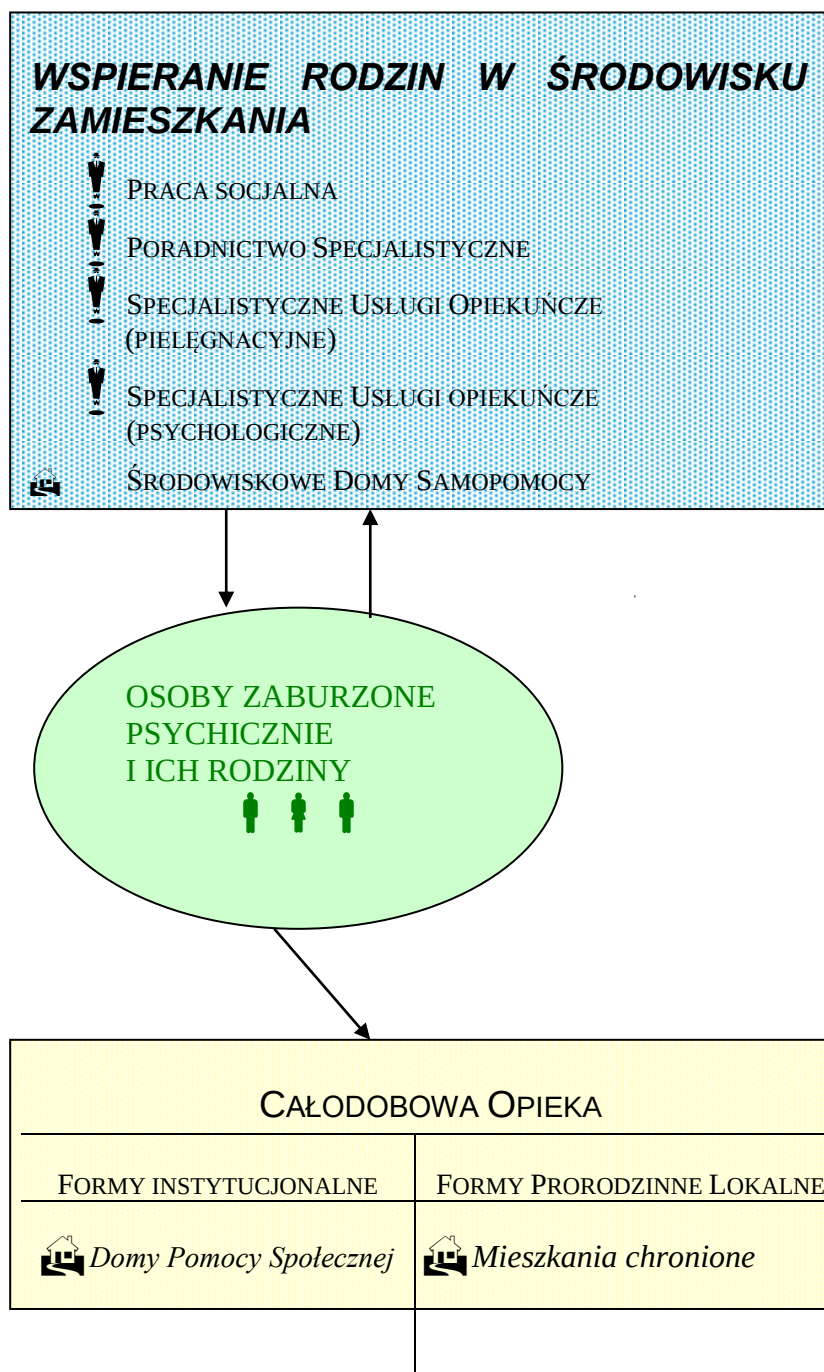
Typ domu	Liczba miesięcy
Dom dla osób w podeszłym wieku	ok. 3 miesięcy
Dom dla osób przewlekle somatycznie chorych	
Dom dla osób przewlekle psychicznie chorych	ok. 7 miesięcy
Dom dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	
Dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	ok. 9 miesięcy
Dom dla osób niepełnosprawnych fizycznie	

Średni okres oczekiwania osoby na umieszczenie w dps na terenie Katowic w 2016 roku

Typ domu	Liczba miesięcy
Dom dla osób w podeszłym wieku	ok. 36 miesięcy
Dom dla osób przewlekle somatycznie chorych	

Czas oczekiwania na umieszczenie w DPS na terenie innych powiatów jest zróżnicowany ze względu na typ domu, a nie jego położenie regionalne. Wskazać należy, że rzeczywisty czas oczekiwania na umieszczenie w domach pomocy społecznej na terenie Katowic jest znacznie krótszy, aniżeli czas podany w niniejszym sprawozdaniu, ponieważ w momencie gdy nadchodzi termin przyjęcia osoby do domu pomocy społecznej, bardzo często składany jest przez nią wniosek o przesunięcie terminu przyjęcia.

VI. SYSTEM POMOCY OSOBOM ZABURZONYM PSYCHICZNIE I ICH RODZINOM

Pomoc osobom zaburzonym psychicznie i ich rodzinom stanowi jedno z zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy społecznej w Katowicach. Głównym celem realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest stworzenie systemu oparcia środowiskowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, służącego podtrzymywaniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia osób z zaburzeniami psychicznymi. Na system pomocy skierowany do tej kategorii klientów składa się:

6.1 Praca socjalna

Praca socjalna kierowana na rozeznanie problemów dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi, motywowanie do poddania się badaniom diagnostycznym w Poradni Zdrowia Psychicznego, a w razie potrzeby leczeniu, wspieranie osoby i rodziny oraz pomoc we wzmacnianiu lub odzyskaniu ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie i tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi. Prowadzona jest przez pracowników socjalnych Terenowych Punktów Pomocy Społecznej we współpracy z konsultantami ds. zaburzeń psychicznych Centrum Rehabilitacji Społecznej i Poradnictwa Specjalistycznego w sprawach dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi (CRS).

Liczba osób korzystających	567
Liczba godzin	7 843

W ramach pracy socjalnej w CRS prowadzona jest grupa wsparcia, w której uczestniczą osoby zaburzone psychicznie nieprzystosowane w pełni do samodzielnego funkcjonowania w środowisku oraz szerszej grupie społecznej. Celem grupy jest zwiększenie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych do poprawy jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi oraz udzielanie indywidualnego wsparcia w bieżących problemach i sytuacjach życiowych. Od 01.01.2016 r.- 31.12.2016 r. dla grupy 22 osób prowadzone były zajęcia Pracowni Terapii Zajęciowej „Twórcy sztuki”. Celem głównym Pracowni było stworzenie warunków do autokreacji i samorealizacji osób zaburzonych psychicznie.

6.2 Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin w zakresie zdrowia psychicznego prowadzone jest przez konsultantów ds. zaburzeń psychicznych CRS (psychologów, lekarzy psychiatrów, pracowników socjalnych). Poradnictwo specjalistyczne obejmuje również problematykę uzależnień u osób z zaburzeniami psychicznymi. Zadania wykonywane przez specjalistów ds. uzależnień zatrudnionych w CRS nakierowane są w szczególności na udzielenie pomocy i wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi ze zdiagnozowanym uzależnieniem od alkoholu, jak i osobom, u których istnieje podejrzenie występowania problemu alkoholowego oraz ich rodzinom. Ponieważ współwystępowanie problemu alkoholowego wpływa na przebieg i skuteczność leczenia zaburzeń psychicznych, niezwykle istotna jest współpraca specjalistów ds. uzależnień z konsultantami ds. zaburzeń psychicznych (psychologami, lekarzami psychiatrami, pracownikami socjalnymi, pielęgniarkami) zatrudnionymi w Centrum. Praca wielospecjalistyczna umożliwia udzielenie właściwej pomocy i uzyskanie lepszych efektów wsparcia.

Specjaliści ds. uzależnień współpracują również z pracownikami Terenowych Punktów Pomocy Społecznej w zakresie pracy socjalnej na rzecz klientów oraz w ramach poradnictwa specjalistycznego udzielają wsparcia rodzinom osób zaburzonych psychicznie z problemem alkoholowym, informacji dotyczących choroby i sposobu postępowania z chorym członkiem rodziny. Prowadzą również konsultacje indywidualne w TPPS-ach oraz proces diagnostyczny przy współpracy z konsultantami ds. uzależnień w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.

	Liczba godzin	Liczba osób
Konsultacje dla podopiecznych na miejscu	598	142
Konsultacje dla podopiecznych w środowisku	617	296
RAZEM:	1 215	438

6.3 Specjalistyczne usługi opiekuńcze (psychologiczne)

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi dostosowane są do szczególnych potrzeb wynikających ze schorzenia lub niepełnosprawności. Przeznaczone są dla osób ze zdiagnozowanymi zaburzeniami (na podstawie zaświadczenia lekarskiego) tj. w szczególności:

- a) osób chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne),
- b) osób upośledzonych umysłowo,
- c) osób wykazujących inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Wykonawca	Liczba osób	Liczba godzin	Koszt w zł	Cena 1 godz. usług (w zł.)
Centrum Rehabilitacji Społecznej i Poradnictwa Specjalistycznego, ul. Kilińskiego 19, Katowice	107	6 627,83	416 286,28	62,81

6.4 Specjalistyczne usługi opiekuńcze (pielęgnacyjne)

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb osób wymagających pomocy w formie specjalistycznych usług, wynikających z rodzaju ich schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Na terenie miasta Katowice specjalistyczne usługi opiekuńcze (pielęgnacyjne) dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone są przez firmę, z którą Ośrodek zawarł stosowną umowę na podstawie ustawy prawo zamówień publicznych.

Wykonawca		Zakres usług	Liczba osób	Liczba godzin	Koszt (w zł)	Cena 1 godz. usług (w zł.)
1.	Agencja Opiekuńczo-Medyczna i Handlowa Sp. z o.o. ul. Okrzei 6/16	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	13	3 460,50	43 198,87	11,56

Do zakresu świadczonych usług należy m.in.: załatwianie spraw urzędowych oraz pielęgnacja jako wspieranie procesu leczenia.

6.5 Sieć Środowiskowych Domów Samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy przeznaczony jest dla osób, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Usługami w ŚDS mogą być objęte osoby przewlekłe psychicznie chore, upośledzone umysłowo w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym a także osoby z lekkim upośledzeniem umysłowym, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia zwłaszcza neurologiczne oraz osoby wykazujące inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych.

Środowiskowe Domy Samopomocy przeznaczone do prowadzenia rehabilitacji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi oraz upośledzonych umysłowo. Celem tej rehabilitacji jest podtrzymanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia. Cel ten jest osiągany między innymi poprzez psychoterapię, terapię zajęciową, działania w zakresie przygotowania do pracy osób z zaburzeniami psychicznymi, jak i pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

Odpłatność za usługi w Środowiskowym Domu Samopomocy wynosi 5% kwoty dochodu osoby samotnie gospodarującej lub kwoty dochodu na osobę w rodzinie, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie przekracza kwotę 300 % odpowiedniego kryterium dochodowego, o którym mowa w art.8 ust.1 pkt.1 i 2 ustawy o pomocy społecznej.

Wykaz ŚDS prowadzonych przez wykonawców, którzy otrzymują dotację celową na podstawie umowy zawartej z Wydziałem Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice

Lp.	Nazwa i adres Środowiskowego Domu Samopomocy	Podmiot prowadzący	Do kogo kierowane:	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z ŚDS
1	Środowiskowy Dom Samopomocy Nr 1, ul. Tysiąclecia 41 w Katowicach	Stowarzyszenie Działające na Rzecz Osób Chorych Psychiczenie i Ich Rodzin "PRZYSTAŃ"	Do osób z zaburzeniami psychicznymi będących mieszkańcami Katowic.	34	43
2	Środowiskowy Dom Samopomocy Nr 2 dla Osób upośledzonych Umysłowo, ul. Gliwicka 74 a w Katowicach	Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom Osób Niepełnosprawnych oraz Ich Samym „CONVIVERE”	Do osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także osób z lekkim upośledzeniem umysłowym, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia neurologiczne, będących mieszkańcami Katowic.	25	29
3	Środowiskowy Dom Samopomocy AD VITAM DIGNAM ul. Oswobodzenia 92 w Katowicach	Śląskie Stowarzyszenie Ad Vitam Dignam	Do osób z zaburzeniami psychicznymi, będących mieszkańcami Katowic, bądź ze względu na ponadlokalny zasięg placówki mieszkańcami innych miast, na terenie których nie ma tego typu placówki.	34	43
4	Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Brata Alberta 4 w Katowicach	Caritas Archidiecezji Katowickiej	Do osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także osób z lekkim upośledzeniem umysłowym, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia neurologiczne, będących mieszkańcami Katowic.	20	20
RAZEM				113	135

W związku z brakiem możliwości przygotowywania gorących posiłków w dwóch ŚDS, usługa ta realizowana jest przez podmioty, z którymi Ośrodek zawarł stosowne umowy

Nazwa i adres Środowiskowego Domu Samopomocy	Nazwa podmiotu, który realizuje usługę	Sposób realizacji	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z posiłków w ŚDS
Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Brata Alberta 4 w Katowicach	Ośrodek św. Jacka ul. Dębowa 23 w Katowicach	Posiłki są dowożone do ŚDS	20	17
Środowiskowy Dom Samopomocy Nr 1, ul. Tysiąclecia 41 w Katowicach	Bar „Marcepan” ul. Zawiszy Czarnego 16a w Katowicach	Podopieczni ŚDS spożywają posiłki w Barze „Marcepan”	34	22
RAZEM			54	39

6.6 Ocena realizacji celów oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji zadań z zakresu pomocy osobom zaburzonym psychicznie i ich rodzinom.

1. Zakres pomocy

	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Wydatki na realizację usług świadczonych osobom zaburzonym i ich rodzinom (w zł.)	768 453,50	794 877,84	778 175,84	811 768,48	831 034,93
Liczba osób, które skorzystały z usług	988	827	897	721	706
Koszt pomocy na 1 osobę (w zł.)	777,79	961,16	867,53	1 125,89	1 177,10

W 2016 roku zmniejszyła się liczba osób korzystających z usług nastąpił natomiast wzrost kosztów pomocy w przeliczeniu na 1 osobę co związane jest ze wzrostem liczby godzin wykonywanych usług dla tych osób.

2. Zakres pomocy CRS

Klienci CRS od wielu lat korzystają z różnych form pomocy, w tym z usług specjalistycznych świadczonych w środowisku zamieszkania, konsultacji, jak i programów realizowanych przez jednostkę zarówno w ramach środków własnych, jak i projektów finansowanych z środków zewnętrznych (Europejski Fundusz Społeczny, dotacje celowe).

Rok	Liczba osób objęta usługami specjalistycznymi	Liczba osób objęta poradnictwem specjalistycznym	Łącznie liczba klientów
2012	108	693	801
2013	113	517	630
2014	113	589	702
2015	117	416	547
2016	107	438	545

3. Liczba osób uczestnicząca w projektach/programach

	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Liczba osób objętych grupowymi formami wsparcia	32	40	40	14	22

4. Liczba osób, które podjęły zatrudnienie.

Znaczna część osób, którym w ostatnich latach udzielono wsparcia nabyła umiejętności radzenia sobie w sytuacjach problemowych i jest w stanie samodzielnie funkcjonować w środowisku zamieszkania.

	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Liczba osób objętych usługami CRS które podjęły zatrudnienie	10	3	5	0	6

6.7 Inne działania

1. Szkolenie praktykantów

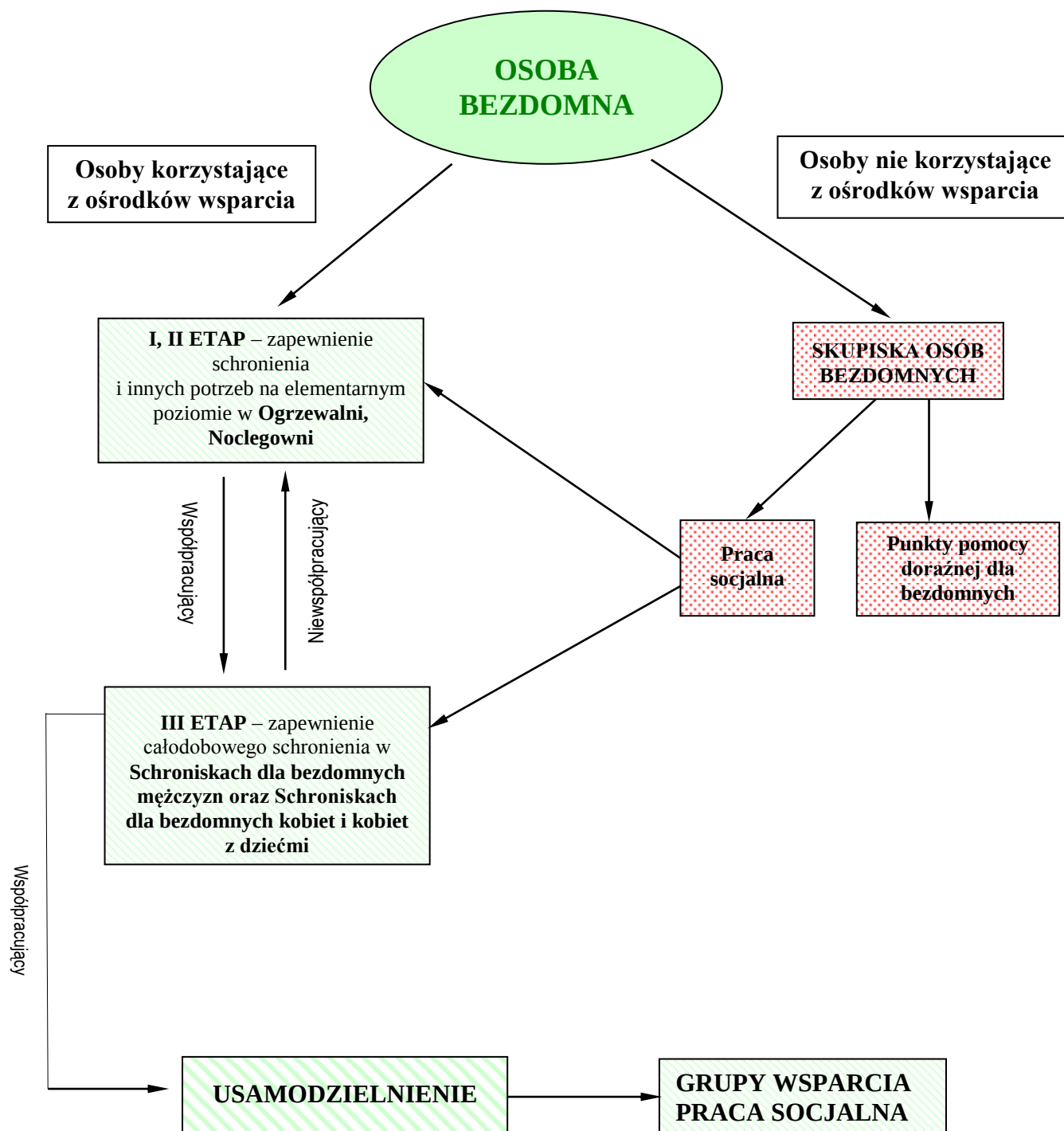
Uczestnikami szkolenia w roku 2016 były studentki Wydziału Psychologii i Pedagogiki Uniwersytetu Śląskiego. Podczas praktyk studentki zapoznały się z celami realizowanymi przez placówkę, rodzajami oferowanych usług na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi i zasadami ich świadczenia. Zajęcia praktyczne obejmowały również możliwość uczestniczenia w wizytach w środowisku zamieszkania, pracy z dziećmi z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, nabycie umiejętności korzystania z narzędzi diagnostycznych.

Liczba praktykantów	2
Ilość godzin praktyk	160

2. Wolontariat

W 2016 r. umowę wolontariatu podpisały dwie osoby, które w tym czasie przepracowały z klientami CRS 137,5 godziny.

VII. SYSTEM POMOCY BEZDOMNYM

Przeciwdziałanie bezdomności stanowi jeden z elementów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Katowice na lata 2016-2021. Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest reintegracja osób bezdomnych ze środowiskiem. Pomoc bezdomnym jest również elementem „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na rok 2016” realizowanego przez Miasto Katowice.

7.1 Dział ds. bezdomnych

- prowadzi regularne akcje informacyjne i działania interwencyjne w skupiskach osób bezdomnych, przebywających poza ośrodkami wsparcia. Pracownicy Socjalni przeprowadzili **128** wizyt i interwencji w różnych skupiskach osób bezdomnych. Prowadzone są przez Pracowników Socjalnych oraz pracowników Straży Miejskiej Katowic stałe objazdy miejsc pobytu osób bezdomnych (w okresie od stycznia 2016 do lutego 2016 objazdy odbywały się 3 razy w tygodniu, od marca 2016 do października 2016 odbywały się 2 razy w tygodniu, od 01 listopada 2016 do 31 grudnia 2016 odbywały się ponownie 3 razy w tygodniu),
- prowadzi intensywną pracę socjalną z osobami deklarującymi gotowość do współpracy w zakresie rozwiązywania swoich problemów, w szczególności: opracowuje wraz z osobami bezdomnymi indywidualne programy wychodzenia z bezdomności,
- przyznaje pomoc zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

W okresie **I-XII 2016** r. objęto pomocą **634** osoby i rodziny.

Koszt prowadzonej pracy socjalnej w 2016 r. wyniósł: **464 507,72 zł.**

Liczba bezdomnych	634
Liczba wywiadów	1 359
Liczba etatów pracowników socjalnych	7

7.2 Trójstopniowy system usamodzielnienia osób bezdomnych

7.2.1 Ogrzewalnie, Noclegownie

I i II etap– zapewnienie schronienia i innych potrzeb na elementarnym poziomie w Ogrzewalni, Noclegowni

Ogrzewalnie i Noclegownie dla bezdomnych to placówki przeznaczone do udzielania doraźnej i okresowej pomocy. Pomoc ta przeznaczona jest dla mężczyzn bezdomnych z terenu Katowic. Miasto Katowice udziela dotacji dla trzech organizacji: Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta prowadzącego ogrzewalnię przy ul. Sądowej 1 oraz Noclegownię dla osób bezdomnych przy ul. Brackiej 18, Górnośląskiego Towarzystwa Charytatywnego prowadzącego Noclegownię przy ul. Sienkiewicza 23 oraz Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Dobroczynnego prowadzącego placówkę dla bezdomnych przy ul. Gliwickiej 89A.

Ogrzewalnia prowadzona przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta przy ul. Sądowej 1 dysponuje **38** miejscami. Oprócz schronienia w ogrzewalni można otrzymać gorące napoje, suchy prowiant oraz skorzystać z usług higienicznych i wymiany odzieży używanej.

Noclegownia prowadzona przez Górnośląskie Towarzystwo Charytatywne ul. Sienkiewicza 23 Katowice dysponuje **25** miejscami. W ramach noclegowni istnieje możliwość skorzystania z napoi i gorącego posiłku, możliwość skorzystania z usług higienicznych oraz wymiany odzieży używanej.

W dniu 21.01.2015 roku została podpisana umowa o wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą „Cichy kąt” z Chrześcijańskim Stowarzyszeniem Dobroczynnym z siedzibą w Kluczach. Umowa obejmuje zapewnienie schronienia osobom bezdomnym wraz z całodobowym wyżywieniem (śniadanie, obiad, kolacja) dla **10** osób.

W dniu 14.01.2016 została zawarta umowa z Towarzystwem Pomocy im. Św. Brata Alberta – Koło katowickie na prowadzenie noclegowni przy ul. Brackiej 18 w Katowicach. W noclegowni przy ul. Brackiej 18 jest możliwość udzielenie schronienia **40** osobom bezdomnym dla których gmina Katowice jest właściwa do zapewnienia schronienia, w szczególności osobom wobec których wyrokiem sądowym została orzeczona eksmisja bez uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego, dla których miasto Katowice jest zobowiązane do udzielenia schronienia. Pobyt w placówce jest całodobowy dla osób ze skierowaniem wydanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach. Umowa obejmuje zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania.

7.2.2 Schroniska dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi i Schroniska dla bezdomnych mężczyzn

III etap – zapewnienie całodobowego schronienia w Schroniskach dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi oraz w Schroniskach dla bezdomnych mężczyzn

Schroniska dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi i Schroniska dla bezdomnych mężczyzn zapewniają możliwość całodobowego przebywania, w tym miejsca do spania w ogrzewanym pomieszczeniu. W schroniskach istnieje możliwość spożycia posiłku, jest dostęp do pomieszczeń kuchennych umożliwiających samodzielne przygotowanie posiłku i gorącego napoju, możliwość skorzystania z prysznica, wymiany odzieży, możliwość prania i suszenia odzieży. W schroniskach jest prowadzona intensywna praca socjalna ukierunkowana na wzmacnianie aktywności społecznej, uzyskanie samodzielności życiowej i wyjście z bezdomności.

Schroniska dla bezdomnych mężczyzn zapewniają swoim mieszkańcom schronienie, jeden gorący posiłek dziennie oraz pomoc w postaci pracy socjalnej, poradnictwa, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych oraz innych spraw bytowych. Ponadto w Schroniskach dla bezdomnych mężczyzn świadczone są usługi opiekuńcze, udziela się porad psychologicznych, psychiatrycznych, konsultacji diagnostycznych dla osób z problemem alkoholowym. Miasto Katowice posiada Schroniska dla bezdomnych mężczyzn przy ul. Krakowskiej 138 w Katowicach z ilością **83** miejsca oraz przy ul. Hetmańskiej 22/15 w Katowicach z ilością **5** miejsc co stanowi łącznie **88** miejsc w Schroniskach dla bezdomnych mężczyzn.

Liczba miejsc w Schroniskach dla bezdomnych mężczyzn	88
Średnia miesięczna liczba osób korzystających ze Schronisk	91
Liczba osób korzystających narastająco w I-XII 2016 r.	127
Liczba udzielonych noclegów (osobodni)	28 998

Roczny koszt utrzymania Schronisk dla bezdomnych mężczyzn wyniósł: **859 487,79 zł.**

Koszt osobodnia w Schroniskach dla bezdomnych mężczyzn wyniósł: **25,00 zł.**

Schronisko dla bezdomnych mężczyzn przy ul. Krakowskiej 138 w Katowicach prowadzi także łaźnię dla osób bezdomnych, która jest miejscem, gdzie osoby bezdomne mogą skorzystać z usług higienicznych (kąpieli), dokonać zmiany ubrania lub skorzystać z możliwości jego wyprania. Łaźnia jest czynna od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-13.00. W okresie sprawozdawczym z łaźni osoby bezdomne skorzystały **6 867** razy.

W okresie zimowym oraz w razie potrzeby w Schronisku dla bezdomnych mężczyzn przy ul. Krakowskiej 138 w Katowicach prowadzone są dodatkowe miejsca dla osób bezdomnych. Osoby bezdomne korzystające z tej formy pomocy korzystają z usług Schroniska w godz. od 19.00 do 7.00 dnia następnego. Osoby te korzystają z całej infrastruktury, która znajduje się na terenie ośrodka.

Liczba dodatkowych miejsc na terenie Schroniska ul. Krakowska 138 w Katowicach	20
Średnia miesięczna liczba osób korzystających z dodatkowych miejsc	46
Liczba osób korzystających narastająco w I-XII 2016 r.	253
Liczba udzielonych noclegów (osobodni)	6 308

Dodatkowo zakupiono usługi na podstawie ustawy prawo zamówień publicznych w Ośrodku Św. Jacka przy Caritas Archidiecezji Katowickiej, ul. Dębowa 23, w którym liczba miejsc noclegowych wynosi **50**.

Koszt osobodnia pobytu wyniósł **19 zł**. Koszt ten jest pomniejszany o odpłatność podopiecznego, w zależności od dochodu osoby, zgodnie z tabelą odpłatności Uchwały Rady Miasta Katowice XXIV/478/08 z dnia 31 marca 2008. Koszt tej usługi w 2016 roku wyniósł: **326 021,00 zł.**

Liczba miejsc w Ośrodku Św. Jacka ul. Dębowa 23 Katowice	50
Średnia miesięczna liczba osób korzystających z Ośrodka Św. Jacka	52
Liczba osób korzystających narastająco w okresie I-XII 2016 r.	88
Liczba udzielonych noclegów (osobodni)	17 196

Schroniska dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi to placówki przeznaczone do udzielania pomocy bezdomnym kobietom, kobietom z dziećmi i rodzinom, mających związek z Katowicami z tytułu zameldowania, ofiarom klęsk żywiołowych lub ekologicznych, przypadków losowych, oczekującym na przyznanie mieszkań zastępczych lub wyremontowanie dotychczas zajmowanych lokali oraz w przypadku ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażającym ich zdrowiu lub życiu. Pracownicy Schronisk prowadzą ze wszystkimi mieszkańcami szeroko zakrojona pracę socjalną, nastawioną na rozwiązywanie indywidualnych problemów, a ponadto prowadzi poradnictwo psychologiczne, konsultacje indywidualne oraz grupowe formy pracy socjalnej.

W schroniskach prowadzi się min. trening umiejętności społecznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w chwilę opuszczenia Schroniska i otrzymania mieszkania, uczy się w praktyce oszczędnego gospodarowania mediami, współżycia w środowisku sąsiedzkim.

Schroniska dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi mieszczą się przy ul. Orkana 7a w Katowicach z ilością **70** miejsc, ul. Piotrowickiej 44/2 w Katowicach – **10** miejsc, ul. Lubeckiego 3/3 w Katowicach – **10** miejsc, ul. Mikołowskiej 13/7 w Katowicach – **20** miejsc, ul. Mikołowskiej 13/9 w Katowicach – **20** miejsc, ul. Mikołowskiej 11/4 w Katowicach – **16** miejsc.

Łączna ilość miejsc w Schroniskach dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi wynosi **146**.

Łączna liczba miejsc w Schroniskach dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi	146
Średnia miesięczna liczba osób korzystających ze Schronisk	165
Liczba osób korzystających narastająco w okresie I-XII 2016	219
w tym:	
▪ kobiety	144
▪ dzieci i młodzieży	75
Liczba udzielonych noclegów (osobodni)	48 378

Roczny koszt utrzymania Schronisk dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi wyniósł: **1 061 049,23 zł**.
Koszt osobodnia w Schronisku dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi wyniósł: **20,00 zł**.

7.3 Działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na rzecz osób bezdomnych prowadzone w związku z udziałem w ramach „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na rok 2016.”

Opis działań znajduje się w powyższym sprawozdaniu.

7.4 Ocena realizacji celów programu oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania bezdomności.

1. Zakres pomocy:

	2012	2013	2014	2015	2016
Wydatki na realizację systemu pomocy bezdomnym (w zł.)	2 172 039,37	2 429 271,77	2 487 881,53	2 549 506,31	2 719 065,74
Liczba osób korzystających z pomocy	637	740	677	780	850
Średni miesięczny koszt programu na osobę (w zł.)	284,15	273,57	306,24	272,38	266,57

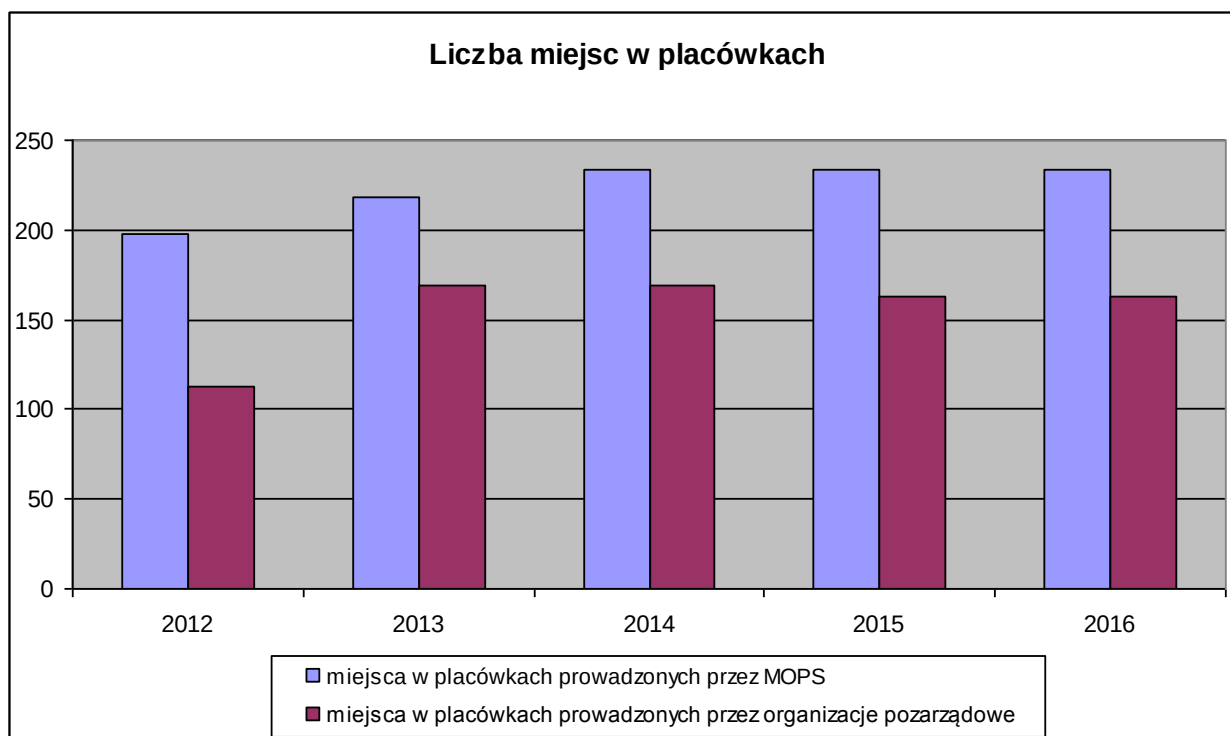
2. Usamodzielnienie bezdomnych:

	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób, które otrzymały lokale mieszkalne z zasobów miasta	20	32	29	16	35
Liczba osób podejmujących pracę	25	51	55	48	49
Liczba osób podejmujących współpracę w rozwiązywaniu problemu alkoholowego	82	179	267	212	181

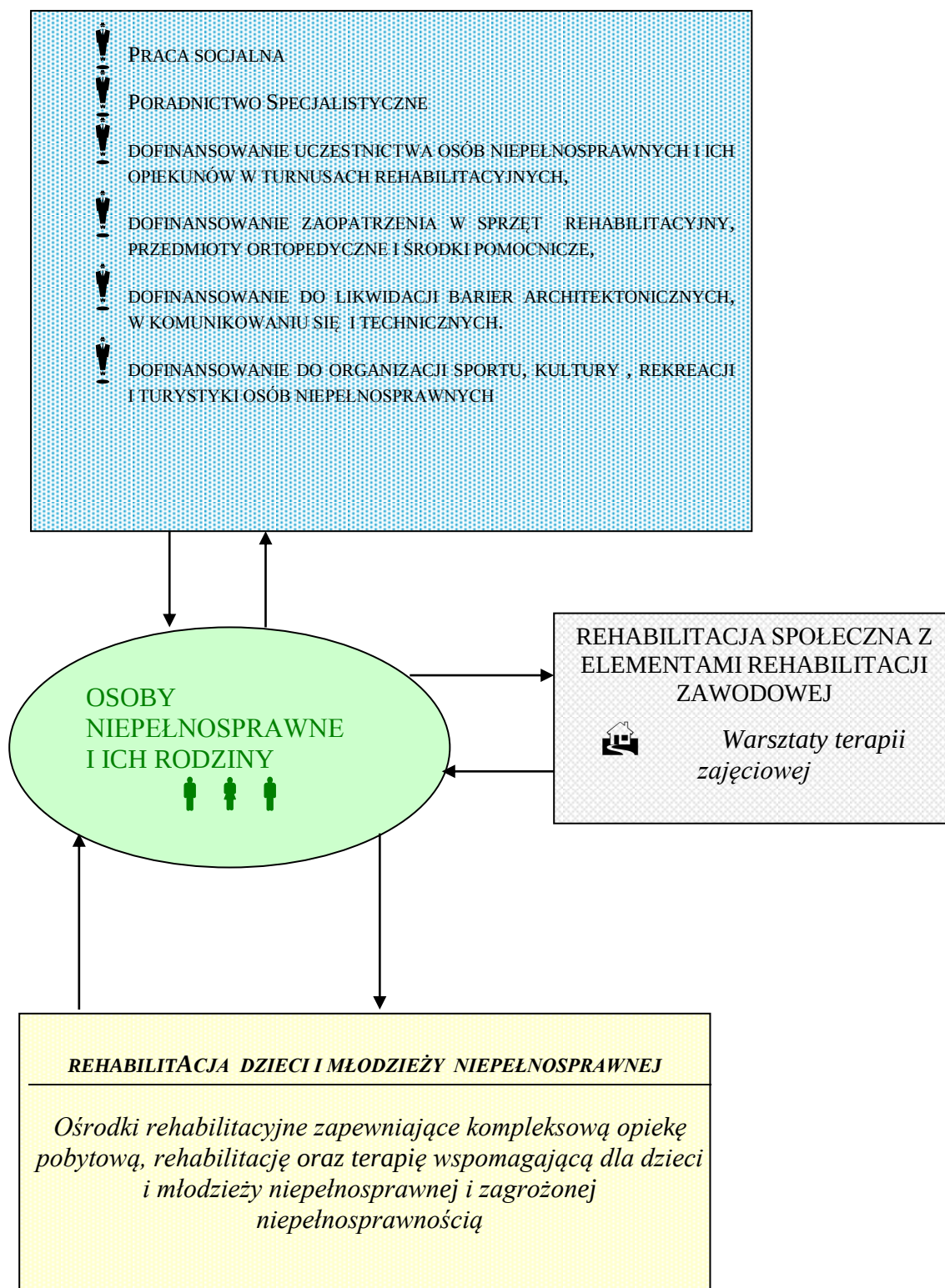
3. Baza noclegowa.

	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
	liczba miejsc	liczba miejsc	liczba miejsc	liczba miejsc	liczba miejsc
doraźna pomoc noclegowa					
dla kobiet	-	-	-	-	-
dla mężczyzn	83	139	139	133	133
w okresie zimowym:	63	79	119	113	113
w okresie letnim:					
Długoterminowa pomoc noclegowa					
dla kobiet	90	110	126	126	146
dla mężczyzn	138	138	138	138	138

Baza noclegowa w roku 2016 uległa zmianie poprzez powołanie nowego Schroniska dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi mieszczącego się przy ulicy Mikołowskiej 13/7 w Katowicach na 20 miejsc.

VIII. SYSTEM WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Wspieranie osób niepełnosprawnych stanowi jeden z elementów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Katowice na lata 2016-2021. Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.

Na system pomocy dla tej kategorii klientów, na który w roku 2016 wydatkowano kwotę **8 020 642,51 zł** składa się:

- praca socjalna,
- poradnictwo specjalistyczne,
- sieć warsztatów terapii zajęciowej o profilu dostosowanym do rodzaju niepełnosprawności, rozumianych jako wyodrębnione organizacyjnie i finansowo placówki, stwarzające osobom niepełnosprawnym z upośledzeniem uniemożliwiającym podjęcie pracy, możliwość udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej przez terapię zajęciową,
- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych na wnioski indywidualnych osób niepełnosprawnych,
- pilotażowy program „Aktywny samorząd”.

8.1 Rehabilitacja zawodowa

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego, pośrednictwa pracy. Zadania w ramach rehabilitacji zawodowej realizowane są przez Powiatowy Urząd Pracy przy ul. Pośpiecha 14.

8.2 Rehabilitacja społeczna

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Celem jest kształtowanie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.

Do podstawowych form rehabilitacji społecznej zalicza się wymienione poniżej świadczenia:

RODZAJ ŚWIADCZENIA	W okresie sprawozdawczym		
	Liczba wypłaconych świadczeń	Kwota (w zł.)	Średni koszt (w zł.)
Turnusy rehabilitacyjne – dorośli z opiekunami	444	363 825	819
Turnusy rehabilitacyjne – dzieci z opiekunami	64	51 700	808
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych – dorośli	45	152 833	3 474
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych – dzieci	9	34 178	3 798
Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – dorośli	472	779 422	1 651
Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – dzieci	65	134 083	2 063
Dofinansowanie do organizacji sportu, kultury i turystyki oraz rekreacji osób niepełnosprawnych – ilość osób niepełnosprawnych objętych dofinansowaniem	182	14 232	78

- uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej:

Lp.	NAZWA WARSZTATU	Liczba miejsc	Kwota dofinansowania (w zł. środki PFRON)	Kwota dofinansowania/wydatkowana (w zł. środki miasta Katowice)
1	WTZ "PROMYK" – Fundacja Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej, im. St. Kostki przy ul. Szopienicka 58a Nikiszowiec	40	639 840,00	71 093,20
2	Śląskie Stowarzyszenie „Ad Vitam Dignam” WTZ przy ul. Oswobodzenia 92 Janów	35	559 860,00	62 206,55
3	WTZ „SPES” przy ul. Panewnickiej 463 Ligota-Panewniki	30	477 404,36	53 319,90
4	WTZ Polskiego Stowarzyszenia Na Rzecz Osób z U.U. przy ul. Wojciecha 23 Giszowiec	30	479 880,00	53 319,90
5	WTZ Stowarzyszenia Wspomagania Rozwoju i Twórczości Osób Niepełnosprawnych „UNIKAT” przy ul. Kotlarza 10b Wełnowiec	30	482 380,00	53 319,90
6	Dofinansowanie kosztów związanych z utworzeniem WTZ Akcent dla 30 osób	x	5 000*	x
RAZEM:		165	2 644 364,36	293 259,90

*Częściowy koszt utworzenia WTZ Akcent, który rozpocznie działalność od 01.04.2017 r.

Kwota dofinansowania do 1 miejsca wynosi: **1 481,12 zł.** (na miesiąc).

Ogólna liczba osób, które w roku 2016 uzyskały wsparcie ze środków PFRON wyniosła: **1 461.**

- W roku 2016 nie przyznano dofinansowania usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika.

- W roku 2016 poradnictwo specjalistyczne było świadczone przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, którzy udzielili **2 524** porad w ramach wykonywanej pracy.

Liczba porad w okresie 2016 roku	2 524
w tym:	
Na miejscu	1 301
Telefonicznych	1 223

8.3 Pilotażowy program „Aktywny samorząd”

Dnia 14 marca 2016 r. został podpisany aneks nr 10 do umowy nr AS3/000010/12/D w sprawie realizacji pilotażowego programu „Aktywny samorząd”. Dodatkowo dnia 20 maja 2016 r. podpisano aneks nr 11, dnia 24 listopada 2016 r. podpisano aneks nr 12 oraz dnia 16 grudnia 2016 r. podpisano aneks nr 13 do umowy AS3/000010/12/D zwiększający wysokość środków do umowy nr AS3/000010/12/D, każdy z aneksów zwiększał wysokość środków finansowych.

W 2016 roku program objął formy wsparcia osób niepełnosprawnych w ramach Modułów: I i II programu.

MODUŁ I likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym:			
OBSZAR	NAZWA	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń
A Likwidacja bariery transportowej	Zadanie 1: pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	4	14 732,50
	Zadanie 2: pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B	1	1 125,00
B Likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym	Zadanie 1: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	17	160 719,88
	Zadanie 2: dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania	7	14 000,00

C Likwidacja barier w poruszaniu się	Zadanie 2: pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	12	23 100,00
	Zadanie 3: pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne tj. protezy na III poziomie jakości	4	81 680,00
	Zadanie 4: pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne tj. protezy na III poziomie jakości	1	8 400,00
D pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	Dofinansowanie opłaty za pobyt dziecka osoby niepełnosprawnej w żłobku lub przedszkolu lub inną tego typu opieką	16	17 515,17
MODUŁ II pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym*:			
Dofinansowanie lub refundacja kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym	1. Opłata za naukę (czesne) lub za przeprowadzenie przewodu doktorskiego 2. Dodatek na pokrycie kosztów kształcenia 3. Zwiększenie dodatku na pokrycie kosztów kształcenia z tytułu pobierania nauki poza miejscem zamieszkania 4. Zwiększenie dodatku, gdy wnioskodawca posiada aktualną Kartę Dużej Rodziny 5. Zwiększenie dodatku w innych przypadkach	57	156 071,70

* W związku ze zmianą przepisów pomoc w ramach Modułu II jest wypłacana do końca I kwartału 2017 roku.

8.4 Rehabilitacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej

Rehabilitacja prowadzona jest przez Ośrodki rehabilitacyjne, które proponują kompleksową opiekę pobytową oraz terapię wspomagającą dla dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością. W ramach takiej opieki prowadzi się wczesną interwencję, kompleksową diagnostykę medyczną, fizykoterapię, kinezyterapię korekcyjną, masaż, hydroterapię, wsparcie dla rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym, poradnictwo psychologiczne oraz prawne dla rodzin i opiekunów, terapię zajęciową. Ośrodki te prowadzone są przez organizacje pozarządowe.

Niektóre usługi są finansowane ze środków budżetu miasta zgodnie z zawartymi umowami. Na ich podstawie realizowane są następujące usługi: dzienny pobyt dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, gimnastyka korekcyjna indywidualna i grupowa, hipoterapia indywidualna, logorytmika indywidualna i grupowa, stymulacja rozwoju psychoruchowego przy użyciu sprzętu Master, opracowywanie i realizacja indywidualnych programów rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, świadczenie poradnictwa psychologicznego i prowadzenie grup wsparcia.

Rodzaj usługi	Ośrodek Aktywizacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych Śląskiego Stowarzyszenia Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych AKCENT, Katowice – Osiedle Witosa, ul. Rataja 14		Ośrodek Rehabilitacyjno-Oświatowy Dziennego Pobytu dla Dzieci Niepełnosprawnych Śląskiego Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym, "Oddział Odrodzenie", Katowice – Piotrowice, ul. Radockiego 280		Samodzielny Ośrodek Rehabilitacyjno - Oświatowy dla Dzieci Niepełnosprawnych, Centrum Rozwoju Dziecka Katowickiej Fundacji Pomocy Dzieciom Kalekim i Niepełnosprawnym, Katowice – Osiedle Tysiąclecia, ul. Ułańska 5a		Ośrodek Rehabilitacyjno - Edukacyjny - Wychowawczy im. dr Marii Trzcńskiej - Fajfrowskiej Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Katowicach Giszowcu, Katowice – Giszowiec, ul. Gościńska 8	
	liczba osobodni	kwota	liczba osobodni	kwota	liczba osobodni	kwota	liczba osobodni	kwota
Dzienny pobyt osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia	303,50	280 942,74	X	X	X	X	X	X
Dzienny pobyt dzieci powyżej 6 roku życia, młodzieży i osób niepełnosprawnych	X	X	148,50	277 015,72	324	679 664,35	X	X
Gimnastyka korekcyjna	X	X	751 /	20 629,22 /	896 /	28 088,96 /	3 687	27 910,59

indywidualna/grupowa			2 443	18 956,56	1 772	13 125,92		
Opracowywanie i realizacja indywidualnych programów rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	X	X	41	99 297,94	151	350 164,90	51	45 094,10
Hipoterapia - indywidualna	X	X	X	X	X	X	4 705	149 998,86
Logorytmika indywidualna/grupowa	X	X	X	X	X	X	2 224 / 7 340	22 440,16 / 74 060,60
Świadczenie poradnictwa psychologicznego i prowadzenie grup wsparcia	X	X	187 / 10	5 410,55 / 903,10	323 / 11	10 093,70 / 1 150,61	1 228 / 23	41 804,24 / 2 448,66
Stymulacja rozwoju psychoruchowego przy użyciu sprzętu Master – indywidualna	X	X	X	X	X	X	9 558	126 794,88
RAZEM	X	280 942,74	X	422 213,09	X	1 082 288,44	X	490 552,09

RAZEM: 2 275 996,36 zł

8.5 Orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności

Podstawowym zadaniem Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Katowicach jest realizacja zadań z zakresu administracji rządowej dotyczących orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Zespół orzeczeniem ustala:

- niepełnosprawność osobom, które nie ukończyły 16 roku życia,
- stopień niepełnosprawności osobom, które ukończyły 16 rok życia,
- wskazania do ulg i uprawnień osobom posiadającym orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy wydanych przez organy rentowe.

Orzeczenie Zespołu poza ustaleniem niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności ma również na celu określenie wskazań dotyczących rehabilitacji osoby orzekanej.

Ponadto Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydaje osobom uprawnionym legitymację osoby niepełnosprawnej.

Z dniem 1 lipca 2014 roku Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności realizuje nowe zadanie w zakresie: przyjmowania wniosków oraz przyznawania i wydawania kart parkingowych osobom niepełnosprawnym oraz placówkom zajmującym się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych.

Tabela: Liczba przyjętych wniosków

Wnioski w sprawie	Liczba
Orzeczenia stopnia niepełnosprawności	4 745
Orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień art. 5a ustawy	3
Orzeczenia niepełnosprawności	666
Wydania legitymacji osoby niepełnosprawnej	1 864
Wydania karty parkingowej osobom niepełnosprawnym	982
Wydania karty parkingowej uprawnionym placówkom	6

Tabela: Liczba i cel przyjętych wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności

Wnioski dotyczące ustalenia stopnia niepełnosprawności wg celów		
Lp	Cel złożenia wniosków	Liczba
1	Odpowiednie zatrudnienie	1 497

2	Szkolenie	3
3	Uczestnictwo w terapii zajęciowej	30
4	Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	286
5	Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji / Korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych	1 295
6	Zasiłek stały	0
7	Zasiłek pielęgnacyjny	938
8	Korzystanie z karty parkingowej	685
9	Inne	14
ogółem		4 748

Tabela: Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności

Wydane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności					
o zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności			o niezaliczeniu do stopnia niepełnosprawności	o odmowie wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności	Ogółem
lekkiego	umiarkowanego	znacznego			
1 007	2 001	1 439	84	118	4 649

Tabela: Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności

Wydane orzeczenia o niepełnosprawności			
o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	o odmowie ustalenia niepełnosprawności	Ogółem
530	115	14	659

Tabela: Liczba odwołań

Liczba odwołań	
Liczba odwołań od wydanych orzeczeń	584
Liczba odwołań rozpatrzonych przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności	6
Liczba odwołań odesłanych do Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności	578

Tabela: Liczba wydanych kart parkingowych.

Wydane karty parkingowe			
Liczba wniosków	Liczba wydanych kart parkingowych osobom niepełnosprawnym	Liczba wydanych kart parkingowych uprawnionym placówkom	Liczba wydanych odmów
988	963	6	3

8.6 Ocena realizacji celów oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji zadań z zakresu wspierania osób niepełnosprawnych.

1. Zakres pomocy:

	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Wydatki na realizację programu (w zł.)*	8 029 386	7 296 201	8 241 516	8 142 693	8 020 642

W tym ze środków PFRON (w zł.)	5 335 261	4 106 422	4 663 126	4 830 537	4 715 121
Liczba osób korzystających z pomocy w ramach środków PFRON	2 255	1 348	1 577	1 633	1 461
Średni koszt programu na osobę ze środków PFRON (w zł.)	2 366	3 046	2 957	2 958	3 227

*W 2016 r. objęto dofinansowaniem osoby niepełnosprawne w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd”.

W roku 2016 otrzymano z PFRON niższe środki finansowe w porównaniu do roku ubiegłego. Z uwagi na zmniejszenie liczby osób korzystających ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych średni koszt programu na osobę mimo niższych środków nieznacznie wzrósł.

2. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych:

	Rok 2012		Rok 2013		Rok 2014		Rok 2015		Rok 2016	
	Kwota (w zł.)	Liczba osób	Kwota (w zł.)	Liczba osób	Kwota (w zł.)	Liczba osób	Kwota (w zł.)	Liczba osób	Kwota (w zł.)	Liczba osób
Rehabilitacja społeczna	3 653 753	1 530	3 508 021	1 316	3 920 650	1 553	4 266 362	1 613	4 174 492	1 446
Rehabilitacja zawodowa	314 039	11	449 380	12	742 476	24	564 175	20	540 629	15

W roku 2016 otrzymano z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych niższe środki finansowe niż w roku poprzednim. Zainteresowanie osób niepełnosprawnych tą formą udzielanej pomocy jest duże. Liczba osób objętych dofinansowaniem spadła z uwagi na mniejsze środki finansowe.

Powiatowy Urząd Pracy zrealizował w 2016 roku następujące zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej:

- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej,
- szkolenia i przekwalifikowania osób niepełnosprawnych,
- zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu,
- zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy w zakresie czynności ułatwiających komunikowanie się z otoczeniem oraz czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonania przez pracownika niepełnosprawnego na stanowisku pracy.

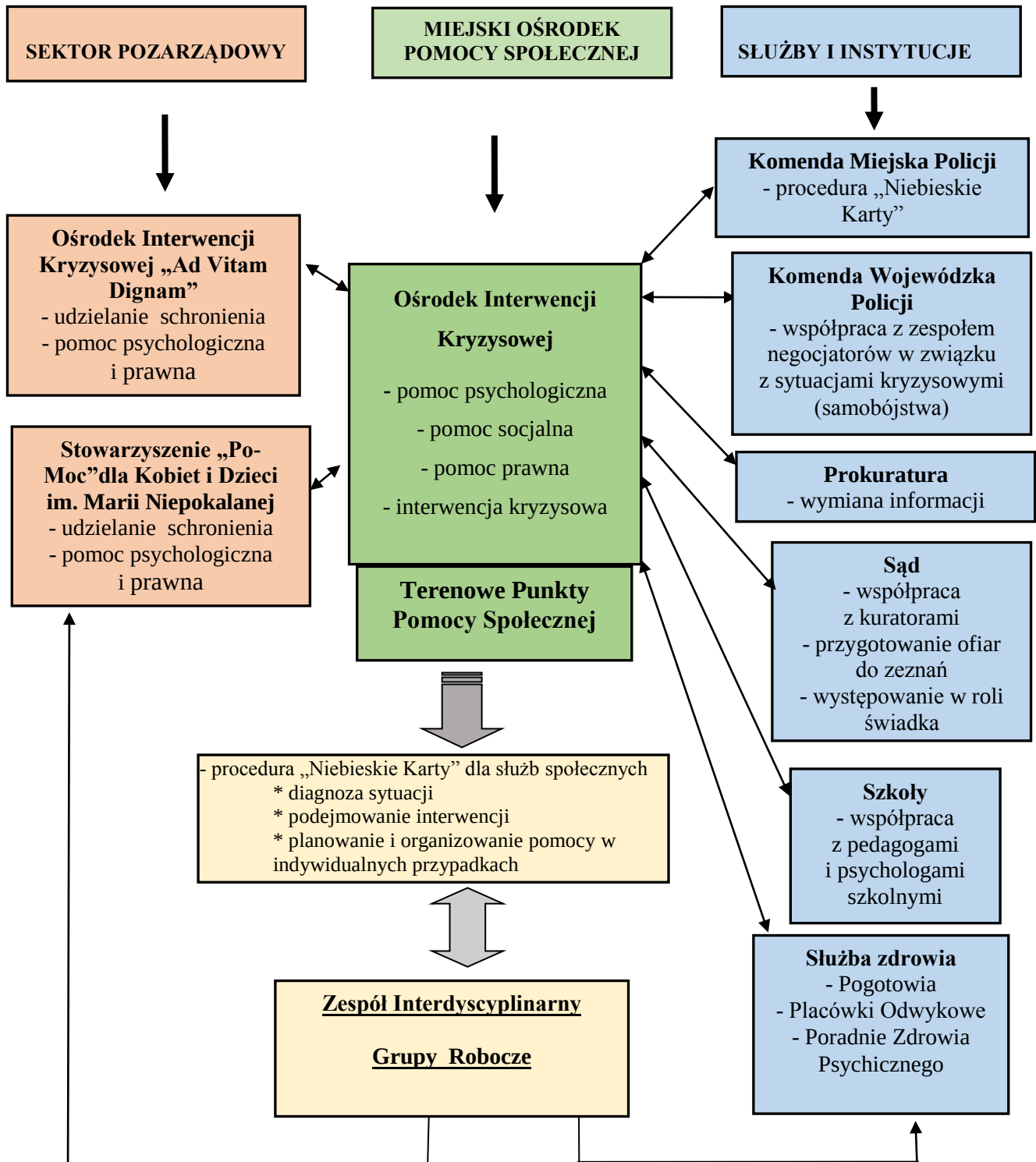
3. Poradnictwo specjalistyczne dla osób niepełnosprawnych:

	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Liczba porad	3 776	3 735	3 350	2 379	2 524

Liczba porad w stosunku do lat 2012, 2013, 2014 ulega zmniejszeniu z uwagi na powtarzanie akcji informacyjnych poprzez rozwieszanie plakatów, udostępnianie ulotek informacyjnych na temat działalności instytucji w miejscach stosunkowo często odwiedzanych przez osoby niepełnosprawne (Urząd Miasta, MOPS, placówki służby zdrowia, zakłady pracy chronionej, organizacje pozarządowe), działającego informatora w formie elektronicznej dla osób niepełnosprawnych katowice.bezbarier.info, dużą liczbą osób, które gościły na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

IX. POMOC RODZINIE W KRYZYSIE I PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

SYSTEM POMOCY RODZINOM Z PROBLEMEM PRZEMOCY I OSOBOM W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH W MIEŚCIE KATOWICE

Pomoc rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie stanowi jedno z zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach.

9.1 Praca socjalna

Praca socjalna z rodzinami dotkniętymi problemem przemocy koncentruje się na rozpoznawaniu zjawiska przemocy, budowaniu planu pomocy o charakterze interwencyjnym, socjalnym, psychologicznym i prawnym i jego realizacji (wspólnie z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej MOPS).

Od stycznia do grudnia 2016 roku pracownicy socjalni objęli pracą socjalną związaną z problemem przemocy **730 rodzin**.

9.2 Ośrodki Interwencji Kryzysowej MOPS

Ośrodek Interwencji Kryzysowej udziela pomocy rodzinom w różnych sytuacjach kryzysowych (kryzysy indywidualne, rodzinne, grupowe, normatywne, potraumatyczne, suicydalne) i rodzinom z problemem przemocy. W ramach **pomocy osobom i rodzinom w kryzysie** udziela się pomocy w formie:

- pomocy psychologicznej, poradnictwa specjalistycznego,
- interwencji kryzysowej, w tym interwencji w środowisku,
- terapii kryzysowej,
- pomocy prawnej,
- pomocy socjalnej i schronienia.

Praca z **rodziną z problemem przemocy** obejmuje: pomoc skierowaną do osób doznających przemocy (ofiary przemocy), osób stosujących przemoc (sprawców przemocy) i świadków przemocy. Z rodzinami prowadzona jest systematyczna praca w oparciu o indywidualny plan pomocy socjalnej i psychologicznej. Obejmuje ona indywidualne poradnictwo specjalistyczne, w tym prawne, grupowe formy poradnictwa oraz wizyty w środowisku. W związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy Ośrodek zapewnia schronienie dla osób, które ze względu na sytuację zagrożenia życia i zdrowia nie mogą przebywać w dotychczasowym miejscu zamieszkania.

Liczba osób korzystających z usług OIK MOPS przedstawia poniższa tabela.

Łączna liczba klientów objętych pomocą w tym:	781
Ofiary przemocy (osoby dorosłe)	157
Sprawcy przemocy	91
Dzieci	40
Inne kryzysy w tym:	493
Konsultacje rodzinne/ grupowe (ilość spotkań)	68
Pomoc rodzinie z problemem alkoholowym	101

Liczba przeprowadzonych interwencji osobistych i telefonicznych/pisemnych:

	W okresie od I -XII 2016 r.
Interwencje osobiste	195
Interwencje telefoniczne	1 035
RAZEM:	1 230

Interwencje są reakcją na sygnały o krzywdzeniu głównie dzieci i osób starszych. Podejmowane są w wielu przypadkach wspólnie z dzielnicowym. Po przeprowadzeniu działań interwencyjnych wspólnie planowane są następne kroki związane z pomocą. Interwencje służą również przyspieszeniu i zwiększeniu skuteczności działań prawnych w instytucjach wymiaru sprawiedliwości.

Liczba usług w zakresie konsultacji indywidualnych i poradnictwa specjalistycznego.

Konsultacje indywidualne	Poradnictwo specjalistyczne	Poradnictwo prawne
1 501	811	388

▪ **Grupowe formy pracy socjalnej**

Program Pomocy Psychologicznej w okresie od I- XII w 2016 r. obejmował jedną formułę pracy grupowej:

- **Grupa psychoedukacyjna** dla ofiar przemocy (**19 osób - 44 spotkania**). Celem zajęć jest uzyskanie wsparcia i wiedzy o możliwościach ochrony i rozwiązywania problemu przemocy w aspekcie prawnym, psychologicznym i socjalnym.

▪ **Budowanie naturalnych i środowiskowych grup wsparcia**

Uwzględniając specyfikę zjawiska przemocy i kryzysu, praca środowiskowa stanowi stały element w zapewnianiu bezpieczeństwa osobom poszkodowanym.

Budowanie naturalnych grup wsparcia w środowisku w ważnym stopniu przyczynia się do powstrzymania przemocy. Klientami Ośrodka są też tzw. świadkowie przemocy (rodzina, sąsiedzi, przyjaciele), którzy wyposażeni w informacje, edukację i wsparcie świadomie i aktywnie wspierają swoich bliskich w sytuacji kryzysu i przemocy.

	Liczba spotkań	Liczba osób
Grupowe formy pomocy	44	19
Naturalne grupy wsparcia/ spotkania rodzinne	68	143

9.3 Współpraca MOPS z: Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej dla Rodzin z Problemem Alkoholowym prowadzonym przez Śląskie Stowarzyszenie „AdVitam Dignam”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach współpracuje ze Śląskim Stowarzyszeniem „Ad Vitam Dignam” w zakresie prowadzenia przez ww. organizację całodobowego schronienia dla kobiet i kobiet z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym przy ul. ks. bpa. Bednorza 22.

Usługi Ośrodka polegają na:

1. Zapewnieniu doraźnego całodobowego schronienia dla 10 kobiet i kobiet z dziećmi znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadkach ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających ich bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu.
2. Świadczeniu specjalistycznego poradnictwa, w tym w szczególności: psychologicznego i prawnego.

Liczba osób, które w okresie I – XII 2016 r. skorzystały z usług OIK (narastająco)	Liczba osobodni wykonanych w okresie I – XII 2016 r.	Koszt osobodnia (w zł)	Koszt za gotowość przyjęcia do Ośrodka (w zł)	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2016 r. (w zł)
35	3 660	23,00	11,00	68 948,00*

* w tym kwotę 17 259,00 zł zapłacono za gotowość przyjęcia do Ośrodka

9.4 Współpraca MOPS ze: Stowarzyszeniem PO MOC dla kobiet i dzieci im. Marii Niepokalanej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach współpracuje również ze Stowarzyszeniem „Po Moc” dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej przy ul. Krasińskiego 21

Świadczone usługi polegają na:

1. Zapewnieniu całodobowego schronienia dla 10 kobiet i kobiet z dziećmi znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadkach ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających ich bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu, jak również przymusowej prostytucji.
2. Świadczeniu specjalistycznego poradnictwa, w tym w szczególności psychologicznego i prawnego.
3. Zapewnieniu produktów żywnościowych umożliwiających całodienne wyżywienie oraz możliwości samodzielnego sporządzania posiłków z produktów żywnościowych zakupionych przez placówkę.

Liczba osób, które w okresie I-XII 2016 r. skorzystały ze schronienia (narastająco)	Liczba osobodni wykonanych w okresie I-XII 2016 r.	Koszt osobodnia (w zł)	Koszt za gotowość przyjęcia do Ośrodka (w zł)	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2016 r. (w zł)
20	3 660	28,00	13,00	77 353,00*

* w tym kwotę 23 179,00 zł zapłacono za gotowość przyjęcia do Ośrodka

9.5 Udział Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w realizacji „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego” oraz działań określonych w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie związanych z interdyscyplinarną formułą pracy.

Współpraca Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach z Komendą Miejską Policji oraz z przedstawicielami innych służb i instytucji w ramach **Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie istniejący od 1.04.2011 r. został powołany na drugą kadencję Zarządzeniem Prezydenta Miasta nr 2002/2014 z dnia 25.03.2014 r. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele: Urzędu Miasta, Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Prokuratury, Sądu (kuratorzy), Oświaty, Ochrony Zdrowia, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacji pozarządowych. Celem Zespołu jest organizowanie, integrowanie i koordynowanie działań służb, instytucji, organizacji i specjalistów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście Katowice oraz opracowanie i realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar.

Od momentu powołania Zespołu uruchomiono również pracę Grup Roboczych celem organizowania pomocy w indywidualnych przypadkach. Od I do XII 2016 roku odbyło się **5 spotkań** Zespołu Interdyscyplinarnego i **1 412 spotkań** Grup Roboczych. W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego odbyło się **11 spotkań** konsultacyjnych z koordynatorami ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Od stycznia do grudnia 2016 r. działania Zespołu obejmowały m.in.:

- W kwietniu br. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w tym Ośrodek Interwencji Kryzysowej współorganizował działania w ramach Kampanii Społecznej MOCNA – TY we współpracy z Komendą Miejską Policji w Katowicach. Organizowano kurs samoobrony dla kobiet mieszkank miasta, przedstawiciele instytucji oraz Konferencję dotyczącą przemocy w Wyższej Szkole Psychologii Społecznej – Uniwersytet Humanistyczny w Katowicach.
- We wrześniu 2016 r. zgodnie z ustaleniami Zespołu Interdyscyplinarnego przygotowano projekt strony internetowej informującej przedstawicieli ochrony zdrowia o postępowaniu w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Przygotowano przepisy prawne, ulotki i wzory formularzy NK- do pobrania. Działanie podyktowane było koniecznością podjęcia kroków nakierowanych na włączenie ochrony zdrowia w system przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Strona internetowa ma być zamieszczona na stronie Okręgowej Izby Lekarskiej i Pielęgniarskiej.
- W październiku 2016 r. z inicjatywy Regionalnej Śląskiej Koalicji na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie odbyło się spotkanie Przewodniczących Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu województwa śląskiego. Podsumowano na nim blisko pięcioletnie doświadczenie pracy Zespołów oraz podejmowane działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- W listopadzie 2016 r. w Urzędzie Miasta Katowice odbyło się spotkanie Zespołu doradczego ds. opieki nad dzieckiem i rodziną oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Podczas spotkania Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przedstawił cele i zadania Zespołu oraz procedury „Niebieskie Karty”.
- W listopadzie 2016 r. Komenda Miejska Policji w Katowicach zorganizowała przy Placu Szewczyka w Katowicach happening pt. „Biała Wstążka - **dzień eliminacji przemocy wobec kobiet**”. W happeningu wzięli udział: **specjaliści ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie** z Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Punktów Terenowych MOPS oraz młodzież, która tańczyła przed Galerią Katowicką na znak protestu przeciw przemocy. W ramach tego projektu przedstawiciel Ośrodka wziął udział w audycji radiowej Radia Katowice poświęconej problematyce przemocy domowej.
- W grudniu 2016 r. Ośrodek Interwencji Kryzysowej zorganizował spotkanie z pracownikami Specjalistycznej Poradni Rodzinnej w Katowicach. Celem spotkania było przybliżenie procedury „Niebieskie Karty”.

Od I - XII 2016 roku prowadzono procedurę „Niebieskie Karty” w **730** rodzinach.

Realizacja procedury „Niebieskie Karty” we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym – liczba uruchomionych „Niebieskich Kart” - 350		
1.	Procedura „Niebieskie Karty” Policji – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego.	259
2.	Procedura „Niebieskie Karty” pomocy społecznej – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego.	67
3.	Wnioski o zwołanie Grup Roboczych – liczba wniosków sporządzonych i zatwierdzonych przez Zespół Interdyscyplinarny.	350
4.	Procedura „Niebieskie Karty” Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego	1
5.	Procedura „Niebieskie Karty” Oświaty – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego.	20
6.	Procedura „Niebieskie Karty” Ochrony Zdrowia – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego.	3

- Od sześciu lat Ośrodek Interwencji Kryzysowej realizuje **Program Edukacyjno-Korekcyjny dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc**. Uczestnicy programu kierowani są przez dzielnicowych oraz innych przedstawicieli Grup Roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty” oraz kuratorów sądowych. Niektórzy uczestnicy zgłosili się dobrowolnie. W 2016 roku odbyły się dwie edycje zajęć grupowych, w których uczestniczyło **17** osób. Program ukończyło **12** osób.

9.6. Inne działania:

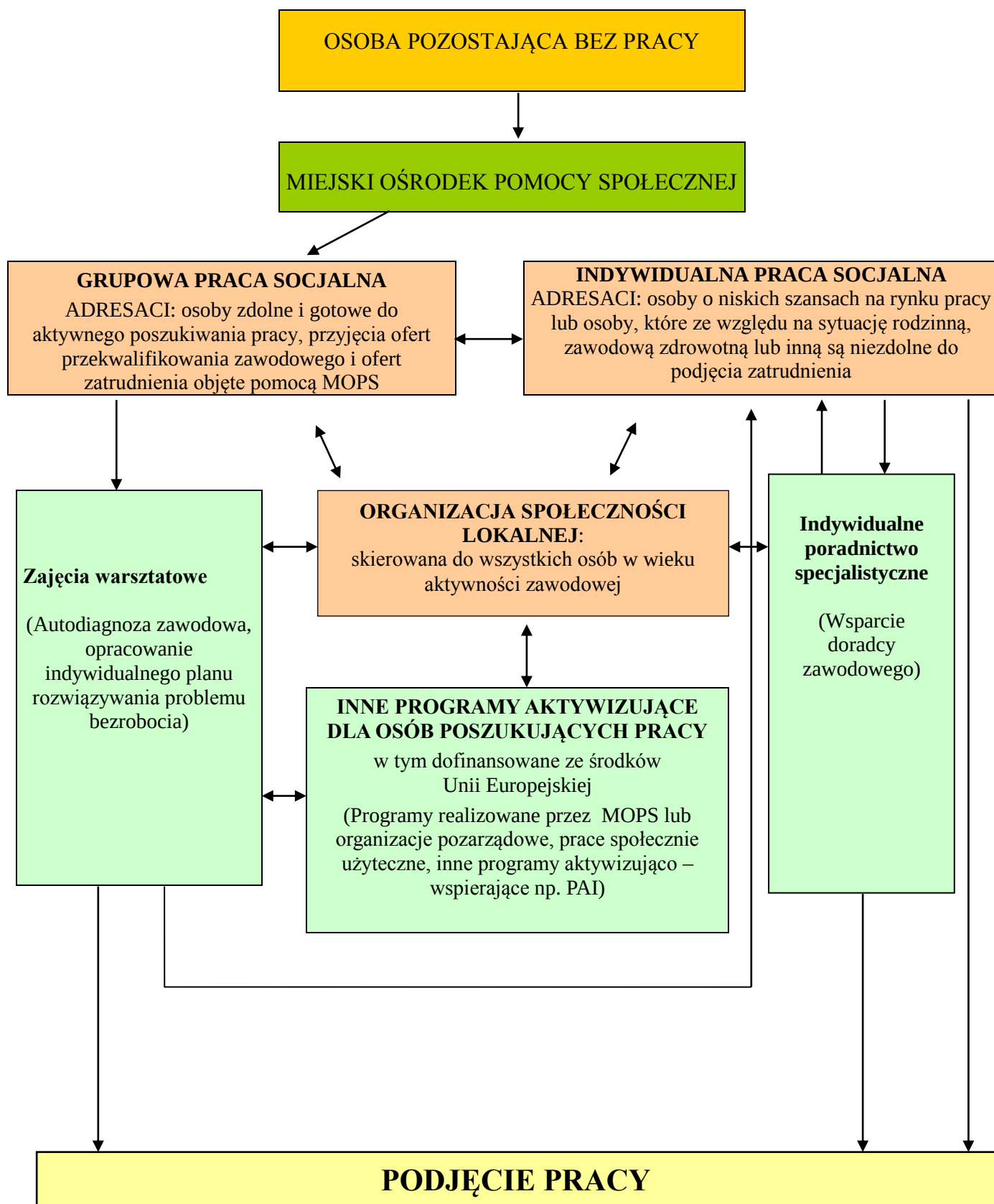
1. W miesiącu lutym 2016 r. w ramach „Tygodnia Pomocy Ofiarom Przepływów” Ośrodek zorganizował grupowe spotkanie edukacyjno-informacyjne dla ofiar przemocy z przedstawicielem prokuratury.
2. W marcu 2016 roku w ramach **projektu DAPHNE – Stop przemocy wobec kobiet** w auli Śląskiego Uniwersytetu Medycznego odbyło się spotkanie przedstawiciela Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPS w Katowicach ze studentami, które miało na celu przybliżenie procedury „Niebieskie Karty”.
3. W Ośrodku Interwencji Kryzysowej zorganizowano szkolenia:
  - w maju 2016 r. „**Szkolenie podstawowe z zakresu pracy z klientem oraz rodziną z problemem alkoholowym**” – 1 edycja, szkolenie jednodniowe dla pracowników socjalnych, koordynatorów pieczy zastępczej; **przeszkolono 13 osób**;
  - w maju 2016 r. „**Przemoc w rodzinie - szkolenie podstawowe**” – 1 edycja, szkolenie jednodniowe dla pracowników socjalnych, asystentów rodzin i koordynatorów pieczy zastępczej; **przeszkolono 18 osób**;
  - w czerwcu 2016 r. „**Procedura „Niebieskie Karty”**” – 1 edycja, szkolenie jednodniowe dla asystentów rodzin, psychologów CPS i koordynatorów pieczy zastępczej; **przeszkolono 13 osób**;
  - we wrześniu 2016 r. „**Szkolenie podstawowe z zakresu pracy z klientem oraz rodziną z problemem alkoholowym**” – 1 edycja, szkolenie dwudniowe dla asystentów rodzin i wychowawców świetlic; **przeszkolono 12 osób**;
  - od października do grudnia b.r. „**Przemoc - specyfika pracy socjalnej z rodzinami z problemem przemocy - szkolenie zaawansowane**” – 2 edycje, szkolenie dwudniowe, dla pracowników socjalnych, psychologów CPS, koordynatorów pieczy zastępczej; **przeszkolono 24 osoby**;
  - w październiku i listopadzie b.r. „**Interwencja kryzysowa**” – 2 edycje, szkolenie dwudniowe, dla pracowników socjalnych oraz asystentów rodzin; **przeszkolono 21 osób**.

9.7 Udział Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w działaniach związanych z udzielaniem pomocy osobom poszkodowanym w wyniku wypadków lub katastrof.

Od stycznia do grudnia 2016 roku jedna osoba korzystała z pomocy psychologicznej (patologizacji procesu żałoby) jako poszkodowana w katastrofie „smoleńskiej”.

X. POMOC RODZINIE Z PROBLEMEM BEZROBOCIA

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMU BEZROBOCIA

Pomoc rodzinie z problemem bezrobocia stanowi jeden z elementów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2021. Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest zwiększenie szans na podjęcie pracy zawodowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia w rodzinie.

10.1 Praca socjalna i poradnictwo specjalistyczne

Oferta Ośrodka, której głównym celem jest zwiększenie szans na podjęcie pracy zawodowej, jak również przeciwdziałaniu negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia, skierowana jest zarówno do osób bardziej aktywnych, samodzielnych, które wymagają stosunkowo niewielkiego wsparcia, jak i do tych, które nie potrafią wykorzystać własnych zasobów i możliwości przy korzystnych zmianach na rynku pracy. Poglobiona indywidualna praca socjalna, w tym w formie poradnictwa specjalistycznego oraz rozszerzana stale współpraca ze środowiskiem lokalnym i podmiotami rynku pracy są odpowiedzią na zmieniające się zapotrzebowanie osób bezrobotnych.

Poglobiona praca indywidualna z klientem, w tym w formie poradnictwa specjalistycznego oraz współpraca ze środowiskiem lokalnym i podmiotami rynku pracy są odpowiedzią na zmieniające się zapotrzebowanie poszukujących zatrudnienia mieszkańców Katowic, w szczególności korzystających z pomocy Ośrodka. Działania nakierowane na aktywną integrację oraz zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia realizowane są poprzez odpowiednie przygotowanie klienta do poszukiwania zatrudnienia, pomoc w znalezieniu ofert pracy, wspieranie w docieraniu do pracodawców, motywowanie do podjęcia nauki / uczestnictwa w kursach, monitorowanie i wspomaganie w poruszaniu się po rynku pracy. Osoby poszukujące pracy mogą uzyskać pomoc ze strony specjalistów z różnych dziedzin (m.in. terapeutów, psychologów, asystentów rodziny, doradców zawodowych), poprzez wsparcie w poprawie relacji rodzinnych, udział w grupach wsparcia i grupach samopomocowych rzutujących na podwyższenie kondycji psychicznej i motywacji, zmianę sposobów funkcjonowania w środowisku społecznym. Często bowiem problem bezrobocia powiązany jest z występowaniem innych problemów, trudności, których rozwiązanie stanowi warunek niezbędny do zwiększenia aktywności osób w trudnej sytuacji na rynku pracy. Ośrodek ponadto reaguje na zmiany na rynku pracy, realizując również przedsięwzięcia finansowane ze środków europejskich m.in. projekt pozakonkursowy „Włącz się! Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach”, realizowany od V 2015 r. – szczegółowy opis działań został zamieszczony w rozdziale XVIII.

Współpraca ze środowiskiem lokalnym

Pracownicy Ośrodka współpracują również z podmiotami funkcjonującymi w środowisku lokalnym, w celu kompleksowego wykorzystania dostępnych możliwości wspierania osób poszukujących pracy.

Więcej informacji na temat współpracy ze środowiskiem lokalnym znajduje się w rozdziale III.

Indywidualne poradnictwo zawodowe oraz socjalne

Poradnictwo zawodowe świadczone było przez specjalistów Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii (CPS). Nakierowane było na określenie i wykorzystanie posiadanych możliwości, zasobów i uprawnień osób poszukujących pracy (mieszkańców gminy, w szczególności klientów Ośrodka) oraz rozeznanie i dopasowanie zewnętrznej oferty wsparcia do potrzeb poszczególnych klientów.

Tematyka konsultacji indywidualnych obejmowała między innymi: diagnozę sytuacji zawodowej klienta, w tym: diagnozę dotychczasowej aktywności na rynku pracy, edukację w zakresie wymagań obecnego rynku pracy, poszerzenie wiedzy na temat aktywnych metod poszukiwania zatrudnienia, przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, pracę nad wizerunkiem i autoprezentacją, gospodarowanie czasem oraz planowanie działań podczas poszukiwania pracy. Osoby korzystające z konsultacji miały także dostęp do informacji o bieżących ofertach zatrudnienia, targach i giełdach pracy oraz o bezpłatnych szkoleniach, kursach i projektach, w tym finansowanych ze środków unijnych. Każda osoba konsultowana otrzymywała informator z rozbudowanym wykazem instytucji i organizacji wspierających osoby poszukujące zatrudnienia na terenie Katowic.

Liczba osób korzystających z konsultacji w 2016 roku	28
Liczba konsultacji 2016 rok.	70
Liczba godzin konsultacji w 2016 roku	93

10.2 Współpraca z instytucjami rynku pracy

Od początku roku 2016 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej kontynuował współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy na podstawie zawartego w 2009 r. porozumienia dotyczącego partnerstwa w zakresie realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy i korzystających ze wsparcia Ośrodka. W styczniu 2016 r. przesłano do PUP wnioski w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych w roku bieżącym, jak również została przygotowana i przesłana do Urzędu Pracy lista wytypowanych osób bezrobotnych, mających ustalony II profil pomocy, korzystających ze wsparcia Ośrodka jako kandydatów do wykonywania prac społecznie użytecznych w 2016 roku – łącznie **111** kandydatów. W miesiącu maju, na prośbę PUP, została przygotowana i przesłana dodatkowa lista osób bezrobotnych, będących kandydatami do wykonywania prac społecznie użytecznych (łącznie 101 osób).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej działając we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy ponownie podjął inicjatywę w zakresie objęcia bezrobotnych pakietem dedykowanych dla nich działań łączących elementy aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, które realizowane będą w ramach Programu Aktywizacja i Integracja (PAI). Program składał się z 2 bloków: Bloku Aktywizacja i Bloku Integracja. Blok Aktywizacja był realizowany przez PUP w formie wykonywania przez uczestników PAI prac społecznie użytecznych. Blok Integracja realizowany był w formie zajęć warsztatowych w trakcie których poruszane były m.in. tematy dotyczące: budowania i podnoszenia własnej wartości, motywacji do podejmowania działań związanych z poszukiwaniem zatrudnienia, radzenia sobie w sytuacji trudnych, rozwiązywania konfliktów, asertywności, określenie celów życiowych (w tym zawodowych), oraz umiejętności z zakresu komunikacji interpersonalnej. Zajęcia były prowadzone przez specjalistów przygotowanych do prowadzenia zajęć z klientami pomocy społecznej (doradców zawodowych i psychologów). W styczniu Ośrodek przekazał do Urzędu szczegółowy harmonogram zajęć poszczególnych edycji PAI.

W dniu 22.02.2016 roku na Powiatowej Radzie Zatrudnienia zostało zatwierdzone porozumienie pomiędzy PUP a MOPS dotyczące realizacji Programu Aktywizacja i Integracja w 2016 r. Głównym celem tego partnerstwa jest kompleksowa pomoc osobom bezrobotnym oraz precyzyjne zaplanowanie osobom bezrobotnym działań, które będą realizowane w ramach poszczególnych instytucji.

Okres realizacji Programu objął: I edycja: 01.03.2016 r. - 30.04.2016 r. (2 grupy), II edycja: 01.05.2016 r. - 30.06.2016 r. (2 grupy). III edycja 01.08.2016 r. – 30.09.2016 r., IV edycja: 01.09.2016 r.- 31.10.2016 r, V edycja: 01.10.2016 r. – 30.11.2016 r.

Do udziału w PAI byli kierowani bezrobotni, dla których został ustalony III profil pomocy, korzystający ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności realizujący kontrakt socjalny, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.

Równocześnie Ośrodek podejmował szereg działań dotyczących przeprowadzenia naboru osób bezrobotnych, korzystających ze wsparcia Ośrodka do uczestnictwa w PAI. Równocześnie pracownicy obu Instytucji utrzymywali kontakt telefoniczny związany z ostateczną weryfikacją kandydatów, dotyczącą przeprowadzenia badań lekarskich związanych z wykonywaniem prac społecznie użytecznych.

Ponadto w czerwcu MOPS przygotował i przekazał do Urzędu informacje wraz z kalkulacją kosztów zorganizowania w MOPS prac społecznie użytecznych w roku 2017, w tym prac w ramach planowanych 4 grup PAI.

Współpraca pomiędzy PUP a MOPS polegała także na konsultacjach osobistych, telefonicznych i korespondencji elektronicznej pracowników obu instytucji.

W związku z ogłoszeniem przez PUP naboru wniosków o przyznanie środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS) na sfinansowanie kosztów kształcenia ustawicznego dla pracowników, MOPS przeprowadził rozeznanie potrzeb szkoleniowych wśród swoich pracowników. W rezultacie Ośrodek złożył do PUP wnioski o przyznanie środków na sfinansowanie 6 rodzajów szkoleń i 5 rodzajów studiów podyplomowych dla 31 pracowników Ośrodka. W odpowiedzi PUP poinformował, iż wniosek Ośrodka pozostał bez rozpatrzenia z uwagi na fakt, iż w momencie składania wniosku limit środków, przeznaczonych na ten cel, został już wykorzystany.

W ramach realizowanego projektu pozakonkursowego „Włącz się ! Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach” Ośrodek współpracuje również z Instytutem Współpracy i Partnerstwa Lokalnego w Katowicach w zakresie realizacji Klubu Integracji Społecznej – więcej informacji znajduje się w rozdziale XVIII.

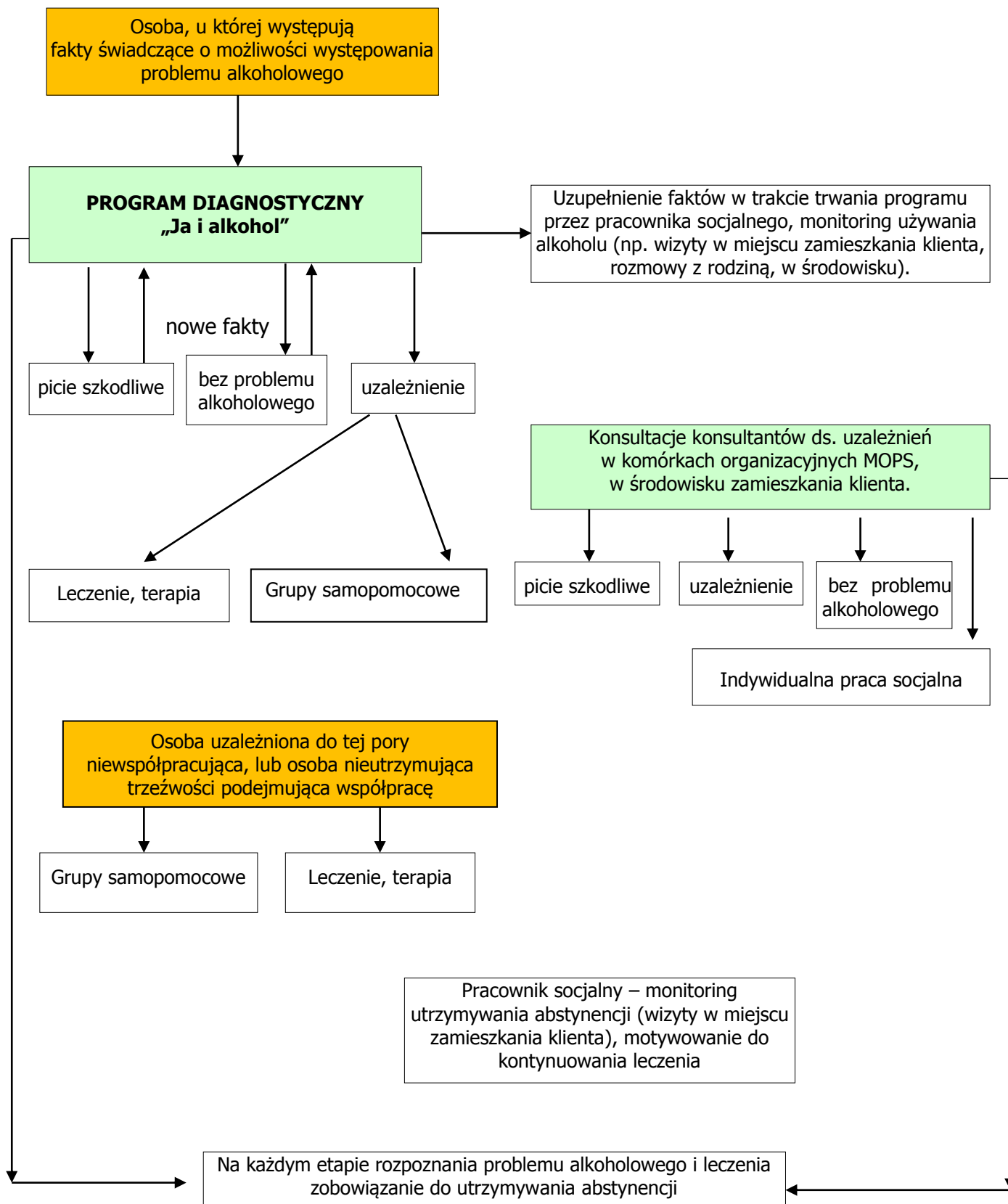
10.3 Ocena realizacji celów oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji zadań z zakresu pomocy rodzinie z problemem bezrobocia.

	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Wydatki na realizację programu na rzecz osób bezrobotnych (w zł.)	304 972,62	184 935,79	117 005,26	104 843,56
Liczba rodzin z dysfunkcją bezrobocie objętych pomocą	3 684	3 436	3 116	2 737
Roczny koszt programu na rodzinę (w zł.)	82,78	53,82	37,54	38,30

Znaczne obniżenie liczby osób bezrobotnych objętych pomocą MOPS związany był ze zmieniającą się sytuacją na lokalnym rynku pracy oraz wprowadzeniem Programu 500 + dla rodzin wychowujących dzieci. Równocześnie koszty pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, pozostały na podobnym, jak w poprzednim roku poziomie, co związane było z wykorzystywaniem szerokiej oferty wsparcia dla osób pozostających bez zatrudnienia, w tym realizacji na szerszą skalę Programu Aktywizacja i Integracja. Ponadto Ośrodek nadal pozyskuje dodatkowe środki na realizację działań nakierowanych na wsparcie osób bezrobotnych m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego.

XI. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Przeciwdziałanie uzależnieniom stanowi jeden z elementów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Katowice na lata 2016-2021, Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016 rok oraz Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2016 rok.

Realizatorami tego zadania są przede wszystkim: Pełnomocnik Prezydenta ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach. Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest prowadzenie działalności edukacyjno-profilaktycznej w zakresie uzależnień oraz diagnostyczno - motywacyjnej dotyczącej klientów z problemem alkoholowym.

Cele szczegółowe realizowane przez MOPS:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie.

Formy realizacji:

- prowadzenie w/w działalności przez konsultantów ds. uzależnień Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Centrum Rehabilitacji Społecznej (opis w rozdziale VI),
- prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej (opis w rozdziale IX),
- prowadzenie świetlic specjalistycznych dla dzieci oraz specjalistycznych klubów dla młodzieży (w ramach ww. programów - opis w rozdziale IV).

11.1 Konsultanci ds. uzależnień

Konsultanci ds. uzależnień pomagają klientom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w rozwiązywaniu problemów alkoholowych w ścisłej współpracy z pracownikami socjalnymi Terenowych Punktów Pomocy Społecznej. Prowadzą następującą działalność:

1. Działalność diagnostyczną w zakresie:

- picia szkodliwego,
- uzależnienia od alkoholu,
- sytuacji w rodzinie z problemem alkoholowym.

Lata	2016	2015	2014	2013	2012
Łączna liczba osób/rodzin objętych pomocą konsultantów ds. uzależnień przy OIK i CRS w tym:	284	334	381	395	272
osoby z problemem alkoholowym	273	327	373	369	251
osoby z rodzin z problemem alkoholowym	11	7	8	26	21

Na przestrzeni ostatnich lat zauważalna jest tendencja spadkowa dotycząca osób/rodzin objętych pomocą konsultantów MOPS. Ta sama tendencja zauważalna jest analizując liczbę rodzin korzystających z pomocy MOPS. Sumarycznie, w ostatnich 5 latach, konsultanci ds. uzależnień OIK udzielili pomocy około tysiącu sześciuset sześćdziesięciu sześciu osobom, a co istotne, rzadko zdarza się, aby te same osoby powracały ponownie do konsultacji.

2. Działalność diagnostyczno - motywacyjną dotyczącą klientów z problemem alkoholowym prowadzoną poprzez:

- konsultacje indywidualne, grupowe,
- wizyty w środowisku.

Lata	2016	2015	2014	2013	2012
Konsultacje indywidualne dla klientów MOPS realizowane przez konsultantów ds. uzależnień przy OIK i CRS	426	432	420	434	428
Konsultacje indywidualne dla mieszkańców Katowic nie będących klientami MOPS	11	9	8	11	17

Zakłada się, że pozostanie liczby konsultacji indywidualnych na podobnym poziomie wynika z indywidualnego diagnostycznego bądź motywacyjnego prowadzenia klienta.

3. Prowadzenie programu diagnostycznego pod kątem występowania u klientów problemu alkoholowego (program „Ja i alkohol”)

„Ja i Alkohol”, program przeznaczony dla osób, u których zaobserwowano fakty świadczące o możliwości występowania problemu alkoholowego. Celem udziału w zajęciach jest rozpoznanie przez klientów własnego stylu picia, negatywnych konsekwencji wynikających z używania alkoholu oraz edukacja na temat problematyki alkoholowej. Klient, u którego rozpoznano uzależnienie od alkoholu otrzymuje także informacje dotyczące form i miejsc leczenia odwykowego, konstruuje indywidualny plan leczenia.

Spotkania grupowe odbywają się 2 razy w tygodniu i trwają 2 godziny. Integralną częścią programu są spotkania indywidualne z prowadzącym konsultantem.

Lata	2016	2015	2014	2013	2012
Liczba osób uczestniczących w zajęciach	71	104	124	123	151
Liczba spotkań	87	98	94	88	88
Liczba osób z rozpoznaniem uzależnienia od alkoholu	21	30	41	86	66
Liczba osób z rozpoznaniem piciem szkodliwym	10	20	15	21	20
Liczba osób bez rozpoznanego problemu alkoholowego	7	7	2	6	5
Liczba osób bez rozpoznania	33	47	66	10	60

Liczba osób uczestniczących w programie „Ja i alkohol” spada, co ma swoje odzwierciedlenie w tendencji spadkowej ogólnej liczby osób korzystających z pomocy MOPS i objętych pomocą konsultantów ds. uzależnień OIK. Spada liczba osób z rozpoznaniem uzależnienia od alkoholu oraz piciem szkodliwym. Analizując wartości liczbowe przypisane do rubryki liczby osób bez rozpoznanego problemu alkoholowego, które to wartości utrzymują się na podobnym poziomie, można uczynić założenie, że do programu kierowane są osoby, u których stosunkowo wcześniej zaobserwowano fakty używania alkoholu.

Osoby bez rozpoznania to osoby, które z różnych powodów (zdrowotnych, podjęcia zatrudnienia, a także psychodegradacji w wyniku intensywnego picia alkoholu) przerwały udział w programie.

4. Interwencja kryzysowa i pomoc rodzinie z problemem alkoholowym obejmuje pomoc w formie interwencji kryzysowej dla członków rodzin.

Lata	2016	2015	2014	2013	2012
Problem nadużywania substancji psychoaktywnych w rodzinie (osoby)	101	84	61	74	74

5. Działalność szkoleniowa dla pracowników MOPS.

Szkolenia dotyczą problematyki uzależnień oraz specyfiki i sposobów postępowania w pracy socjalnej z osobą z problemem alkoholowym, tj. rozpoznawanie problemu, motywowanie i kierowanie do miejsc terapeutycznych. Zawierają treści dotyczące dysfunkcji w rodzinie alkoholowej i podstawowy warsztat pracy z członkami rodziny alkoholowej. Szkolenie z zakresu podstawowej wiedzy nt. problemów alkoholowych i ich rozwiązywania zorganizowano dla pracowników socjalnych, wychowawców świetlic specjalistycznych, asystentów rodzin oraz koordynatorów pieczy zastępczej. Na bieżąco realizowane są konsultacje dla pracowników socjalnych w zakresie planowania pracy socjalnej z klientem z problemem alkoholowym.

Lata	2016	2015	2014	2013	2012
Liczba pracowników biorących udział w szkoleniu	25	22	26	9	18
Liczba spotkań	4	6	4	2	4
Liczba godzin	28	38	23	12	24
Liczba konsultacji dla pracowników socjalnych	144	116	97	105	121

11.2 Inne zadania

- W ramach współpracy Ośrodka z grupami wsparcia konsultanci ds. uzależnień, pracownicy socjalni prowadzą profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną dla osób i ich rodzin z problemem alkoholowym, zapoznając klientów z bieżącą ofertą programową stowarzyszeń i grup samopomocowych działających na terenie miasta Katowice. Klienci z problemem alkoholowym, uczestnicząc w spotkaniach tych grup nabywają umiejętność zdrowego stylu życia bądź też podtrzymują abstynencję.
- Konsultanci ds. uzależnień biorą udział w posiedzeniach grup roboczych w sprawach rodzin, w których współwystępuje problem alkoholowy i przemocy.
- Konsultanci ds. uzależnień pozostają we współpracy z placówkami terapii uzależnień na terenie Katowic i miastach ościennych, m.in. poprzez organizowanie spotkań z przedstawicielami tychże placówek.

W 2016 roku, w miesiącu czerwcu, odbyło się spotkanie konsultantów ds. uzależnień z przedstawicielami placówek terapii uzależnień w Katowicach: Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia NZOZ „ALTERMED” ul. Podgórna 4, Ośrodek Promocji Zdrowia Trzeźwości i Rozwoju Osobistego „AZTIRO” NZOZ ul. Rolna 7, Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Oddział Katowice ul. Warszawska 19, Poradnia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych. Ul Powstańców 31

Natomiast w miesiącu wrześniu konsultanci ds. uzależnień spotkali się z przedstawicielami placówek terapii uzależnień spoza Katowic, tj. Samodzielnego Publicznego Zakładu Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Siemianowicach Śląskich oraz Ośrodkiem Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień w Mysłowicach.

- Zorganizowano także spotkanie z Pełnomocnikiem Prezydenta ds. Uzależnień. Celem spotkania była wymiana informacji dot. dostępności do oferty terapeutycznej osób uzależnionych od alkoholu z deficytami w funkcjonowaniu.

XII. ŚWIADCZENIA RODZINNE, ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE I FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach realizuje zadania w zakresie świadczeń rodzinnych, zasiłków dla opiekunów oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego, jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

12.1 Świadczenia rodzinne

Świadczeniami rodzinnymi są:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy,
- 3) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- 4) świadczenie rodzicielskie.

Realizacja świadczeń rodzinnych w okresie od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016 roku przedstawiała się następująco:

	Liczba osób uprawnionych	Wyplacona kwota (w zł.)	Wysokość świadczenia (w zł.)*
Zasiłek rodzinny z dodatkami	8 821	15 578 931,14	X

Zasiłek rodzinny	8 821	10 227 797,21	Do 31.10. 2016 89 zł na dziecko do 5-go roku życia; 118 zł na dziecko powyżej 5-go roku życia do 18-go roku życia oraz 129 zł na dziecko powyżej 18-go roku życia do 24-go roku życia.

			Od 1.11.2016 95 zł na dziecko do 5-go roku życia; 124 zł na dziecko powyżej 5-go roku życia do 18-go roku życia oraz 135 zł na dziecko powyżej 18-go roku życia do 24-go roku życia.
Urodzenia dziecka	546	502 682,29	1000 zł
Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	268	790 814,15	400 zł
Samotnego wychowywania dziecka	872	1 603 406,68	185 zł (od 1.11.2016 – 193 zł), plus 80 zł dla dziecka z orzeczoną niepełnosprawnością, lub znacznym stopniem niepełnosprawności
Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 358	1 205 296,04	90 zł do 31.10.2016; 95 zł od 1.11.2016
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	652	611 263,92	Do 31.10. 2016 80 zł dla dziecka do 5 roku życia, 100 zł dla dziecka powyżej 5 roku życia Od 1.11. 2016 90 zł dla dziecka do 5 roku życia, 110 zł dla dziecka powyżej 5 roku życia
Rozpoczęcia roku szkolnego	5 835	567 405,79	100 zł
Podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	137	70 265,06	105 zł (od 1.11.2016 – 113 zł), jeżeli dziecko zamieszkuje w miejscowości, w której znajduje się szkoła, 63 zł (od 1.11.2016 – 69 zł), jeżeli dziecko dojeżdża do szkoły

* Od 1 stycznia 2016 roku, w przypadku przekroczenia kryterium dochodowego uprawniającego do pobierania zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego, świadczenia przyznawane są w niepełnej wysokości według zasady „złotówka za złotówkę”.

Świadczenia opiekuńcze w tym:

Zasiłek pielęgnacyjny	6 623	11 065 419,00	153 zł
Świadczenie pielęgnacyjne	573	7 946 038,00	1300 zł
Specjalny zasiłek opiekuńczy	88	328 822,80	520 zł

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	1 741	1 741 000,00	1000 zł
Świadczenie rodzicielskie	897	5 513 735,64	1000 zł

W okresie od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016 roku wypłacono również pomoc dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne dla 2 osób, którym wypłacono świadczenia na łączną kwotę **1 200 zł**.

12.2 Zasiłki dla opiekunów osób niepełnosprawnych

Od maja 2014 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadanie jakim jest przyznawanie i wypłata zasiłków dla opiekunów, czyli dla osób, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia.

Realizacja zasiłków dla opiekunów w okresie od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016 roku przedstawiała się następująco:

	Liczba osób uprawnionych	Wypłacona kwota (w zł.)	Wysokość świadczenia (w zł.)
Zasiłek dla opiekuna	94	538 292,00	520 zł

12.3 Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł.

Realizacja świadczeń z funduszu alimentacyjnego w okresie od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016 roku przedstawiała się następująco:

	Liczba osób uprawnionych	Wypłacona kwota (w zł.)	Średnie świadczenie (w zł)
Fundusz alimentacyjny	2 483	9 879 370,06	389,38

12.4 Świadczenie wychowawcze

Od 1 kwietnia 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje ustawę o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W ramach realizacji ustawy przyznawane jest świadczenie wychowawcze, które wynosi 500 zł miesięcznie na dziecko. W stosunku do drugiego i kolejnych dzieci w rodzinie, świadczenie wychowawcze nie jest związane z kryterium dochodowym. W stosunku do pierwszego dziecka w rodzinie przyznanie świadczenia związane jest z kryterium dochodowym, które wynosi 800 zł na osobę w rodzinie lub 1200 zł w przypadku, gdy w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne.

Realizacja świadczeń wychowawczych w okresie od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016 roku przedstawiała się następująco:

	Liczba dzieci	Wypłacona kwota (w zł.)	Wysokość świadczenia (w zł.)
Świadczenie wychowawcze	19 893	85 851 688,10	500,00

XIII. PROWADZENIE POSTĘPOWAŃ WOBEC DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania w zakresie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

W okresie od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016 zostały podjęte następujące działania wobec dłużników alimentacyjnych:

Liczba dłużników alimentacyjnych, których wezwano do zgłoszenia się w celu przeprowadzenia wywiadu	2650
Liczba dłużników, którzy zgłosili się na wezwanie w celu przeprowadzenia wywiadu	420
Liczba wydanych decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	188
Liczba dłużników, w stosunku do których wystąpiono do prokuratury o ściganie za przestępstwo niealimentacji	205
Liczba dłużników, w stosunku do których wystosowano wnioski do Biura Praw Jazdy i Rejestracji Pojazdów o zatrzymanie prawa jazdy	57

W stosunku do części dłużników trwa postępowanie mające na celu ustalenie organu właściwego dłużnika lub stwierdzenie, iż nie istnieje organ właściwy do przeprowadzenia postępowania wobec dłużnika alimentacyjnego, ponieważ przebywa on w areszcie śledczym, zakładzie karnym (ok. 240 osób) lub poza granicami RP (ok. 195 osób). W stosunku do 790 dłużników nie ustalono miejsca pobytu.

W celu zwiększenia skuteczności egzekucji, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach współpracuje z dwoma biurami informacji gospodarczej. Dłużnicy, których zaległość przekracza 6 miesięcy wpisywani byli do Krajowego Rejestru Długów, rejestru „Infomonitor”, rejestru „ERIF” oraz Krajowego Biura Informacji Gospodarczej S.A.

W wyniku prowadzonego postępowania w 2016 roku od dłużników alimentacyjnych wyegzekwowano kwotę **1 768 284,40 zł**, z czego na dochody gminy Katowice przekazano kwotę **323 989,84 zł**.

XIV. DODATKI MIESZKANIOWE

14.1 Rozpatrywanie wniosków o dodatki mieszkaniowe

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadanie własne gminy w zakresie przyznawania dodatków mieszkaniowych. Przyjęto strukturę organizacyjną, która opiera się na rozdzieleniu trzech etapów postępowania administracyjnego w sprawie przyznania dodatku mieszkaniowego.

- I Etap – przyjęcie wniosku, odbywa się w Dziale Poradnictwa i Informacji (w dzielnicach Katowic), gdzie następuje wstępna weryfikacja danych zawartych we wniosku oraz wymaganych załączników i dokumentów;
- II Etap – rozpatrzenie wniosku, sprowadza się do merytorycznej oceny informacji przekazanych przez klienta oraz przeprowadzenia postępowania, które zostaje zakończone wydaniem decyzji administracyjnej;
- III Etap – realizacja wydanych decyzji administracyjnych, odbywa się w Dziale Realizacji Świadczeń.

Poniżej przedstawiamy realizację zadania w 2016 r. przyznawanie dodatków mieszkaniowych.

	Liczba przyznanych świadczeń	Wyplacona kwota	Średnie miesięczne świadczenie
dodatki mieszkaniowe - KZGM	25 305	6 915 402,33	273,28
dodatki mieszkaniowe - spółdzielnie	16 420	4 175 081,65	254,27
dodatki mieszkaniowe - zakładowe	1 945	472 366,87	242,86
dodatki mieszkaniowe - pozostałe	16 183	4 204 492,42	259,81
RAZEM	59 853	15 767 343,27	263,43

Zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. 2013.966 z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Transportu Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 26.04. 2013 roku w sprawie przeprowadzania wywiadu środowiskowego (Dz.U.2013.589) w 2016 roku przeprowadzono **1 032** wywiady środowiskowe u wnioskodawcy celem weryfikacji danych zawartych we wniosku. Ponadto dodatkami mieszkaniowymi w ww. okresie objęto **6 271** rodzin.

14.2 Ocena realizacji celów oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji zadania - przyznawanie dodatków mieszkaniowych:

	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Ilość przyjętych wniosków	12 837	12 400	11 565	10 861
Kwota wypłaconych świadczeń	17 709 999,51	18 231 372,36	16 981 658,12	15 767 343,27
Średnie miesięczne świadczenie	251,72	265,13	263,67	263,43

W roku 2016 kwota wypłaconych świadczeń zmniejszyła się w porównaniu do 2015 roku o **1 214 314,85 zł**, pomimo rewaloryzacji rent i emerytur od 01 marca 2016 r. i podwyżek czynszu komunalnego na podstawie Zarządzenia nr 866/2016 Prezydenta Miasta Katowice z dnia 15 czerwca 2016 r. w sprawie ustalania stawek czynszu za najem lokali mieszkalnych, czynszu za najem lokali socjalnych i pomieszczeń tymczasowych stanowiących mieszkaniowy zasób miasta Katowice zarządzanych przez jego jednostki organizacyjne. Spadek wypłaty świadczenia spowodowany był zmniejszeniem ilości złożonych wniosków o **704**.

XV. ZRYCZAŁTOWANY DODATEK ENERGETYCZNY

Od 1 stycznia 2014 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach realizuje zadanie – dodatek energetyczny. W okresie od 1 stycznia 2016 do 31.12.2016 roku realizacja ww. świadczenia przedstawiała się następująco:

Liczba wypłaconych dodatków energetycznych			
dla:			Ogółem
gospodarstwa domowego prowadzonego przez osobę samotną	gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 4 osób	gospodarstwa domowego składającego się z co najmniej 5 osób	
13 936	17 244	3 577	34 757
Kwota wypłaconych dodatków energetycznych			Ogółem
156 427,84	268 748,76	66 880,44	492 057,04

XVI. PROMOCJA OŚRODKA

16.1 Konferencje

W 2016 roku pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej uczestniczyli w konferencjach i seminariach organizowanych w odpowiedzi na zmieniający się stan prawny oraz ewolucję zadań stawianych przed służbami pomocy społecznej.

Konferencje i seminaria obejmowały następującą tematykę:

- Konferencja "Współczesne wyzwania pracy z rodziną";
- Konferencja "Laboratorium Inicjatyw Społecznych i Integracji Twórczej";
- IV ogólnopolska Konferencja naukowo - szkoleniowa „Psychologia i ratownictwo”;
- Konferencja „Ewolucja systemu wspierania rodziny - priorytety i wyzwania”;
- Konferencja Trzech Sekcji Psychoterapii dotyczącej agresji;
- Spotkanie "Absolwent, praca integracja, stabilne zatrudnienie - osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej”;

- Konferencja „Międzynarodowe Dni Mediacji”;
- Konferencja "Elektroniczny rodzinny wywiad środowiskowy oraz systemy centralne-utrzymanie, rozwój i wsparcie użytkowników”;
- Konferencja "Zaburzenia ze spektrum autyzmu”;
- Konferencja „Integracja Społeczności Romskiej”;
- Konferencja „Doradztwo zawodowe - między instytucjami rynku pracy, pomocą społeczną a systemem edukacji”;
- Konferencja "Integracja społeczności romskiej w środowisku lokalnym”;
- Warsztaty „Adolescencja - uwarunkowania psychologiczne oraz zagrożenia”;
- Konferencja „Nowy model usług społecznych - porozmawiajmy o deinstytucjonalizacji”;
- Konferencja "FAS w perspektywie interdyscyplinarnej”;
- Konferencja "Doradztwo zawodowe - między instytucjami rynku pracy, pomocą społeczną a systemem edukacji”;
- Konferencja "Zbudować przymierze. Relacja terapeutyczna w pracy z rodzinami i parami”;
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa "Rola dzielnicowego w zapewnieniu bezpieczeństwa lokalnego”;
- Konferencję naukowo-szkoleniową "Starość - jej ciemność, jej światłość”;
- Konferencja "Wzmacnianie rodziny w budowaniu relacji międzyludzkich”;
- Konferencja "Zaburzenia otępienne jako problem zdrowotny i społeczny”;
- Konferencja „Super wizja w pomocy społecznej i w pracy socjalnej”;
- Konferencja "Natura i kultura. Psychoterapia wobec fenomenu agresji we współczesnym świecie”;
- Konferencja "Trauma - Przywiązanie – Interpodmiotowość” połączona z warsztatami nt. traumy, żałoby;
- Konferencja "Polsko - Czeskie Doświadczenia w zakresie pomocy społecznej”;
- Konferencja "Rewitalizacja - Kultura - Innowacje. Współczesne wyzwania pracy socjalnej”;
- Konferencja poświęcona Chorobie Parkinsona;
- Konferencja "Moje bezpieczne? dziecko”;
- Konferencja "Budowanie wizerunku pomocy społecznej efektywna współpraca z mediami”;
- Konferencja "Bezdomność - problemy prawne, innowacyjne rozwiązania”;
- Konferencja "Moc! Na Ty...a ja?”;
- Konferencja "Czas psychoterapii”;
- Konferencja naukowo - metodyczna "Dziecko ze stomią w szkole”;
- Konferencja i warsztaty "Wielkość w jedności”;
- Spotkanie w zakresie realizacji zadań wynikających z programu "500+”;
- Konferencja „Małe dziecko niepełnosprawne - kompleksowa diagnoza, pomoc i wsparcie”;
- Konferencja „Specjalizacja prawników”;
- Konferencja w ramach Tygodnia Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepiętstwem;
- Konferencja "Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych - wdrażanie na poziomie lokalnym”;
- Konferencja "Różne oblicza rodziny”;
- Konferencja "Rola Mediów lokalnych w budowaniu demokracji i wolności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym”.

W dniu 20 października 2016 r. w Sądzie Rejonowym Katowice – Zachód przy ul. Warszawskiej 45 odbyła się konferencja pt. „Mediacja jako alternatywa dla Policji, Sądu i Służb Socjalnych, zorganizowana przez Prezes Sądu w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Mediacji. W trakcie konferencji jednym z prelegentów był przedstawiciel Ośrodka, który przedstawił prezentację nt. „Mediacje jako integralny element oferty wsparcia służb pomocy społecznej”. Pokłosiem konferencji będzie zorganizowanie w 2017 r. przez Sąd Rejonowy Katowice - Zachód bezpłatnego szkolenia z zakresu mediacji m.in. dla pracowników Ośrodka

(asystentów rodziny, pracowników socjalnych, pedagoga).

W dniu 1 grudnia 2016 roku w siedzibie Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach odbyła się konferencja pt. „Ewolucja systemu wspierania rodziny – priorytety i wyzwania” zorganizowana przy współudziale naszego Ośrodka. W trakcie konferencji, podzielonej na dwie sesje, podejmowano tematy związane z asystenturą. Referat na ten temat wygłosił m.in. pracownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach - Główny Specjalista CPS. Na konferencję zostali zaproszeni przedstawiciele świata nauki oraz władz miasta i województwa (m.in. Zastępca Naczelnika Wydziału Polityki Społecznej Miasta Katowice, Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego). Druga sesja została poświęcona poradnictwu i duszpasterstwu rodzin. W trakcie konferencji uczestnicy mieli okazję do dyskusji, wymiany doświadczeń, również z prelegentami. Niezmiernie ważna dla goszczących na konferencji asystentów była możliwość wymiany doświadczeń, uzyskania wskazówek do pracy, pozyskania informacji od dr hab. Izabeli Krasiejko, badaczki i autorki wielu prac naukowych na temat asystenta rodziny, superwizora środowiska, opiekuna merytorycznego strony internetowej dla asystentów rodziny, członka Rady Merytorycznej w Polskim Stowarzyszeniu Terapeutów Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach.

16.2 Artykuły, publikacje, kontakty z mediami

W styczniu 2016 roku Dyrektor Ośrodka dla Dziennika Zachodniego udzielił wywiadu dotyczącego otwarcia w Katowicach mieszkania treningowego dla dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie.

W lutym 2016 roku Kierownik Terenowego Punktu Pomocy Społecznej nr 4 udzielił wywiadu dla Radia Katowice w sprawie jednej z rodzin.

W listopadzie 2016 roku Kierownik OIK wziął udział w godzinnej audycji Radia Katowice nt. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ponadto Zastępca Dyrektora Ośrodka w VI 2016 roku udzielił wywiadu dla Dziennika Zachodniego nt. realizacji programu „Rodzina 500+” a w X 2016 roku dla gazety Nasze Miasto nt. „Akcji Zima”.

Kierownik Działu ds. bezdomnych kontaktował się również z mediami, udzielając wywiadów w sprawie problematyki bezdomności oraz systemu rozwiązywania problemów osób i rodzin bezdomnych, w tym m.in. z TVP 2, Telewizją Katowice, Telewizją „Silesia”, Telewizją Kablową „Telpol”, Radiem Katowice i Radiem eM.

W 2016 roku Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych uczestniczył jako ekspert w audycjach poradniczo-edukacyjnych Radia Katowice „Masz prawo” oraz „Każdemu damy radę”. W audycjach tych omawiane były tematy związane z programem „Rodzina 500+”, przepisami dotyczącymi świadczeń dla opiekunów osób niepełnosprawnych oraz funduszem alimentacyjnym. W omawianym okresie Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych pełnił również funkcję eksperta w Gazecie Prawnej w zakresie świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych. W okresie przyjmowania pierwszych wniosków do programu „Rodzina 500+” brał udział również w wielu audycjach informacyjnych oraz poradnikowych.

16.3 Nagrody, wyróżnienia

Z okazji Dnia Pracownika Socjalnego, przypadającego 21 listopada 2016 r., w imieniu Prezydenta RP, wręczono odznaczenia państwowe pracownikom zasłużonym w działalności na rzecz pomocy społecznej i pracy na rzecz osób potrzebujących. Czterech zasłużonych pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej otrzymało srebrny medal za długoletnią służbę.

W dniu 7 października 2016 r. Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, otrzymał z rąk Komendanta Miejskiej Policji w Katowicach, gratulacje i podziękowania za pomoc wniesioną w realizację programu „Bezpieczna Przystań”. Projekt „Bezpieczna przystań” został wybrany przez komisję konkursową MSWiA jako najlepszy projekt w kraju w obszarze zapobiegania przestępstwom przeciwko osobom starszym i reprezentował Polskę w konkursie „Europejskiej Nagrody w Dziedzinie Zapobiegania Przestępczości” (ECPA).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Katowice realizujący w ramach projektu „Włącz się! Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach” Program Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych „Teraz My!”, zajął I miejsce w konkursie „Lodołamacze 2016” w kategorii INSTYTUCJA za działania na polu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Ponadto w dniu 06.12.2016 roku pracownicy Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej otrzymali podziękowania za zaangażowanie, wsparcie i pomoc w realizacji programu profilaktycznego „Moc Na Ty”, który powstał w trosce o bezpieczeństwo kobiet i dzieci doznających różnych form przemocy i wykorzystania.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach otrzymał również podziękowania za zaangażowanie pracowników w sprawy seniorów podczas V Kongresu „Obywatel Senior”, a w szczególności za udzielane porady, uczestnictwo w panelach i debatach.

16.4 Kampania Na Rzecz Rodzicielstwa Zastępczego

W 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach przy wsparciu Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta przeprowadził kolejną edycję kampanii na rzecz rodzicielstwa zastępczego w Katowicach. Kampania miała na celu pozyskanie z grona mieszkańców Katowic kandydatów do pełnienia funkcji rodziców zastępczych. W 2016 roku dzięki wsparciu Księdza Arcybiskupa Metropolity Katowickiego podjęto współpracę z katowickimi parafiami, w których odczytano ogłoszenia dotyczące pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze oraz rozwieszono plakaty i ulotki na przykościelnych tablicach informacyjnych. W sumie przekazano do katowickich parafii 50 plakatów i 100 ulotek.

Materiały informacyjne rozpowszechnianie były również za pośrednictwem Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta w różnych instytucjach i organizacjach działających na terenie miasta tj. przychodnie zdrowia, sanepid, żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja oraz wydziałach Urzędu Miasta Katowice. W sumie do Wydziału Polityki Społecznej przekazano 40 plakatów i 300 ulotek.

W 2016 roku przeprowadzono również akcję promocyjną za pośrednictwem katowickich kin należących do Instytucji Filmowej „Silesia – Film”. Na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach w okresie od 11 listopada do 08 grudnia 2016 r. przeprowadzono emisję 30-sekundowego filmu promującego kampanię na rzecz rodzicielstwa zastępczego. Film był wyświetlany przed każdym seansem repertuarowym na wszystkich pięciu ekranach kin Kosmos, Rialto i Światowid.

XVII. SYSTEM WSPARCIA ROZWOJU ZAWODOWEGO DLA PRACOWNIKÓW OŚRODKA

17.1 Szkolenia indywidualne

Pracownicy Ośrodka uczestniczą w różnych formach podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Prowadzona w MOPS Katowice działalność szkoleniowa ma na celu zwiększenie poziomu specjalistycznej wiedzy pracowników, rozwój umiejętności niezbędnych do prawidłowego wykonywania zadań, a także profesjonalizm i fachowość w funkcjonowaniu Ośrodka. Stałe podnoszenie jakości świadczonych usług oraz doskonalenie stosowanych metod i form pracy socjalnej jest odpowiedzią na zapotrzebowanie mieszkańców Katowic. W 2016 roku pracownicy uczestniczyli w **102 szkoleniach**, w tym w **31 szkoleniach bezpłatnych** oraz **71 szkoleniach płatnych**. Pracownicy MOPS uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej województwa śląskiego w ramach projektu pn. „*Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020*”.

17.2 Szkolenia grupowe

W ramach dbania o podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników Ośrodka oraz rozwój ich umiejętności zawodowych w 2016 r. zostały zaplanowane, przygotowane i zrealizowane przez pracowników Ośrodka szkolenia specjalistyczne. Stanowiły one odpowiedź na zidentyfikowane i stale aktualizowane zapotrzebowanie zgłaszane przez pracowników Ośrodka.

Ilość szkoleń	22
Liczba uczestników	263

17.3 Zespoły Konsultacyjne

Zespół Konsultacyjny jest grupową metodą wsparcia rozwoju zawodowego pracowników socjalnych w realizacji standardów pracy socjalnej z klientem pomocy społecznej. Zespoły Konsultacyjne prowadzone były przez pracowników Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii oraz Zespołu ds. Pieczy Zastępczej. Również w przypadku zespołów formuła spotkań, ich tematyka, czas trwania i częstotliwość stanowiła odpowiedź na zgłaszane przez pracowników Ośrodka potrzeby i oczekiwania.

	Ilość spotkań	Liczba godzin
Zespół Konsultacyjny dla pracowników pracujących z rodzinami z problemami opiekuńczo - wychowawczymi	4	8
Zespół Konsultacyjny dla pracowników pracujących z rodzinami zastępczymi i usamodzielnianymi wychowankami	5	10
Zespół Konsultacyjny dla pracowników pracujących z osobami starszymi i niepełnosprawnymi	4	8

17.4 Konsultacje indywidualne

W roku 2016 pracownicy jednostek wsparcia (CPS, CRS, OIK, Sekcji Prawnej) udzielali konsultacji indywidualnych pracownikom Ośrodka pracującym z różnymi grupami klientów. Celem konsultacji indywidualnych było wsparcie pracownika w pracy z klientem pomocy społecznej, ustalenie zakresu działań podejmowanych na rzecz klienta/rodziny, a także uzyskanie większego wglądu w swoje umiejętności zawodowe.

Rodzaj konsultacji	Liczba godzin konsultacji	Ilość spotkań konsultacyjnych
Psychologiczne i pedagogiczne	824	1 079
Udzielane przez asystentów rodziny	1 419	1 424
Udzielane przez konsultantów ds. bezrobocia/trenera pracy	69	136
Udzielane przez konsultantów OIK/CPU	210	278
Udzielane przez konsultantów CRS	1 215	506
Udzielane przez konsultantów prawnych	60	60

17.5 Studia podyplomowe, specjalizacje

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej umożliwia pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych w formie kształcenia i doksztalcania prowadzonego w szkołach dla dorosłych, na studiach licencjackich, magisterskich, magisterskich uzupełniających oraz na studiach podyplomowych. W 2016 roku zawarte zostały **4 umowy szkoleniowe** na podnoszenie kwalifikacji zawodowych i przyznanie dodatkowych świadczeń dla pracowników biorących udział w studiach podyplomowych.

W 2016 roku **3 pracowników** Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ukończyło indywidualnie studia podyplomowe oraz **jeden pracownik** indywidualnie studia magisterskie.

17.6 Superwizje indywidualne i grupowe

W 2016 r. kontynuowano poradnictwo metodyczne skierowane do pracowników Ośrodka w formie superwizji psychologicznych i merytorycznych.

Celem superwizji psychologicznych i merytorycznych jest wspieranie pracowników Ośrodka w realizacji zadań, w szczególności w prowadzeniu pracy socjalnej z klientami pomocy społecznej. Superwizje prowadzone były przez zewnętrznych superwizorów posiadających niezbędne kompetencje i kwalifikacje.

Ilość superwizji psychologicznych	24
Liczba godzin superwizji psychologicznych	56
Ilość superwizji merytorycznych	17
Liczba godzin superwizji merytorycznych	53

17.7 Wizyty studyjne

W styczniu 2016 roku przedstawiciele Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Warsztatu Terapii Zajęciowej w Jastrzębiu – Zdroju przyjechali na wizytę studyjną do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach i spotkali się z pracownikami Projektu „Włącz się! Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach” w celu uzyskania informacji na temat zasad organizacji i działalności katowickiego mieszkania treningowego. Podobna wizyta miała miejsce w lutym z udziałem pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu.

W marcu 2016 roku odbyła się wizyta studyjna streetworkerów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziale ds. bezdomnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie. W czerwcu 2016 r.

streetworkerzy uczestniczyli w wizycie studyjnej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej we Wrocławiu. Wizyty obejmowały wymianę doświadczeń w pracy z osobami bezdomnymi przebywającymi w pomieszczeniach niemieszkalnych. W czerwcu 2016 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dziale ds. bezdomnych odbyła się wizyta studyjna przedstawicieli MOPS Rzeszów. Wizyta dotyczyła zagadnień skutecznego systemu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu bezdomności w mieście Katowice.

We wrześniu 2016 r. odbyła się również wizyta studyjna pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Piekarach Śląskich w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Katowicach, mająca na celu wymianę doświadczeń w zakresie organizacji i prowadzenia Programu Aktywizacja i Integracja. Wizyta ta pozwoliła pracownikom obu ośrodków wprowadzić zmiany i innowacje w pracy z osobami bezrobotnymi.

W dniu 29.09.2016 r. odbyła się wizyta studyjna pracowników Ośrodka w nowo otwartym mieszkaniu chronionym, treningowym w Warszawie, prowadzonym przez Stowarzyszenie Otwarte Drzwi. Spotkanie pozwoliło na wymianę doświadczeń oraz zaowocowało planem współpracy.

W dniu 08.11.2016 r. odbyła się wizyta studentów WSB w Chorzowie w tut. Ośrodku. Celem wizyty było przybliżenie pracy Ośrodka ze szczególnym zwróceniem uwagi na zapoznanie się ze specyfiką pracy Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii, Zespołu ds. Asysty Rodzinnej, zarówno jako wsparcia mieszkańców miasta Katowice oraz pracowników ww. zespołu. Wskazano na pozytywne płynące ze współpracy asystentów ze specjalistami w zakresie pedagogiki, psychologii, terapii rodzinnej a także poradnictwa zawodowego czy prawnego. Podkreślano, że rozwiązania te pozwalają asystentom optymalnie wspierać klientów w dokonywaniu pozytywnych zmian w funkcjonowaniu ich rodzin. Szczegółowo omówiono zakres możliwych oddziaływań terapeutycznych, pedagogicznych, mediacyjnych także w ramach projektów z funduszy unijnych. Wskazano na szeroki wachlarz wsparcia specjalistów poradnictwa zawodowego i prawnego, sygnalizowano najczęściej pojawiające się problemy w rodzinach i wyzwania, które niesie ze sobą praca z rodzinami w mieście Katowice. Część spotkania na prośbę wykładowcy oraz studentów została poświęcona omówieniu możliwości podejmowania praktyk studenckich w Ośrodku oraz wymogów formalnych zatrudnienia na stanowisku asystenta rodziny. Ponadto zapoznano studentów z etapami pracy asystenta z rodziną, dokumentacją. Studenci zapoznali się również z rozwiązaniami stosowanymi w praktyce asystenta w tut. Ośrodku jak np. udział w zespołach ds. pracy z rodziną.

W dniu 09.11.2016 r. w tut. Ośrodku odbyła się wizyta studyjna asystentów rodziny z MOPS w Sosnowcu. Gospodarzem spotkania było Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii (Zespół ds. Asysty Rodzinnej). Z zaproszenia tut. Ośrodka skorzystało **13** asystentów rodziny wraz z zastępcą kierownika Działu ds. Rodzin i Asysty Rodzinnej. Zespół liczył **14** asystentów rodziny. Celem spotkania był wymiana doświadczeń, zapoznanie się ze specyfiką pracy asystenta a także wskazanie obszarów rozwoju asysty rodziny w każdym z Ośrodków.

17.8 Biblioteka

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach dokłada wszelkich starań, aby pracownicy mogli stale podnosić swoje kompetencje, uzupełniać wiedzę. Dbłość o rozwój zawodowy pracowników Ośrodka przejawia się m.in. poprzez bezpłatne zapewnienie dostępu do zbiorów biblioteki zakładowej Ośrodka.

Zbiory biblioteki zakładowej Ośrodka posiada na stanie pozycje książkowe, czasopisma specjalistyczne oraz materiały audio wizualne. Zbiory są, w miarę możliwości finansowych Ośrodka, uaktualniane i uzupełniane. Zakupy, ewidencjonowanie zbiorów oraz zarządzanie biblioteką zakładową pozostaje w gestii Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii. Przy uzupełnianiu zbiorów uwzględnia się potrzeby zgłaszane przez poszczególne jednostki Ośrodka – na podstawie dokonywanego raz w roku przez Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii rozeznania. Wykaz pozycji zbioru biblioteki wraz z numerami katalogowymi jest stale aktualizowany.

Stan całkowity zasobu bibliotecznego.	2 413 pozycji

XVIII. POZYSKIWANIE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH PRZEZ OŚRODEK W CELU ROZSZERZENIA OFERTY WSPARCIA

18.1 Projekty realizowane w 2016 roku (źródła finansowania)

W 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował następujące projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych:

Nazwa projektu	Źródło finansowania	Grupa docelowa	Działania	Termin realizacji projektu	Koszt projektu w zł
„Włącz się” – Program Aktywizacji Zawodowej i Społecznej w Katowicach”	9.1.6 RPO WSL 2014-2020	Osoby pozostające bez pracy, korzystające z pomocy MOPS (810 osób w okresie 2015-2017)	Realizacja usług aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej w ramach kontraktów socjalnych, programów aktywności lokalnej w 3 dzielnicach oraz programu integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych	01.05.2015 - 31.12.2017 r.	Całkowity koszt projektu: 4 800 000 zł. Poniesiono wydatki w 2016 r.: 1 763 202,71 zł w tym wkład własny: 162 972,39 zł
„Program zajęć grupowych dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie”	Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Osoby stosujące przemoc w rodzinie	Prowadzenie zajęć w formie grupowej dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz monitoring rodzin tych osób, które zakończyły program, pod kątem występowania przemocy domowej.	01.01.2016 - 31.12.2016 r.	Otrzymana dotacja: 14 382 zł. Wykorzystane środki: 14 382 zł.
Romowie – Polacy do dialogu i współpracy	Dotacja Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach Programu integracji społeczności romskiej w Polsce	18 dzieci romskich uczących się w szkołach podstawowych i gimnazjalnych na terenie Katowic	Zapewnienie niezbędnych podręczników i artykułów szkolnych dla dzieci romskich uczących się w szkołach podstawowych i gimnazjalnych na terenie Katowic	1.01.2016 r. – 31.12.2016 r.	Otrzymana dotacja: 7 200 zł Wydatkowana dotacja: 6 966,08 zł
„Młodzi podróżnicy w poszukiwaniu źródła dobrego wychowania”.	Grant Fundacji Banku Zachodniego WBK w ramach programu „Bank Dziecięcych Uśmiechów”	10 wychowanków Świetlicy Specjalistycznej nr 4 w wieku od 8 do 15 lat	W ramach projektu wychowankowie brali udział w zajęciach teoretycznych na terenie placówki oraz wzięli udział w licznych wycieczkach i spotkaniach z ważnymi osobistościami w celu poznawania zasad dobrego wychowania	1.05-30.11.2016	Całkowity koszt projektu: 5 077 zł, (wykonanie: 5 069,75 zł.) w tym dofinansowanie: 3 000 zł. (wykonanie: 2 992,80 zł.)
Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2016.	Środki MRPIPS w ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2016”	Rodziny z problemami opiekuńczo - wychowawczymi	Objęcie usługą asystenta rodziny rodzin naturalnych z różnymi rodzajami problemów przez 16 asystentów rodziny - w tym 16 osób kontynuujących zatrudnienie	01.01.2016 r. - 31.12.2016 r. (refundacja poniesionych kosztów)	Przyznana dotacja: 268 381 zł. Wykorzystano dotację w wysokości: 255 477, 21 zł.
	Środki MRPIPS w ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2016 - Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”	Rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe	Objęcie opieką rodzin zastępczych przez 4 nowo zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz 20 kontynuujących zatrudnienie	01.01.2016 r. – 31.12.2016 r. (refundacja poniesionych kosztów) oraz dodatkowo zatrudnienie nowych koordynatorów	Przyznana dotacja: 218 152 zł. Wykorzystano dotację w wysokości: 205 207,42 zł.
„Pomocna dłoń dla rodziny”	9.2.5 RPO WSL 2014-2020	Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, kandydaci na rodziny zastępcze, rodziny zastępcze	Wsparcie dla rodziny, szkolenia dla kandydatów i członków rodzin zastępczych, działania integracyjne	1.09.2016- 31.08.2018	Całkowity koszt projektu: 646 635 zł, w tym: dofinansowanie 601 370,55 zł, wkład własny: 45 264,45 zł. (w tym 2 000 zł. Partner).

					Wykonanie: 104 902,21 zł. w tym dofinansowanie: 96 523,21 zł. wkład własny: 8 379,00 zł.

18.2 Projekt pozakonkursowy „Włącz się! Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach”

W maju 2015 roku rozpoczęto realizację projektu „Włącz się! Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach”. Projekt został złożony w ramach ogłoszonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego naboru wniosków w ramach Osi Priorytetowej IX, *Włączenie społeczne*, Działania 9.1 *Aktywna integracja*, Poddziałania 9.1.6 *Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – tryb pozakonkursowy*, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. W ramach projektu realizowano następujące zadania:

Program Aktywności Lokalnej w Zawodziu – praca ze społecznością lokalną w celu aktywizacji i integracji mieszkańców oraz wspieranie procesu reintegracji zawodowej uczestników projektu. Od marca 2016 Program jest realizowany w partnerstwie ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej „Mocni Razem”. W 2016 roku udział w Programie rozpoczęły **52** osoby. Zrealizowano następujące działania:

- spotkania animacji lokalnej z mieszkańcami – odbyło się **149** spotkań, w których udział brało średnio **12** osób,
- spotkania ze specjalistą ds. wolontariatu z wolontariuszami – **66** spotkań, w których udział brało średnio **8** osób,
- cykl szkoleń wyjazdowych dla liderów lokalnych – cztery szkolenia dla **14** uczestników oraz wyjazdowa wizyta studyjna, w której udział wzięło **11** uczestników,
- Trening Umiejętności Społecznych dla **13** uczestników,
- zorganizowano i współorganizowano wydarzenia lokalne:
  - Spotkanie Wielkanocne w Klubie 13 Katowickiej Spółdzielni Mieszkaniowej dla **49** mieszkańców (w tym 11 uczestników Programu),
  - Dzień Rodzica w Świetlicy Specjalistycznej nr 5 - dla **40** mieszkańców,
  - „Herbatka Sąsiedzka na Łącznej”, „Herbatka Sąsiedzka na Boh. Monte Cassino”, „Herbatka Sąsiedzka na Gwiazdach” i „Dzielnicowe Śniadania na Trawie” – w każdym z wydarzeń udział wzięło około **100** mieszkańców dzielnicy, w tym uczestnicy Programu,
  - festyn z okazji Świątowych Dni Młodzieży dla około **200** mieszkańców,
  - gra terenowa „Poznajemy Zawodzie” – dla **24** mieszkańców (w organizację gry zaangażowało się **15** uczestników Programu i 3 przedstawicieli instytucji lokalnych),
  - II Dni Zawodzia dla około **500** mieszkańców,
- wsparto mieszkańców w realizacji inicjatywy lokalnej „Razem dla Rawy” – wydarzenie skierowane było do około **200** mieszkańców, w organizację zaangażowało się **14** uczestników Programu,
- wyjścia integracyjne – **11** wyjść dla uczestników Programu i ich najbliższego otoczenia oraz spotkania integracyjno – edukacyjne, m.in.: warsztaty fotograficzne, pieczenia chleba i bułek, relaksacyjne.

Koszt realizacji Program Aktywności Lokalnej w Zawodziu w 2016 r. wyniósł **187 388,94 zł.**

Program Aktywności Lokalnej w Welnowcu (PAL-W) – wspieranie procesu reintegracji zawodowej uczestników projektu oraz aktywizowanie społeczności lokalnej dzielnicy. W 2016 roku uczestnictwo w PAL-W rozpoczęło **41** osób. W ramach Programu zorganizowano m.in.:

- wyjazdowy trening kompetencji społecznych, w którym udział wzięło **12** uczestników,
- szkolenia i spotkania animacyjne - odbyło się **149** spotkań z animatorami (spotkania z mieszkańcami, spotkania z młodzieżą, spotkania indywidualne, Akademia Inicjatyw Sąsiedzkich), a także zorganizowano 6 spotkań z przedstawicielami instytucji lokalnych,
- Lokalną Strefę Kobiet – zajęcia animacyjno – integracyjne dla mieszkanki dzielnicy. Odbyło się **31** spotkań (w tym spotkania z animatorem, spotkania edukacyjno – integracyjne, zajęcia fitness,

wyjścia integracyjne dla mam z dziećmi, a także zatrudniono opiekunkę do dzieci). Lokalna Strefa Kobiet skupiła **13** uczestniczek,

- o wydarzenia lokalne – Program wsparł organizację biegu przełajowego organizowanego przez Gimnazjum nr 9, w którym uczestniczyło **40** osób, a także Objazdowego Kina Dzielnicowego zorganizowanego przez Stowarzyszenie Inicjatywa, w którym wzięło udział ok. **100** mieszkańców,
- o Dni Wełnowca – Józefowca, w których udział wzięło ok. **250** mieszkańców, a także Andrzejki dla mieszkańców, w których uczestniczyło **17** osób,
- o warsztaty genealogiczne, przeprowadzone przez mieszkańca dzielnicy dla **6** osób,
- o **3** wyjścia integracyjne dla uczestników i ich otoczenia. W wyjściach wzięło udział **10** osób,
- o w 2016 r. Program pozyskał **8** wolontariuszy (2K/6M), którzy pomagali w organizacji wydarzeń lokalnych.

Koszt realizacji Program Aktywności Lokalnej w Wełnowcu w 2016 r. wyniósł **123 454,74 zł.**

Program Aktywności Lokalnej w Giszowcu (realizowany w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Fabryka Inicjatyw Lokalnych). Program ma na celu aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców oraz wspieranie rozwoju ich kompetencji, a także aktywności na rzecz dzielnicy i miejsca, w którym mieszkają. Działania prowadzone są z różnymi grupami mieszkańców i podzielone zostały na kilka obszarów tematycznych. Wszystkie charakteryzują się długoterminowością, która ma przyczynić się do jak największej efektywności w osiągnięciu celów. W 2016 roku uczestnictwo w Programie rozpoczęły **32** osoby. W ramach Programu zorganizowano m.in.:

- o spotkania w kobiecym kręgu prowadzone tzw. metodą Study Circle, służące wzmocnieniu kompetencji społecznych i zawodowych uczestniczek. Średnio w spotkaniu brało udział **8** osób,
- o spotkania osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich opiekunów mające na celu nawiązanie i budowanie pozytywnych relacji między uczestnikami, rozwinięcie ich kompetencji społecznych, a także zainicjowanie klubu samopomocowego. W spotkaniach uczestniczyło średnio **18** osób,
- o pracę ze społecznością lokalną obszaru Giszowca - ul. Karliczka, Kolistej i Mysłowickiej. Działania nastawione były głównie na wspieranie przy planowaniu i organizacji wspólnych działań na rzecz dzielnicy. Zaangażowane zostały organizacje pozarządowe działające na terenie dzielnicy oraz placówki edukacyjne. Spotkania te prowadzone były przez animatorów. W spotkaniach udział brało średnio **8** osób,
- o Klub społecznościowy „Chopy do roboty”, adresowany do mężczyzn, chcących zmienić swoją sytuację na rynku pracy, wzmocniający ich kompetencje społeczne i zawodowe. W spotkaniach brały udział średnio **3** osoby,
- o Spotkania sieciujące organizacji pozarządowych z Giszowca - działania miały na celu zapoznanie się wzajemnie liderów organizacji działających na terenie dzielnicy oraz wypracowanie wspólnych kierunków działań jak i wzajemnego wsparcia. W spotkaniach wzięło udział średnio **8** osób,
- o Spotkania z młodzieżą kl. 3 w Gimnazjum nr 16 w Giszowcu, w ramach cyklu nt. doradztwa zawodowego. Spotkania dotyczyły tematyki współczesnego rynku pracy oraz możliwości przekwalifikowania się. Łączna liczba uczestników - **41** uczniów,
- o Wydarzenia integracyjne adresowane do wszystkich mieszkańców Giszowca: akcja sprzątania dzielnicy (**40** osób), spacer historyczny po Giszowcu (**15** osób), Święto Sąsiadów w Giszowcu (**300** osób).

Koszt realizacji Program Aktywności Lokalnej w Giszowcu w 2016 r. wyniósł **117 165,74 zł.**

Program Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych „Teraz My!” oferujący wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami. W 2016 r. w działaniach Programu wzięło udział łącznie **118** osób (67 uczestników projektu i 51 osób z otoczenia). W ramach Programu zorganizowano:

- o pobyt w mieszkaniu treningowym dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną mający na celu przygotowanie do samodzielnego życia (dla **14** osób),
- o wsparcie asystenta osoby niepełnosprawnej (dla **19** osób),
- o zajęcia uspołeczniające dla dorosłych osób z autyzmem (dla **5** osób),
- o spotkania edukacyjne dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia – Program „Amor” zmierzający do przygotowania osób niepełnosprawnych intelektualnie do pełnienia ról osobistych w dorosłym życiu ze szczególnym uwzględnieniem sfery psychoseksualnej, skierowany do dwóch grup adresatów: osób niepełnosprawnych oraz ich rodziców/opiekunów (dla **22** uczestników i **21** osób

- z otoczenia),
- o imprezy i spotkania integracyjne dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia – regularne spotkania Dyskusyjnego Klubu Filmowego (dla 23 uczestników i 9 osób z otoczenia), cykl spotkań integracyjnych „Zakręć się na lato” (dla 21 uczestników i 6 osób z otoczenia),
- o spotkanie inauguracyjne otwarcie nowej siedziby mieszkania treningowego przy ul. Chopina (dla 15 uczestników i 15 osób z otoczenia),
- o piknik integracyjny w Parku Śląskim (dla 19 uczestników),
- o akcję pisania listów do chorych dzieci w ramach „Marzycielskiej Poczty” (dla 7 uczestników).

Koszt realizacji Programu Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych „Teraz My!” w 2016 r. wyniósł **257 458,36 zł**.

W ramach kontraktów socjalnych realizowano następujące usługi:

- usługi asystenta osoby bezdomnej (świadczyło 2 asystentów osoby bezdomnej dla 29 osób, w tym dla 20 które rozpoczęły udział w 2016 r.),
- usługi asystenta rodziny (świadczyło 5 asystentów rodziny dla ok. 78 osób, w tym 22 osób, które rozpoczęły udział w 2016 r.),
- usługa streetworkera dla osób bezdomnych (świadczone przez 2 streetworkerów dla 35 osób, w tym 22 osób, które rozpoczęły udział w 2016 r.),
- program „Młodzi i Samodzielni” dla 10 usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, działania programu zostały zakończone w II 2016,
- program „Misja: Bobas” dla młodocianych rodziców spodziewających się pierwszego dziecka, dla ich partnerów oraz rodziców kontynuujących udział w programie w formie Klubu „Młody i Świadomy Rodzic” (dla 21 osób),
- Program Aktywizacja i Integracja dla osób bezrobotnych oddalonych od rynku pracy. W 2016 roku przeprowadzono łącznie 5 edycji Programu dla 7 grup szkoleniowych. Udział w Programie rozpoczęło 72 uczestników, natomiast ukończyło 51 osób,
- Klub Integracji Społecznej – kompleksowa usługa o charakterze społeczno – zawodowym, zadanie realizowane przez partnera projektu: Instytut Współpracy i Partnerstwa Lokalnego. Celem prowadzonych form jest umożliwienie reintegracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych społecznie oraz podlegających wykluczeniu z rynku pracy. Udział w KIS obejmuje wsparcie społeczne (warsztaty grupowe, treningi umiejętności społecznych) oraz instrumenty aktywnej integracji (szkolenia zawodowe, staże u pracodawców, pośrednictwo pracy). Uczestnicy objęci są wsparciem indywidualnym psychologa, doradcy zawodowego, trenera pracy. W 2016 roku w zajęciach KIS uczestniczyło 89 osób. Dla uczestników zorganizowano 23 szkolenia zawodowe podnoszące kwalifikacje oraz 21 staży zawodowych u pracodawców,
- specjalistyczne poradnictwo pedagogiczne, psychologiczne, terapeutyczne i mediacyjne,
- wyjazdowy trening umiejętności rodzicielskich i wychowawczych w formie niestacjonarnej (dla 27 dorosłych i 44 dzieci).

Projekt jest realizowany na podstawie uchwały nr XXXII/643/16 Rady Miasta Katowice z dnia 23.11.2016 roku sprawie zmiany Uchwały nr XIX/367/15 z dnia 17 grudnia 2015 roku w sprawie realizacji w latach 2015-17 przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach projektu „Włącz się! Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020.

18.3 Program dla osób mających problemy ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2016 roku kontynuował realizację programu korekcyjno-edukacyjnego pt. „Program zajęć grupowych dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc w rodzinie”, który jest realizowany od 2010 r. na podstawie wytycznych zawartych w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Program realizowany jest we współpracy z Policją i Kuratorską Służbą Sądową. Uczestnicy programu kierowani są do Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przez Policję w ramach prowadzenia procedury „Niebieskie Karty”. W przypadku Kuratorskiej Służby Sądowej kryterium do kierowania stanowi skazanie za przemoc w rodzinie. Klienci pozyskiwani są także z kontaktów prowadzonych w ramach konsultacji indywidualnych przez pracowników Ośrodka oraz spotkań w ramach

Grup Roboczych. Celem głównym programu jest powstrzymanie, zahamowanie i ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie. Na realizację Programu składa się:

- prowadzenie zajęć w formule grupowej dla osób, które stosują przemoc domową lub nie radzą sobie z kontrolowaniem i panowaniem nad złością - jeden cykl składa się z **16** spotkań (**64** godziny),
- działania ewaluacyjne: osoby, które ukończą zajęcia, objęte są działaniami ewaluacyjnymi pod kątem zaprzestania stosowania przemocy przez okres trzech lat od zakończenia programu.

W 2016 r. odbyły się dwie edycje programu, w sumie wzięło w nich udział **17** osób. Program ukończyło **12** osób.

18.4 Romowie - Polacy do dialogu i współpracy

W 2016 roku realizowano zadanie „Romowie - Polacy do dialogu i współpracy” w ramach Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020. Program skierowany był do rodzin romskich objętych pomocą społeczną i realizowany przez Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii we współpracy z Wydziałem Edukacji¹ Urzędu Miasta w Katowicach, szkołami oraz przedstawicielami społeczności romskiej. Celem zadania było wyposażenie dzieci romskich w wyprawki szkolne. Na realizację zadania w ramach Programu przyznane zostało przez Ministerstwo Edukacji Narodowej dofinansowanie w wysokości 7 200 zł. Dotację wykorzystano w kwocie **6 966,08 zł**.

18.5 Asystent rodziny – opis projektu znajduje się w podrozdziale 4.1.2.

18.6 Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej

Program adresowany jest do jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego, których obowiązkiem jest realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Głównym założeniem programu jest dofinansowanie kosztów rozwoju sieci koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, zatrudnianych w powiatach do wsparcia rodzin zastępczych. Zakłada się, że efektem podejmowanych działań będzie profesjonalizacja systemu pieczy zastępczej. W 2016 roku w Ośrodku zatrudnionych było **24** koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy objęli wsparciem **362** rodziny.

18.7 „Młodzi podróżnicy w poszukiwaniu źródła dobrego wychowania”

Zajęcia realizowane w ramach konkursu „Bank Dziecięcych Uśmiechów” przez Świetlicę Specjalistyczną 4 odbywały się w ramach podróży, w trakcie której wychowankowie poznawali i uczyli się ważnych z punktu widzenia dobrego wychowania cech. Podróżowali po trzech krainach: Królestwie Historii i Przygody, Królestwie Integracji oraz przez Świat Magicznej Kultury. W każdej z nich poznawali nową wartość, która była motywem przewodnim danego spotkania i umiejętność związaną z wychowaniem i tak np. podczas podróży do Krakowa, motywem towarzyszącym młodym podróżnikom był patriotyzm. Wychowankowie uczyli się odpowiedniego zachowania podczas zwiedzania zabytków. Dzieci po każdej podróży dodatkowo otrzymały odznaki.

Na koniec projektu, po zdobyciu wszystkich odznak i dotarciu do źródła dobrego wychowania, otrzymali oni klucz do skrzyni ze skarbem, w której znajdowały magiczne dyplomy. W projekcie wzięło udział **10** osób.

18.8 „Pomocna dłoń dla rodziny”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach realizuje projekt „Pomocna dłoń dla rodziny” w partnerstwie ze Stowarzyszeniem na rzecz rodziny i zastępczego rodzicielstwa „Nowy Dom” w Siemianowicach Śląskich. Projekt realizowany jest w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 w Poddziałaniu: 9.2.5 Rozwój usług społecznych – konkurs.

Celem głównym projektu jest poprawa w okresie od września 2016 r. do sierpnia 2018 roku funkcjonowania społecznego **137** osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w tym 122 kobiet i 15 mężczyzn) tj. osób z rodzin m.in. z problemami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez umożliwienie im skorzystania z oferty wsparcia **3** asystentów rodziny, terapeuty, pedagoga i grup wsparcia oraz **82** osób z rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze (w tym 52 kobiet i 30 mężczyzn), poprzez umożliwienie im skorzystania z oferty udziału w szkoleniach i grupach wsparcia. W ramach projektu zostanie zorganizowany Dzień Rodzicielstwa Zastępczego oraz Spotkanie Jasne.

¹ od 1 stycznia 2017 roku zmiana nazwy na Wydział Edukacji i Sportu

Projekt odpowiada na zdiagnozowane potrzeby rodzin zamieszkałych w Katowicach. Zakłada wsparcie rozwoju rodzin, w tym rodzin biologicznych i zastępczych w prawidłowym funkcjonowaniu, poprzez podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych, ich integrację, szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze oraz nowopowstałych rodzin zastępczych.

W okresie od września do grudnia 2016 roku w projekcie wzięło udział **90** osób (26M/74K). Osoby skorzystały z następujących form wsparcia: grupa wsparcia dla niezawodowych rodzin zastępczych - **10** osób (4M, 6K), szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe oraz dla rodzin nowopowstałych **7** osób (4M, 3K), szkolenie dla rodzin zastępczych, w tym mogących pełnić funkcję rodziny pomocowej: **15** osób (6M/9K), usługa asystenta rodziny **35** osób (4M/31K), poradnictwo pedagogiczne **8** osób (3M/5K), wsparcie terapeutyczne **18** osób (6M/12K).

18.9 Projekty do realizacji w formule ZIT

Zgodnie z zarządzeniem wewnętrznym nr 39/2015 Prezydenta Miasta Katowice z dnia 5 lutego 2015 roku, Dyrektor MOPS brał w 2016 roku udział w pracach Zespołu Roboczego ds. przygotowania i realizacji projektów w perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2014-2020. Zespół jest odpowiedzialny za przygotowanie i realizację projektów planowanych do złożenia w formie wniosków aplikacyjnych w formule ZIT w ramach Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014-2020. Projekty będące w kompetencjach MOPS to:

Oś priorytetowa	Działanie/ Poddziałanie	LP.	Tytuł projektu	Całkowita wartość projektu	uwagi
IX Włączenie społeczne	Działanie 9.1. Aktywna integracja, Poddziałanie 9.1.1. Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych – ZIT	1.	Bogucice – moje miejsce na ziemi. Program aktywności lokalnej – I etap	1 600 000,24 zł	Orientacyjny termin naboru II-III 2017r.
		2.	Centrum Społecznościowe w Nikiszowcu – I etap	1 704 592,00 zł	
		3.	Centrum Społecznościowe- "Nasze Załęże" – I etap	1 000 000,00 zł	
		4.	Centrum Społecznościowe „SZOPKI” w Szopienicach – I etap	1 250 000,00 zł	
		5.	Katowice, miasto otwarte – organizowanie społeczności lokalnej – I etap	2 000 000,00 zł	
		6.	Wzmacnianie systemu wsparcia osób w wieku senioralnym oraz ich środowiska rodzinnego – I etap	2 860 223,00 zł.	
	Działanie 9.2. Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne Poddziałanie 9.2.1 rozwój usług społecznych – ZIT	7.	Ramię w ramię. Rozwój usług społecznych w Katowicach - I etap	1 271 210,00 zł.	Orientacyjny termin naboru III-IV 2017
		7.	Młodzieżowe Centrum Animacji Młodzieżowej (CAM) w Szopienicach - I etap	855 294,12 zł	
		8.	Katowice, miasto otwarte – rozwój usług społecznych- I etap	4 595 848,00 zł	

Dane na dzień: 31.12.2016 roku

MOPS Katowice z ramienia Miasta Katowice bierze udział w pracach nad przygotowaniem projektu Uniwersytetu Śląskiego pn. „Laboratorium Inicjatyw Społecznych i Integracji Twórczej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach”, planowanym do realizacji w ramach Poddziałania 9.1.1. Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych – ZIT. Wstępnie planuje się, iż MOPS Katowice będzie w projekcie realizował następujące zadania: praca socjalna, asystentura rodziny, poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, mediacja, grupy wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem, program aktywizacja i integracja (we współpracy z PUP).

Ponadto Ośrodek był zaangażowany w prace nad projektami inwestycyjnymi w ramach poddziałania 10.3.1 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych - ZIT z uwagi na ich komplementarność z trzema ww. projektami, tj.:

- „Zagospodarowanie przestrzeni miejskich, w tym przebudowa i remont obiektów wraz z zagospodarowaniem przyszłego otoczenia w dzielnicy Bogucice - rewitalizacja Parku Boguckiego”;
- „Dostosowanie pomieszczeń (po kotłowni) przy Gimnazjum nr 13 w Katowicach – Szopienicach pod Centrum Animacji Młodzieżowej w Szopienicach wraz z rewitalizacją Parku Olimpijczyków w dzielnicy Szopienice”.
- Szopienice – Centrum, remont i adaptacja pomieszczeń w budynku przy ul. Bednorza 14 w Katowicach na potrzeby realizacji zadań senioralnych”.

Ośrodek był ponadto zaangażowany także w prace nad projektem inwestycyjnymi w ramach poddziałania 10.2.1 Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomagane i chronione oraz infrastruktury usług społecznych – ZIT, tj. „Katowice, miasto otwarte – działania inwestycyjne - adaptacja na potrzeby organizacji usług społecznych i środowiskowych dla osób niepełnosprawnych budynku przy ul. Francuskiej 43”, który jest komplementarny z projektami: „Katowice, miasto otwarte – organizowanie społeczności lokalnej” oraz „Katowice, miasto otwarte – rozwój usług społecznych”.

W dniu 16 czerwca 2016 roku ogłoszono otwarte nabory partnerów do projektów: Centrum Społecznościowe w Nikiszowcu, Centrum Społecznościowe - Nasze Załęże, Centrum Społecznościowe „SZOPKI” w Szopienicach. W wyniku przeprowadzonych naborów do realizacji Centrum Społecznościowego w Nikiszowcu wybrano Stowarzyszenie Fabryka Inicjatyw Lokalnych, a do realizacji Centrum Społecznościowego „SZOPKI” w Szopienicach wybrano Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej „Mocni Razem” oraz Katowickie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Dwójka”. W przypadku projektu Centrum Społecznościowe - Nasze Załęże odstąpiono od realizacji projektu w partnerstwie.

W dniach 22.09.2016 r. oraz 21.11.2016 r. Ośrodek ogłosił otwarte nabory partnerów do realizacji działań w dzielnicach Zawodzie i Janów-Nikiszowiec w ramach projektu konkursowego pn. „Wzmocnienie systemu wsparcia osób w wieku senioralnym oraz ich środowiska rodzinnego – etap I” planowanego do realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020 (RPO WSL 2014-2020), Oś Priorytetowa IX Włączenie społeczne Działanie 9.1 Aktywna integracja, Poddziałanie 9.1.1 Wzmocnienie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych - Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). W wyniku przeprowadzonego naboru do realizacji projektu wybrano następujące podmioty: Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA, Śląskie Centrum Edukacji i Rehabilitacji Arteria Katowickie Stowarzyszenie Trzeźwościowe DWÓJKA, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej „Mocni Razem”.

18.10 Inne działania Ośrodka realizowane w celu poszerzenia oferty wsparcia

MOPS Katowice w 2016 roku współuczestniczy w realizacji projektu **Resilient Europe**, finansowanego w ramach Programu Urbact III. Celem głównym projektu jest zaproponowanie mechanizmów i instrumentów umożliwiających przezwyciężenie sytuacji kryzysowej obszaru w wymiarze społecznym, ekonomicznym, przestrzennym i środowiskowym. Efektem projektu będzie opracowanie Zintegrowanego Planu Działania dla obszaru Załęża, przy współpracy z powołaną Lokalną Grupą Urbact, w skład której wchodzi m.in. przedstawiciele organizacji pozarządowych, mieszkańców oraz instytucji z obszaru Załęża. Realizacja projektu potrwa do maja 2018 r. W projekcie uczestniczą partnerzy międzynarodowi. Liderem projektu jest Miasto Rotterdam, Miasto Katowice jest jednym z partnerów projektu. Pracownicy Ośrodka są w ramach projektu zaangażowani w pracę Lokalnej Grupy Urbact oraz Zespołu Roboczego.

W odpowiedzi na ogłoszony konkurs złożono w lipcu 2016 roku projekt „Naprzeciw trudnościom, aktywnie do celu – Klub Integracji Społecznej, dla osób po kryzysie psychicznym”, którego liderem miał być Instytut Współpracy i Partnerstwa Lokalnego w Katowicach. Projekt planowany do realizacji w ramach poddziałania 9.1.5 RPO WSL 2014-2020, nie otrzymał dofinansowania.

MOPS Katowice z ramienia Miasta Katowice od września do listopada 2016 realizował projekt **"SMARTOPIEKA - innowacyjny system usług opiekuńczych dla osób starszych w mieście Katowice"**. Liderem projektu było Stowarzyszenie Współpracy Regionalnej w Katowicach. Projekt realizowany był w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 w Poddziałaniu: 9.2.5 Rozwój usług społecznych. Z dniem 09.11.2016 r. odstąpiono od realizacji projektu.

18.11 Współpraca na poziomie regionalnym i krajowym

W 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podejmował aktywne działania mające na celu inicjowanie i rozwijanie współpracy z organizacjami, instytucjami oraz innymi podmiotami na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym.

Na przestrzeni 2016 roku kontynuowana była współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy, głównie w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej osób pozostających bez pracy, w tym m.in. w zakresie realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, mającego na celu aktywizację zawodową i społeczną osób bezrobotnych oddalonych od rynku pracy. Szczegółowe informacje na temat współpracy z PUP w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych zawarto w rozdziale X.

W 2016 roku kontynuowano również działania rozwijające współpracę w ramach programu wolontaryjnego z Regionalnym Centrum Wolontariatu. Kontynuowano współpracę polegającą przede wszystkim na kierowaniu przez Regionalne Centrum Wolontariatu do tutejszego Ośrodka osób chcących zostać wolontariuszami i współpracować z Ośrodkiem w ramach programu wolontaryjnego "Słonecznik", udzielając wsparcia osobom starszym i niepełnosprawnym oraz korepetycji dzieciom potrzebującym wsparcia w nauce. Ponadto Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii w ramach realizacji programu wolontaryjnego "Słonecznik" podejmowało działania polegające na rozpowszechnianiu informacji o programie oraz pozyskiwaniu wolontariuszy spośród studentów.

Realizowana była także współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej w Polsce tj. Sosnowiec, Piekary Śląskie, Kraków mająca na celu wymianę doświadczeń, wzbogacenie wiedzy oraz warsztatu pracy. Szczegółowe informacje na temat wizyt studyjnych zawarto w podrozdz. 17.7.

W dniu 11.10.2016 roku odbyło się spotkanie pracowników Ośrodka z przedstawicielami zespołu kuratorskiej służby sądowej. Spotkanie to stanowiło rewizytę (wizyta w tut. Ośrodku w 2015 r.). Tematem spotkania w siedzibie Sądu było pogłębienie informacji na temat usługi asystenta rodziny wśród kuratorów, a co za tym idzie, poprawienie współpracy i przepływu informacji pomiędzy przedstawicielami obu instytucji. W spotkaniu brali udział kierownik zespołu kuratorskiej służby sądowej oraz 10 kuratorów zawodowych. Na potrzeby spotkania przygotowana została prezentacja multimedialna, dzięki której można było przedstawić dokładniejsze informacje dotyczące realizacji usługi zarówno na etapie rekrutacji osób, świadczenia wsparcia dla osób objętych usługą asystenta rodziny, jak i zamykania usługi oraz prowadzenia monitoringu po jej zakończeniu. W trakcie spotkania pracownicy Ośrodka przedstawili ofertę wsparcia w ramach poradnictwa specjalistycznego, przekazując kuratorom m.in. ulotki dot. poszczególnych form wsparcia świadczonych przez Ośrodek (mediacji, terapii, wsparcia psychologicznego, usługi pedagoga czy wsparcia w ramach poradnictwa zawodowego). Planowane są kolejne spotkania z asystentami rodziny prowadzone przez kuratorów zawodowych.

Pracownicy Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii (Zespół ds. Asysty Rodzinnej) zostali zaproszeni do współpracy z Wyższą Szkołą Humanitas oraz Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego celem przeprowadzenia badań do książki pt. „Asystentura rodziny. Teoria, praktyka, badania.” pod red. dr Moniki Kornaszewskiej-Polak. Wyniki badań, dogłębna analiza tematyki asysty rodzinnej oraz wyzwań stojących przed asystentami rodziny skłoniły autorów do przekazania egzemplarzy książki do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie Śląska. Promocja książki odbyła się w trakcie Konferencji „Ewolucja systemu wspierania rodziny - priorytety i wyzwania”, w dniu 01.12.2016 r., w siedzibie Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, przy współudziale naszego Ośrodka. W trakcie konferencji podpisane zostało również porozumienie o współpracy między Uniwersytetem Śląskim w Katowicach a Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Katowicach (reprezentującym Urząd Miasta Katowice). Celem porozumienia jest m.in. inicjowanie, wspieranie, realizowanie przez Ośrodek i Uczelnię wspólnych przedsięwzięć, inicjatyw, a także poszerzenia wiedzy kadr.

Na przestrzeni 2016 roku kontynuowana była współpraca z Aresztem Śledczym w Katowicach. Dzięki wprowadzonym rozwiązaniom osoby osadzone mogły zapoznać się lepiej z ofertą wsparcia Ośrodka (m.in. przy wykorzystaniu informatorów, ulotek oraz spotkań pracowników Ośrodka ze skazanymi). W efekcie oddziaływań zakłada się, że osadzeni zostaną lepiej przygotowani do readaptacji społecznej/socjalizacji po opuszczeniu jednostki penitencjarnej.

Centrum Rehabilitacji Społecznej wspólnie z organizacjami pozarządowymi oraz środowiskiem medycznym z terenu Katowic i regionu, było współorganizatorem Śląskich Obchodów Międzynarodowego Dnia Zdrowia Psychicznego, które miały miejsce w dniach 4 - 9 października 2016 r. Celem imprezy było zwrócenie uwagi na dwie ważne społeczne kwestie takie jak integracja z osobami chorującymi psychicznie oraz wpływ zdrowia fizycznego na dobrostan psychiczny. Intencją corocznych obchodów jest przeciwdziałanie stygmatyzacji osób chorujących psychicznie oraz popularyzacja idei higieny psychicznej poprzez aktywność fizyczną.

W 2016 r. rozwijano również współpracę w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych. Otwarcie nowej siedziby mieszkania treningowego dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną przy ul. Chopina i promocja tego wydarzenia w lokalnych mediach (m.in. TVP Katowice, Radio Katowice) przyczyniła się do zainteresowania ideą mieszkania treningowego przez regionalne ośrodki. Przedstawiciele Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Warsztatu Terapii Zajęciowej w Jastrzębiu – Zdroju przyjechali na wizytę studyjną do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach i spotkali się z pracownikami Projektu

„Włącz się! Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach”, w celu uzyskania informacji na temat zasad organizacji i działalności katowickiego mieszkania treningowego. Wizytujący pracownicy zdobyte informacje chcieli wykorzystać w stworzeniu podobnego mieszkania treningowego w Jastrzębiu – Zdroju. Aktywnie promowano również ofertę Programu „Misja Bobas”. Wywiadów na temat Programu udzielono Programowi 4 Polskiego Radia, Polskiemu Radiu Katowice, Radiu Piekary, Radiu RMF MAXXX, Radiu eM oraz Telewizji Katowice.

W ramach współpracy na poziomie regionalnym i krajowym w 2016 roku Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach współorganizował spotkania Śląskiej Koalicji ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Celem spotkań było wypracowanie modeli interdyscyplinarnej formuły pracy w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, oraz omówienie realizacji zadań w w/w obszarze. Kierownik Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej brał udział w spotkaniach Ogólnopolskiej Rady Ekspertów ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie – pełnił funkcję przewodniczącej Rady. Celem spotkań było wypracowanie standardów pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Przedstawiciela Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPS brali udział w Zespole Doradczym ds. Uzależnień powołanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Celem spotkań było opracowywanie wojewódzkich programów w obszarze rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy.

MOPS w okresie sprawozdawczym realizował w imieniu Miasta Katowice projekty w partnerstwie. Projekt „Włącz się! Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach” był realizowany w oparciu o umowę partnerską ze Stowarzyszeniem „Fabryka Inicjatyw Lokalnych”, Instytutem Współpracy i Partnerstwa Lokalnego, Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej „Mocni Razem”. Szczegółowe informacje na temat realizacji projektu znajdują się w części 18.2 sprawozdania. Partnerstwo realizowane było również ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom” w Siemianowicach Śląskich, w ramach projektu „Pomocna dłoń dla rodziny”. Szczegółowe informacje na temat realizacji projektu znajdują się w części 18.8 niniejszego sprawozdania.

ZAKOŃCZENIE

W 2017 roku Ośrodek planuje skupiać swoją aktywność m.in. na:

- prowadzeniu aktywnej polityki senioralnej (wzbogacaniu i rozszerzaniu oferty wsparcia dla seniorów),
- dalszej sprawnej realizacji rządowego programu 500+ (sprawne przyjmowanie wniosków, weryfikowanie uprawnień),
- sprawnej realizacji ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (diagnoza potrzeb, dopasowanie do zapotrzebowania oferty wsparcia),
- efektywnym wykorzystywaniu zewnętrznych źródeł finansowania w celu rozbudowania oferty Ośrodka skierowanej w pierwszej kolejności na wsparcie osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej (ze szczególnym uwzględnieniem środków unijnych, zwłaszcza w oparciu o formułę ZIT), w tym poprzez realizację różnorodnych projektów i programów nakierowanych na aktywizację społeczną mieszkańców Katowic,
- dalszym pogłębianiu współpracy z partnerami, m.in. w obszarze wspierania rodziny, pomocy osobom w wieku senioralnym, pomocy osobom bezdomnym, wsparcia osób niepełnosprawnych, aktywizowania bezrobotnych,
- dalsze rozwijanie współpracy z Urzędem Pracy przekładające się na możliwość wykorzystania na większą skalę formuły prac społecznie użytecznych, Programu Aktywizacja i Integracja (pozwalająca w efekcie znacząco zwiększyć liczbę uczestników programu),
- stałej, konsekwentnej rozbudowie oferty wysokospecjalistycznego indywidualnego wsparcia dla mieszkańców miasta Katowice poprzez m.in. rozwijanie realizowanych usług asystenckich (m.in. streetworkera, asystentów rodziny – w tym przy uwzględnieniu zadań wynikających z ustawy „Za życiem”, asystenta osoby bezdomnej),
- dalsze inwestowanie w rozwój infrastruktury informatycznej (wdrażanie innowacyjnych rozwiązań IT),
- rozbudowie systemu wsparcia środowiskowego, w tym w oparciu o realizację dzielnicowych programów aktywności lokalnej - we współpracy z przedstawicielami społeczności, organizacjami i instytucjami, w oparciu o zdiagnozowane potrzeby i zasoby poszczególnych społeczności lokalnych,
- stałym inwestowaniu w rozwój zawodowy pracowników Ośrodka i rozwój metodyki pracy, przy wykorzystaniu zasobów własnych i podmiotów zewnętrznych (np. Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej) oraz wdrożeniu na większą skalę nowatorskich form wsparcia (np. superwizji pracy socjalnej).

ZAŁĄCZNIK 1 - STRUKTURA ORGANIZACYJNA I ZATRUDNIENIE

Struktura zatrudnienia i płace

Na koniec roku **2016** roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał łącznie **533** osoby w ramach **506,9** etatu.

Przeciętne zatrudnienie roczne wynosiło **468,281** etatów (bez etatów finansowanych ze środków Unii Europejskiej)

Średnie wynagrodzenie brutto pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynosiło **3 110,28** (bez środków z Unii Europejskiej).

Spośród **533** pracowników:

- 412 osób posiada wykształcenie wyższe (co stanowi 77,29% ogółu zatrudnionych)
- 110 osób posiada wykształcenie średnie,
- 6 osób (w ramach 4 etatów) posiada wykształcenie zawodowe,
- 5 osób (w ramach 4 etatów) posiada wykształcenie podstawowe lub niepełne podstawowe.

Wśród pracowników z wyższym wykształceniem na stanowisku konsultanta, psychologa, psychiatry zatrudnionych było 42 osoby, a na stanowisku pracownika socjalnego (głównego specjalisty, starszego specjalisty pracy socjalnej, specjalisty pracy socjalnej, starszego pracownika socjalnego, pracownika socjalnego) 131 osób. Natomiast pracowników z wykształceniem średnim, zajmujących stanowisko pracownika socjalnego było 31 osób.

Z ogólnej liczby **162** pracowników socjalnych, 129 osób zajmuje się przeprowadzaniem wywiadów środowiskowych.

Na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, (młodszy koordynator rpz, koordynator rpz, starszy koordynator rpz) zatrudnionych było **20** osób, a na stanowisku asystenta rodziny (młodszy asystenta rodziny, asystenta rodziny, starszy asystenta rodziny) – **26** osób.

W ośrodkach wsparcia zatrudnione były **33** osoby w tym w Schroniskach dla Bezdomnych Kobiet i Kobiet z Dziećmi **21** oraz w Schroniskach dla Mężczyzn **11**.

W Świetlicach Specjalistycznych, będących placówkami wsparcia dziennego zatrudnionych było **44** osoby.

W Sekcji Mieszkań Chronionych zatrudnionych było **12** osób.

ZAŁĄCZNIK 2 – INFORMATYZACJA

W 2016 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w ramach informatyzacji wykonywano następujące prace:

- zakupiono komputery i drukarki dla potrzeb programu 500+ oraz wymieniono zużyty już sprzęt komputerowy pracujący w Ośrodku,
- wdrożono nowy moduł oprogramowania pozwalający na realizację nowych zadań w ramach ustawy o Świadczeniach wychowawczych,
- zakupiono przedłużenie opieki nad oprogramowaniem sieciowym,
- prowadzono bieżące prace konserwacyjne w ramach obowiązujących umów.

Zakupiono również UPS. Zapewnienie stałości zasilania urządzeń komputerowych ma podstawowe znaczenie dla bezpieczeństwa przetwarzanych danych. UPS wykorzystywany do tej pory w MOPS stanowił pojedynczy punkt awarii – jego uszkodzenie uniemożliwiłoby pracę wszystkich urządzeń w serwerowni Ośrodka. W wypadku awarii UPS nie może być szybko zastąpiony innym rozwiązaniem. Zakup drugiego urządzenia pozwolił wyeliminować te zagrożenia. Uszkodzenie jednego urządzenia nie spowoduje wstrzymania pracy Ośrodka.

Zakupiono sieciową pamięć dyskową w celu zapewnienia stosunkowo niedrogiej przestrzeni dyskowej wykorzystywanej w przypadkach gdy nie jest niezbędny bardzo szybki dostęp do danych, który w wypadku systemów informatycznych Ośrodka realizowany jest z wykorzystaniem macierzy dyskowej. NAS będzie wykorzystywany głównie dla wykonywania kopii bezpieczeństwa. Przechowywane na nim kopie będą mogły być odtworzone szybciej niż w wypadku pamięci taśmowej, wykorzystywanej do długookresowego przechowywania danych. NAS będzie mógł być umieszczony w innej lokalizacji niż serwerownia Ośrodka, co dodatkowo podniesie dostępność danych na wypadek katastrofy.

Zakupiono również przełącznik sieciowy 3 warstwy. Wydajny przełącznik sieciowy 3 warstwy stanowi punkt centralny sieci komputerowej Ośrodka, zapewniając szybkie przesyłanie danych pomiędzy poszczególnymi podsieciami. Wykorzystywane do tej pory urządzenie nie posiadało wystarczającej ilości portów oraz stanowiło pojedynczy punkt awarii – w razie jego uszkodzenia, działanie sieci komputerowych Ośrodka zostałoby zatrzymane. Zakupione urządzenia pozwalają na podłączenie większej ilości sieci oraz uproszczenie architektury sieci, co dodatkowo podnosi jej niezawodność. Zakup dwóch urządzeń pozwolił stworzyć konfigurację w której awaria jednego z nich nie spowoduje zatrzymania pracy sieci komputerowych MOPS.

W związku z przejęciem nowych zadań związanych z realizacją ustawy o Świadczeniach wychowawczych dostosowano nowe pomieszczenia dla potrzeb realizacji tego zadania.

ZAŁĄCZNIK 3 - ZESTAWIENIE REMONTÓW ZREALIZOWANYCH W 2016 ROKU

Lp.	Zakres rzeczowy remontu		Opis	Wykonanie w 2016 r. (w zł)
	Adres	Obiekt		
1.	ul. Orkana 7a	Schronisko dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi, Świetlica Specjalistyczna nr 1	Wykonanie dokumentacji technicznej. Remont dachu nad segmentem A i C. Wymiana 2 szt. drzwi wejściowych do obiektu na drzwi dostosowane do osób niepełnosprawnych oraz zgodne z wymogami p.poż. Usunięcie przyczyny zawilgocenia ścian obiektu. Demontaż boazerii plastikowej i wykonanie tynków strukturalnych na korytarzach oraz w wiatrołapie wejścia do segmentu B.	241.411,50
2.	ul. Morcinka 19a	Fundacja GNIAZDO	Wykonanie wymiany instalacji elektrycznej w pomieszczeniach zajmowanych przez Fundację GNIAZDO.	72.360,55
3.	ul. Francuska 70	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Adaptacja pomieszczeń przy ul. Francuskiej 70, V piętro na potrzeby Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej - punkt przyjmowania wniosków i wydawania decyzji o przyznaniu świadczenia wychowawczego 500 zł.	75.838,00
4.	ul. Krakowska 138	Schronisko dla bezdomnych mężczyzn	Wykonanie zadaszenia wiaty śmietnikowej. Wykonanie odwodnienia liniowego wód opadowych pochylni.	17.899,21
5.	ul. Gliwicka 74a	Dzienny Dom Pomocy Społecznej nr 7, Świetlica Specjalistyczna nr 3	Wymiana instalacji wodnej w budynku.	8.671,50
6.	ul. Czecha 2	Terenowy Punkt Pomocy Społecznej nr 6, Świetlica Specjalistyczna nr 5, Specjalistyczny Klub Młodzieżowy nr 3	Poprawa uszczelnienia orynnowania dachu oraz usunięcie skutków wcieków oraz zawilgoceń w obiekcie.	9.984,37
7.	pl. Powstańców 3	Świetlica Specjalistyczna nr 2	Remont korytarza świetlicy specjalistycznej.	13.000,00

439.165,13

ZAŁĄCZNIK 4 – WYKAZ POTRZEB GMINY KATOWICE W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ NA ROK 2017

(zgodnie z art.110 ust.9 oraz art.112 ust.12 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)

Potrzeby w zakresie pomocy społecznej - OGÓŁEM	Potrzeby 2017
Ogółem wydatki bieżące, w tym:	107 837 064
1. Zadania własne	103 389 712
2. Zadania zlecone	3 847 352
Ogółem inwestycje	495 000
1. Zadania inwestycyjne	0
2. Zakupy inwestycyjne	495 000

Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze - 85117 - zadania własne powiatu	Potrzeby 2017
Ogółem zadania bieżące, w tym:	250 000
<i>Zakup usług w Zakładach Opiekuńczo-Lecznicznych</i>	250 000 finansowanie pobytu dzieci będących pod opieką pieczy zastępczej w Zakładach Opiekuńczo -Lecznicznych

Zwalczanie narkomanii - 85153 - zadania własne gminy	Potrzeby 2017
Ogółem zadania bieżące, w tym:	811 190
<i>Świetlice MOPS</i>	811 190 5 Świetlic Specjalistycznych i 3 Kluby Młodzieżowe, łącznie na 184 miejsca

Przeciwdziałanie alkoholizmowi - 85154 - zadania własne gminy	Potrzeby 2017
Ogółem zadania bieżące, w tym:	3 584 430
<i>Świetlice MOPS</i>	871 336 5 Świetlic Specjalistycznych i 3 Kluby Młodzieżowe, łącznie na 184 miejsca
<i>Prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym</i>	1 831 423 5 Świetlice specjalistycznych, 2 Kluby Specjalistyczne, 2 świetlice opiekuńcze, 2 koła zainteresowań, 3 prace podwórkowe
<i>Pomoc rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy</i> <i>– Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym</i>	225 779 Prowadzenie telefonu zaufania oraz punktu informacyjno-konsultacyjnego dla mieszkańców Katowic
<i>zakup usług w Ośrodku Interwencji Kryzysowej</i>	100 010 usługi w 2 Ośrodkach Interwencji Kryzysowej
<i>Ośrodek Interwencji Kryzysowej</i>	393 390
<i>Centrum Rehabilitacji Społecznej</i>	109 259
<i>Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii</i>	53 233 koszty utrzymania pomieszczeń, wynagrodzeń zatrudnionych specjalistów świadczących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi

Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego - 85156 - zadania zlecone powiatu	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	98 844	
<i>składki opłacane za dzieci przebywające w publicznej placówce opiekuńczo-wychowawczej - Dom Dziecka "Zakątek"</i>	27 520	50 wychowanków
<i>składki opłacane za dzieci przebywające w publicznej placówce opiekuńczo-wychowawczej - Dom Dziecka "Stanica"</i>	28 080	50 wychowanków
<i>składki opłacane za dzieci przebywające w publicznej placówce opiekuńczo-wychowawczej - Dom Dziecka "Tęcza"</i>	19 656	50 wychowanków
<i>składki opłacane za dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nr 1,2,3 prowadzonych na zlecenie miasta Katowice</i>	23 588	42 wychowanków

Domy pomocy społecznej - 85202 - zadania własne gminy	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	16 659 485	
<i>Zapewnienie opieki w niepublicznych domach pomocy społecznej</i>	14 699 559	DPS-y mieszczące się na terenie innych powiatów, Rodzinny Dom Pomocy mieszczący się na terenie gminy Katowice dysponujący 8 miejscami
<i>Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym - prowadzenie domów pomocy społecznej</i>	1 959 926	prowadzenie domu pomocy społecznej na terenie Katowic o zasięgu ponadgminnym dla osób w podeszłym wieku

Domy pomocy społecznej - 85202 - zadania własne powiatu	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	8 202 538	
<i>Zapewnienie całodobowej opieki mieszkańcom Domu Pomocy Społecznej Przyszań</i>	4 122 058	DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych - 88 miejsc
<i>Zakupy inwestycyjne</i>	37 000	Zakup pralnic wirówki i szatkownicy
<i>Zapewnienie całodobowej opieki mieszkańcom Domu Pomocy Społecznej Zacisze</i>	4 080 480	DPS dla osób w podeszłym wieku - 98 miejsc
<i>Zakupy inwestycyjne</i>	192 000	Zakup samochodu osobowego-160 000 zł, zakup pralnic wirówki 32 000 zł

Ośrodki wsparcia - 85203 - zadania własne gminy	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	7 557 775	
<i>zapewnienie schronienia</i>	260 300	Schronisko dla bezdomnych mężczyzn prowadzone przez Ośrodek Św. Jacka Caritas Archidiecezji Katowickiej, liczba miejsc noclegowych 50

<i>Schroniska dla bezdomnych mężczyzn</i>	833 322	88 miejsc oraz 20 dodatkowych doraźnych miejsc w okresie zimowym
<i>Schroniska dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi</i>	1 051 586	126 miejsc
<i>zakup usług w DDPS</i>	1 307 220	9 Dziennych Domów Pomocy Społecznej prowadzonych przez 3 podmioty, w domach tych znajduje się 427 miejsc dziennego pobytu oraz domy te świadczą usługi w postaci posiłków na wynos dla 262 osób
<i>dożywianie</i>	99 382	Gminny program osłonowy w zakresie dożywiania na lata 2014-2020
<i>koszty obsługi</i>	440 027	koszty obsługi realizowanych zadań oraz koszty użyczenia pomieszczeń organizacjom działającym na rzecz pomocy społecznej
<i>program dla osób starszych i niepełnosprawnych Grupa wsparcia - "Radość życia -wszystko mogę"</i>	16 763	
<i>Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym - Prowadzenie Dziennych Domów Pomocy Społecznej</i>	3 181 476	W lutym 2017 r. planuje się ogłoszenie otwartego konkursu ofert, realizacja zadania od 1 kwietnia 2017 r. (prowadzenie9 Dziennych Domów Pomocy Społecznej)
<i>remonty</i>	367 699	Remont obiektu przy u.Orkana 7a-333 749zł Remont obiektu przy u.Głogowskiej 23-30 000 zł Remont obiektu przy u.Krakowskiej 138-3 950 zł

Ośrodki wsparcia - 85203 - zadania zlecone gminy	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania, w tym:	1 067 448	
<i>Prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi - dotacja na prowadzenie ŚDS</i>	1 067 448	Środki niezbędne na kontynuację trzech umów w 2017 r.na realizację zadania - prowadzenie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 1). ŚDS CONVIVERE 25 osób x 1 126 zł. x 12 miesięcy = 337 800,00 zł. 2). ŚDS CARITAS 20 osób x 1 126 zł. x 12 miesięcy = 270 240,00 zł. 3). ŚDS PRZYSTAŃ 34 osoby x 1 126 zł. X 12 miesięcy = 459 408,00 zł.

Ośrodki wsparcia - 85203 - zadania zlecone powiatu	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania, w tym:	458 592	
<i>Dotacja na prowadzenie ŚDS Prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi - dotacja na prowadzenie ŚDS</i>	458 592	Środki niezbędne na kontynuację umowy w kwocie 465 120,00 zł. na zadanie - prowadzenie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. AD VITAM DIGNAM 34 osoby x 1 124 zł. x 12 miesięcy = 458 592,00 zł.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 85205 - zadania własne powiatu	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	305 003	
<i>OIK - przeciwdziałanie przemocy</i>	286 689	koszt utrzymania Ośrodka Interwencji Kryzysowej w zakresie udzielania pomocy dla ofiar przemocy
<i>remont</i>	18 314	Remont obiektu przy ukl. Mikołowskiej 13a

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 85205 - zadania zlecone powiatu	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	16 920	
<i>OIK - przeciwdziałanie przemocy</i>	16 920	koszt wynagrodzeń specjalistów realizujących program dla sprawców przemocy

Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej - 85213 - zadania własne gminy	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	517 166	
<i>ubezpieczenia zdrowotne</i>	517 166	Ubezpieczenie zdrowotne dla osób uprawnionych do pobierania zasiłku stałego, dla uprawnionych osób bezdomnych realizujących program wychodzenia z bezdomności, dla dzieci do czasu rozpoczęcia realizacji obowiązku szkolnego, dla osób objętych indywidualnym ubezpieczeniem zdrowotnym

Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe - 85214 - zadania własne gminy	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	7 704 067	
<i>świadczenia z pomocy społecznej na bieżące utrzymanie rodzin</i>	7 197 227	Zasiłki i pomoc w naturze
<i>pomoc dla dzieci</i>	493 840	wyprawki szkolne 500, zielona szkoła 31 200, bilety dla dzieci na dojazdy do szkół w tym bilety dla dzieci z rodzin wielodzietnych 9 600, potrzeby dziecka oczekującego na umieszczenie w rodzinie zastępczej 3 150, wypoczynek dzieci 449 390
<i>Zasiłki celowe z tytułu zdarzenia losowego</i>	13 000	Wypłaty zasiłków losowych dla około 20 rodzin

Zasiłki stałe- 85216 - zadania własne gminy	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	3 942 961	
<i>zasiłki stałe</i>	3 942 961	zasiłki stałe dla osób uprawnionych, ilość osób rocznie około 1420 osób

Powiatowe centra pomocy rodzinie - 85218 - zadania własne powiatu	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	143 000	
<i>Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym</i>	143 000	Realizacja zadania z zakresu pomocy społecznej: Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego.

Ośrodki pomocy społecznej - 85219 - zadania własne gminy	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	16 783 691	
<i>praca socjalna</i>	5 439 677	koszty świadczenia pracy socjalnej dla mieszkańców Katowic
<i>poradnictwo specjalistyczne</i>	85 808	koszt świadczenia poradnictwa specjalistycznego dla osób bezrobotnych
<i>koszty obsługi</i>	11 212 316	Koszty utrzymania i wynagrodzeń pracowników Działów centralnych i Terenowych Punktów Pomocy Społecznej
<i>remonty</i>	45 890	Remont obiektu przy u.Dębowej 16c-28 300zł Remont obiektu przy u.Czecha 2- 14 960 zł Remont obiektu przy u.Krakowskiej 138-2 630 zł
<i>zakupy inwestycyjne</i>	246 500	Zakup sprzętu informatycznego 26 000 zł; zapewnienie bezpieczeństwa informatycznego 168 000 zł, zakup urządzeń technicznych 52 500 zł

Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej - 85220 - zadania własne powiatu	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	1 523 138	
<i>poradnictwo specjalistyczne (Sekcja Psychologiczno-Pedagogiczna)</i>	184 167	koszt utrzymania i wynagrodzeń specjalistów świadczących pomoc dla rodzin oraz szkolenia dla rodzin zastępczych
<i>Centrum Rehabilitacji Społecznej</i>	412 647	koszt utrzymania i wynagrodzeń specjalistów świadczących pomoc na rzecz osób zaburzonych psychicznie
<i>OIK - przeciwdziałanie kryzysowi</i>	192 509	koszt utrzymania i wynagrodzeń specjalistów świadczących pomoc na rzecz osób będących w sytuacji kryzysowej
<i>Wspieranie rodziny i piecza zastępcza</i>	20 270	Szkolenia dla rodzin zastępczych oraz kandydatów na rodziny zastępcze
<i>mieszkania chronione dla osób starszych, z upośledzeniem umysłowym i niepełnosprawnych</i>	713 545	3 mieszkania przeznaczone dla 21 osób

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze - 85228 - zadania własne gminy	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	6 244 766	
<i>usługi opiekuńcze</i>	4 891 252	Usługi opiekuńcze świadczyć będą 4 podmioty. Miesięcznie wykonywane będzie około 25 695 godzin.
<i>Donoszenie posiłków</i>	586 460	Gminny program osłonowy w zakresie dożywiania na lata 2014-2020
<i>specjalistyczne usługi opiekuńcze</i>	767 054	Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczyć będą 4 podmioty. Miesięcznie wykonywane będzie około 3 361 godzin.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze - 85228 - zadania zlecone gminy	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	418 465	
<i>zakup usług opiekuńczych-specjalistycznych</i>	62 537	Miesięcznie wykonywane jest około 288 godzin.
<i>usługi specjalistyczne wykonywane przez Centrum Rehabilitacji Społecznej</i>	355 928	Koszty utrzymania i wynagrodzeń dla osób świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze

Pomoc w zakresie dożywiania - 85230 - zadania własne gminy	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	5 007 685	
<i>Posiłek dla potrzebujących</i>	38 128	Posiłki w Środowiskowych Domach Samopomocy
<i>Posiłek dla potrzebujących</i>	4 463 892	Dożywianie w żłobku i przedszkolu, obiady szkółach
<i>Posiłek dla potrzebujących bez wywiadu (bez decyzji)</i>	60 000	Dzieci dożywiane w szkołach - dożywianie bez wywiadu
<i>Dowóz posiłków do szkół</i>	132 770	Dowóz posiłków do szkół

<i>Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym</i>	312 895	Realizacja zadania z zakresu pomocy społecznej: Udzielenie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania.

Pozostała działalność - 85295 - zadania własne gminy	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	582 059	
<i>Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym</i>	582 059	Realizacja zadań: środki przeznaczone na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej: Udzielenie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania (527059,00 zł), Prowadzenie pracy socjalnej (5 000,00 zł), Działalność charytatywna (50 000,00 zł)

Pomoc dla repatriantów - 85334 - zadania własne powiatu	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	51 208	
<i>Świadczenia dla repatriantów</i>	51 208	Pomoc materialna na naukę języka polskiego oraz pokrycie opłat za utrzymanie mieszkania dla 2 rodzin repatriantów (na podstawie uchwały nr XXX/628/16 Rady Miasta Katowice z dnia 26 października 2016 r. w sprawie osiedlenia się w Katowicach dwóch rodzin polskiego pochodzenia w ramach repatriacji)

Wspieranie rodziny - 85504 - zadania własne gminy	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania, w tym:	2 340 771	
<i>Świetlice MOPS</i>	1 107 885	5 Świetlic Specjalistycznych i 3 Kluby Młodzieżowe, łącznie na 184 miejsca
<i>remont</i>	91 797	Remont obiektu przy u.Orkana 7a-83 437zł Remont obiektu przy u.Czecha 2- 7 040 zł Remont obiektu przy u.Krakowskiej 138- 1 320 zł
<i>Prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży - Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym</i>	1 095 589	3 świetlice specjalistyczne, 2 świetlice opiekuńcze
<i>Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej - usługi opiekuńcze i specjalistyczne dla rodzin z dziećmi - Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym</i>	15 500	Środki zostaną przeznaczone na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej - usługi opiekuńcze i specjalistyczne dla rodzin z dziećmi
<i>Działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka - Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym</i>	30 000	Realizacja zadań z zakresu: Działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka

Rodziny zastępcze - 85508 - zadania własne powiatu	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	9 309 053	
<i>Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych</i>	675 000	kontynuacja nauki, pomoc na usamodzielnienie, pomoc na zagospodarowanie
<i>Świadczenia dla rodzin zastępczych</i>	4 725 000	świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych
<i>Wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych</i>	659 393	wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych w tym koszty pracodawcy
<i>funkcjonowanie Zespołu ds. Pieczy Zastępczej</i>	1 419 395	koszty wynagrodzeń i funkcjonowania Zespołu
<i>Dotacje celowe przekazane dla powiatu na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego – środki przeznaczone na pokrywanie wydatków związanych z umieszczeniem dziecka pochodzącego z Katowic w rodzinie zastępczej na terenie innego powiatu</i>	1 830 265	Przeciętny koszt pobytu dziecka w rodzinie zastępczej poza Katowicami wynosi 1 800,00 zł. miesięcznie

Rodziny zastępcze - 85508 - zadania zlecone powiatu	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	1 787 083	
<i>Dodatek wychowawczy</i>	1 787 083	Świadczenie w postaci dodatku wychowawczego wraz z kosztami obsługi

Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych - 85510 - zadania własne powiatu	Potrzeby 2017	
Ogółem zadania bieżące, w tym:	12 469 726	
<i>Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków placówek</i>	385 000	kontynuacja nauki, pomoc na usamodzielnienie, pomoc na zagospodarowanie
<i>Dotacje celowe przekazane dla powiatu na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego – środki przeznaczone na pokrywanie wydatków związanych z umieszczeniem dziecka pochodzącego z Katowic w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie innego powiatu</i>	775 375	Przeciętny koszt pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej poza Katowicami wynosi 4 100,00 zł. miesięcznie
<i>Dotacje celowe - środki na finansowanie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka pochodzącego z Katowic w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie Katowic prowadzonej na zlecenie miasta Katowice</i>	1 612 800	Koszt pobytu jednego wychowanka wynosi 3200 zł miesięcznie, w ramach dotacji celowej dla organizacji pozarządowych na prowadzenie trzech placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego zapewnia się miejsce w ciągu całego roku (12 miesięcy) dla 42 dzieci

<i>Zapewnienie opieki dzieciom przez publiczną całodobową placówkę opiekuńczo-wychowawczą - Dom Dziecka "Zakątek"</i>	3 130 167	Liczba miejsc w placówce - 50
<i>Zapewnienie opieki dzieciom przez publiczną całodobową placówkę opiekuńczo-wychowawczą - Dom Dziecka "Stanica"</i>	3 464 790	Liczba miejsc w placówce - 50
<i>Zapewnienie opieki dzieciom przez publiczną całodobową placówkę opiekuńczo-wychowawczą - Dom Dziecka "Tęcza"</i>	3 101 594	52 miejsca w placówce opiekuńczo – wychowawczej; 1 grupa usamodzielnienia – 11 wychowanków, 41 miejsc w dwóch budynkach – w jednym 21, a w drugim 20 wychowanków
<i>zakupy inwestycyjne - Dom Dziecka "Tęcza"</i>	19 500	Zakup urządzenia wielofunkcyjnego 8 500 zł, zakup serwera i jednego komputera 11 000 zł